

**ЗАКОН ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА РАМКОВНАТА СПОГОДБА
МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА
ЗА ПРАВИЛАТА ЗА СОРАБОТКА ВО ОДНОС НА
ФИНАНСИСКАТА ПОМОШ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА ЗА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО РАМКИТЕ НА
СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ПОМОШТА СПОРЕД ИНСТРУМЕНТОТ
ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ (ИПА)**

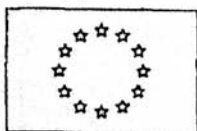
Сл. Весник на Р. Македонија, бр.18 од 05.02.2008 година

Член 1

Се ратификува Рамковната спогодба меѓу Република Македонија и Европската комисија за правилата за соработка во однос на финансиската помош на Европската комисија за Република Македонија во рамките на спроведувањето на помошта според Инструментот за претпристапна помош (ИПА), склучена во Скопје на 30 октомври 2007 година.

Член 2

Рамковната спогодба во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик гласи:

EUROPEAN UNION

OFFICE OF THE EUROPEAN UNION SPECIAL REPRESENTATIVE
DELEGATION OF THE EUROPEAN COMMISSION

Skopje, 30 October 2007

aa/07.473-a

Dear Deputy Prime Minister,

The European Commission and the Government of the former Yugoslav Republic of Macedonia have concluded a Framework Agreement on the rules for co-operation concerning EC financial assistance to the former Yugoslav Republic of Macedonia in the framework of the implementation of the assistance under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA).

The text agreed upon by both sides is attached to this letter.

I would ask you to acknowledge receipt of this letter and confirm that the text attached hereto corresponds to what was agreed between the two parties and can therefore be deemed to be established as authentic and definitive.

Please accept, Deputy Prime Minister, the assurance of my highest consideration,

Erwan FOUÉRÉ
Ambassador

Encl. Framework Agreement with Annexes (two sets, initialled)

H.E. Mrs Gabriela Konevska-Trajkovska
Deputy Prime Minister for European Integration
Government of the former Yugoslav Republic of Macedonia

Maršal Tito 12, 1000 Skopje
Telephone: (+389- 2) 3248 500; Fax: (+389-2) 3248 501
e-mail: delegation-fymacedonia@ec.europa.eu

Republic of Macedonia
Government of the Republic of Macedonia

Skopje, 30 October 2007

Your Excellency,

On behalf of the Government of the Republic of Macedonia, I have the honour to acknowledge receipt of your letter dated 30 October 2007 regarding the signature of the Framework Agreement between the Government of the Republic of Macedonia and the Commission of the European Communities on the rules for cooperation concerning EC financial assistance to the Republic of Macedonia in the framework of the implementation of the assistance under the IPA instrument, together with the attached text of the said Framework Agreement.

I hereby declare that the Government of the Republic of Macedonia agrees with the provisions of the annexed text of the Framework Agreement between the Government of the Republic of Macedonia and the Commission of the European Communities on the rules for cooperation concerning EC financial assistance to Republic of Macedonia in the framework of the implementation of the assistance under the IPA instrument, and considers the Agreement as being signed with your letter and this letter in reply as equivalent of it's signature.

However, I declare that the Republic of Macedonia does not accept the denomination used for my country in the abovementioned Financing Agreement, having in view that the constitutional name of my country is the Republic of Macedonia.

Please accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

Gabriela Konevska Trajkovska
Deputy Prime Minister

H.E. Mr. ERWAN FOUÉRÉ

Special Representative of the European Union and
Head of Delegation of the European Commission

Government of the Republic of Macedonia - Secretariat for European Affairs
ul. Binsdanska b.b. 1000 Skopje, Republic of Macedonia
Tel: ++389 (0)2 31 13 245, Fax: ++389 (0)2 31 14 569
e-mail: cabinet@sep.gov.mk, web: www.sep.gov.mk

И Сонцето е звезда - Македонија во ЕУ
The Sun, too, is a star - Macedonia in the EU

www.sep.gov.mk

FRAMEWORK AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

AND

THE COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES

ON

**THE RULES FOR CO-OPERATION CONCERNING EC-FINANCIAL
ASSISTANCE TO THE REPUBLIC OF MACEDONIA IN THE
FRAMEWORK OF THE IMPLEMENTATION OF THE ASSISTANCE
UNDER THE INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE
(IPA)**

DATED: 30 OCTOBER 2007

TABLE OF CONTENTS

Section I: General provisions	6
Article 1: Interpretation.....	6
Article 2: Partial invalidity and unintentional gaps.....	6
Article 3: Purpose.....	6
Article 4: General rules on financial assistance	7
Article 5: Implementation methods.....	8
Section II: Management structures and authorities	9
Article 6: Establishment and designation of structures and authorities for decentralised management	9
Article 7: Establishment and designation of structures and authorities for centralised and joint management.....	10
Article 8: Establishment and designation of structures and authorities for shared management.....	10
Section III: Accreditation and conferral of management powers under decentralised management.....	11
Article 9: Common requirements.....	11
Article 10: Procedure for accreditation of the national authorising officer by the competent accrediting officer.....	11
Article 11: Procedure for accreditation of the operating structures by the national authorising officer	12
Article 12: Procedure for conferral of management powers by the Commission.....	12
Article 13: Withdrawal or suspension of the accreditation of the national authorising officer and the national fund.....	12
Article 14: Withdrawal or suspension of the accreditation of the operating structures.....	13
Article 15: Withdrawal or suspension of the conferral of management powers.....	14
Article 16: Decentralisation without ex ante control by the Commission.....	14
Article 17: Statement of assurance by the national authorising officer.....	15
Article 18: Establishment of reports and opinions by the audit authority and follow up by the national authorising officer and the Commission.....	15
Section IV: General rules on Community financing	16
Article 19: Eligibility of expenditure	16
Article 20: Property of interest	16
Article 21: Audit trail	16
Article 22: Aid intensities and rate of Community contribution.....	17

Section V: General rules for implementation	17
Article 23: Rules on procurement	17
Article 24: Information and publicity requirements	17
Article 25: Granting of facilities for the implementation of programmes and execution of contracts	18
Article 26: Rules on taxes, customs duties and other fiscal charges.....	19
Article 27: Supervision, control and audit by the Commission and the European Court of Auditors	20
Article 28: Prevention of irregularity and fraud, measures against corruption.....	22
Article 29: Recovery of funds in case of irregularity or fraud.....	23
Article 30: Financial corrections	23
Article 31: Financial adjustments.....	23
Article 32: Criteria for financial corrections.....	24
Article 33: Procedure for financial corrections.....	24
Article 34: Repayment.....	24
Article 35: Re-use of Community contribution.....	25
Article 36: Monitoring in the case of decentralised management, IPA monitoring committee.....	25
Article 37: Monitoring in the case of centralised and joint management	26
Article 38: Annual and final reports on implementation.....	26
Article 39: Closure of programmes under decentralised management	26
Article 40: Closure of programmes under centralised and joint management	27
Section VI: Final provisions	27
Article 41: Consultation	27
Article 42: Settlement of differences, arbitration	28
Article 43: Disputes with third parties	28
Article 44: Notices	28
Article 45: Annexes	29
Article 46: Entry into force	29
Article 47: Amendment	29
Article 48: Termination	29
Article 49: Language	29

Annexes:

- ANNEX A: Functions and common responsibilities of the structures, authorities and bodies in accordance with Article 8 of the Framework Agreement between the Government of the Republic of Macedonia and the Commission
- ANNEX B: Model Statement of Assurance of the national authorising officer in accordance with Article 17 of the Framework Agreement between the Government of the Republic of Macedonia and the Commission
- ANNEX C: Model Annual Audit Activity Report of the audit authority of the Republic of Macedonia in accordance with Article 29(2) (b) of the IPA Implementing Regulation
- ANNEX D: Model Annual Audit Opinion of the audit authority of the Republic of Macedonia in accordance with Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation
- ANNEX E: Model Audit Opinion of the audit authority of the Republic of Macedonia on the final statement of expenditure for the closure of a programme or parts of a programme in accordance with Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

The Government of the Republic of Macedonia, acting on behalf of the Republic of Macedonia,

hereinafter referred to as "the Beneficiary",

on the one part,

and

the Commission of the European Communities, hereinafter referred to as "the Commission", acting for and on behalf of the European Community, hereinafter referred to as "the Community"

and together, jointly referred to as "the Contracting Parties"

Whereas

- (1) On 1 August 2006, the Council of the European Union adopted Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006⁽¹⁾ establishing an instrument for pre-accession assistance (hereinafter referred to as "IPA Framework Regulation"). With effect from the 1 January 2007, this new instrument constitutes the single legal basis for the provision of financial assistance to candidate countries and potential candidate countries in their efforts to enhance political, economic and institutional reforms with a view to become members of the European Union;
- (2) On 12 June 2007, the Commission has adopted the regulation implementing the IPA Framework Regulation, detailing applicable management and control provisions;
- (3) The new instrument for pre-accession assistance (IPA) replaces the five previously existing pre-accession instruments: Regulation (EEC) No 3906/1989 on economic aid to certain countries of Central and Eastern Europe, Regulation (EC) No 1267/1999 on the establishment of an instrument for structural policies for pre-accession, Regulation (EC) No 1268/1999 on the support for pre-accession measures for agriculture and rural development, Regulation (EC) No 2666/2000 on assistance for Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the Federal Republic of Yugoslavia and the Republic of Macedonia, repealing Regulation (EC) No 1628/96 and amending Regulations (EEC) No 3906/89 and (EEC) No 1360/90 and Decisions 97/256/EC and 1999/311/EC, and Regulation (EC) No 2500/2001 on the financial assistance to Turkey;
- (4) The Beneficiary is eligible under IPA as provided for in the IPA Framework Regulation and in Commission Regulation (EC) No 718/2007 of 12 June 2007⁽²⁾ implementing the IPA Framework Regulation (hereinafter referred to as "IPA Implementing Regulation");

¹ OJ L 210, 31 July 2006, p. 82

² OJ L 170, 29 June 2007, p. 1

- (5) The Beneficiary figures in Annex I of the IPA Framework Regulation, and should therefore have access to the 5 components established under IPA, i.e. the Transition Assistance and Institution Building Component, the Cross-Border Co-operation Component, the Regional Development Component, the Human Resources Development Component and the Rural Development Component;
- (6) It is therefore necessary to set out the rules for co-operation concerning EC financial assistance with the Beneficiary under IPA;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

SECTION I GENERAL PROVISIONS

Article 1 Interpretation

- (1) Subject to any express provision to the contrary in this Framework Agreement, the terms used in this Agreement shall bear the same meaning as attributed to them in the IPA Framework Regulation and the IPA Implementing Regulation.
- (2) Subject to any express provision to the contrary in this Framework Agreement, references to this Agreement are references to such Agreement as amended, supplemented or replaced from time to time.
- (3) Any references to Council or Commission Regulations are made to the version of those regulations as indicated. If required, modifications of these regulations shall be transposed into this Framework Agreement by means of amendments.
- (4) Headings in this Agreement have no legal significance and do not affect its interpretation.

Article 2 Partial invalidity and unintentional gaps

If a provision of this Agreement is or becomes invalid or if this Agreement contains unintentional gaps, this will not affect the validity of the other provisions of this Agreement. The Contracting Parties will replace any invalid provision by a valid provision which comes as close as possible to the purpose of and intent of the invalid provision. The Contracting Parties will fill any unintentional gap by a provision which best suits the purpose and intent of this Agreement in compliance with the IPA Framework Regulation and the IPA Implementing Regulation.

Article 3 Purpose

- (1) In order to promote co-operation between the Contracting Parties and to assist the Beneficiary in its progressive alignment with the standards and policies of the European Union, including, where appropriate the *acquis communautaire*, with a view to membership, the Contracting Parties agree to implement activities in the various fields as specified in the two regulations mentioned above and as applicable to the Beneficiary.

- (2) The assistance activities shall be financed and implemented within the legal, administrative and technical framework laid down in this Agreement and as further detailed in Sectoral Agreements and/or Financing Agreements, if any.
- (3) The Beneficiary takes all necessary steps in order to ensure the proper execution of all assistance activities and to facilitate the implementation of the related programmes.

Article 4 General rules on financial assistance

- (1) The following principles shall apply to financial assistance by the Community under IPA:
 - a) Assistance shall respect the principles of coherence, complementarity, co-ordination, partnership and concentration;
 - b) Assistance shall be coherent with EU policies and shall support alignment to the *acquis communautaire*;
 - c) Assistance shall comply with the budgetary principles laid down in Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 of 25 June 2002³) on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities (hereinafter referred to as "Financial Regulation") and its Implementing Rules⁴;
 - d) Assistance shall be consistent with the needs identified in the enlargement process and absorption capacities of the Beneficiary. It shall also take account of lessons learned;
 - e) The ownership of the programming and implementation of assistance by the Beneficiary shall be strongly encouraged and adequate visibility of EU intervention shall be ensured;
 - f) Operations shall be properly prepared, with clear and verifiable objectives, which are to be achieved within a given period; the results obtained should be assessed through clearly measurable and adequate indicators;
 - g) Any discrimination based on sex, racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation shall be prevented during the various stages of the implementation of assistance;
 - h) The objectives of pre-accession assistance shall be pursued in the framework of sustainable development and the Community promotion of the goal of protecting and improving the environment.
- (2) Assistance for the Beneficiary shall be based on the priorities identified in the existing documents i.e. the European Partnership, the Accession Partnership, the national programme for the adoption of the *acquis communautaire*, the reports and strategy paper contained in the annual enlargement package of the Commission, the Stabilisation and Association Agreement and the negotiation framework.

³ OJ L 248, 16 September 2002, p.1, as amended by Regulation No 1995/2006 of 13 December 2006 (OJ L 390, 30 December 2006, p.1)

⁴ Commission Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 of 23 December 2002 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, p. 1) as last amended by Commission Regulation No 478/2007 of 23 April 2007 (OJ L 111, 28.4.2007)

- (3) All operations receiving assistance under IPA shall in principle require co-financing by the Beneficiary and the Community, unless otherwise agreed upon in a Sectoral Agreement or Financing Agreement.
- (4) Where the execution of activities depends on financial commitments from the Beneficiary's own resources or from other sources of funds, the funding of the Community shall become available at such time as the financial commitments of the Beneficiary and/or the other sources of funds themselves become available.
- (5) The provision of Community financing under IPA shall be subject to the fulfilment by the Beneficiary's obligations under this Framework Agreement and under Sectoral Agreements and Financing Agreements, if any.

Article 5 Implementation methods

- (1) For the implementation of assistance under IPA in the Republic of Macedonia, decentralised management, whereby the Commission confers the management of certain actions on the Beneficiary, while retaining overall final responsibility for general budget execution in accordance with Article 53c of the Financial Regulation and the relevant provisions of the EC Treaties, shall apply as a rule. Decentralised management shall cover at least tendering, contracting and payments by the national administration of the Beneficiary. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Article 53c of the Financial Regulation and the ones referred to in this article.
- (2) However, the Contracting Parties may agree to make use of
 - a) centralised management as defined in Article 53a of the Financial Regulation under the Transition Assistance and Institution Building Component, in particular for regional and horizontal programmes, and under the Cross-Border Co-operation Component. It may also be used for technical assistance under any of the IPA components. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Articles 53 point (a), 53a and 54 to 57 of the Financial Regulation.
 - b) joint management as defined in Article 53d of the Financial Regulation for the Transition Assistance and Institution Building Component, in particular for regional and horizontal programmes, and for programmes involving international organisations. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Articles 53 point (c) and 53d of the Financial Regulation.
 - c) shared management as defined in Article 53b of the Financial Regulation under the Cross-Border Co-operation Component, for cross-border programmes involving Member States of the European Union. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Articles 53 point (b), 53b and Title II of Part two of the Financial Regulation. The following particular provision shall be taken into account in the implementation of cross-border programmes with Member States.

Where the Beneficiary and one or more Member States of the European Union participating in a cross-border programme are not yet ready for implementation of the whole programme under shared management, the part of the programme

concerning the Member State(s) shall be implemented in accordance with Title II (Cross-Border Co-operation Component), Chapter III, Section 2 of the IPA Implementing Regulation (Articles 101 to 138) and the part of the programme concerning the Beneficiary shall be implemented in accordance with Title II, Chapter III, Section 3 of the IPA Implementing Regulation. (Articles 139 to 146 IPA Implementing Regulation, with the exception of Article 142. The provisions concerning the joint monitoring committee of Article 110 shall apply).

- (3) If required by the related Financing Decision, the Commission and the Beneficiary shall conclude a Financing Agreement in accordance with Article 8 of the IPA Implementing Regulation on multi-annual or annual programmes. Financing Agreements may be concluded between the Commission and several beneficiary countries under IPA including the Beneficiary for assistance for multi-country programmes and horizontal initiatives.
- (4) This Framework Agreement shall apply to all Financing Agreements concluded between the Contracting Parties for the financial assistance under IPA. Where they exist, Sectoral Agreements related to a given component shall apply to all Financing Agreements concluded under that component. Where there is no Financing Agreement, the rules included in this Framework Agreement apply together with Sectoral Agreements, if any.

SECTION II MANAGEMENT STRUCTURES AND AUTHORITIES

Article 6 Establishment and designation of structures and authorities for decentralised management

- (1) The following structures and authorities must be designated by the Beneficiary in the event of decentralised management:
 - a) The competent accrediting officer (CAO);
 - b) The national IPA co-ordinator (NIPAC);
 - c) The strategic coordinator for the Regional Development Component and the Human Resources Development Component;
 - d) The national authorising officer (NAO);
 - e) The national fund (NF);
 - f) Operating structures per component or programme to deal with the management and implementation of assistance under the IPA Regulation;
 - g) The audit authority.
- (2) Specific bodies may be established within the overall framework defined by the bodies and authorities described above within or outside the operating structures initially designated. The Beneficiary shall ensure that the final responsibility for the functions of operating structures shall remain with the operating structure initially designated. Such a restructuring shall be formalised in written agreements and shall be subject to accreditation by the national authorising officer and the conferral of management by the Commission.

- (3) The Beneficiary shall ensure that appropriate segregation of duties applies to the bodies and authorities mentioned under paragraph 1 and 2 above in accordance with Article 56 of the Financial Regulation. Duties are segregated when different tasks related to a transaction are allocated to different staff, thereby helping to ensure that each separate task has been properly undertaken.

Article 7 Establishment and designation of structures and authorities for centralised or joint management

- (1) In the event of centralised or joint management the national IPA co-ordinator shall act as the representative of the Beneficiary vis-à-vis the Commission. He shall ensure that a close link is maintained between the Commission and the Beneficiary with regard both to the general accession process and to EU pre-accession assistance under IPA.
- (2) The national IPA co-ordinator shall also be responsible for co-ordinating the Beneficiary's participation in the relevant cross-border programmes, both with Member States and with other Beneficiary countries, as well as in the trans-national, interregional or sea basins programmes under other Community instruments. He may delegate the tasks relating to this latter responsibility to a cross-border co-operation co-ordinator.
- (3) In the case of the Cross-border Co-operation Component, operating structures shall be designated and put in place by the Beneficiary, in accordance with Article 139 of the IPA Implementing Regulation.

Article 8 Functions and common responsibilities of the structures, authorities and bodies

- (1) The bodies and authorities mentioned in Article 6 above shall be allocated the functions and common responsibilities as set out in ANNEX A to this Framework Agreement.
- (2) Component-related specific allocations of functions and responsibilities may be set out in Sectoral Agreements or Financing Agreements. They must not be in contradiction to the basic approach chosen for the allocation of functions and common responsibilities as shown in ANNEX A.
- (3) Where under decentralised management specific persons have been given responsibility for an activity in relation to the management, implementation and control of programmes, the Beneficiary shall enable such persons to exercise the duties associated with that responsibility including in cases where, there is no hierarchical link between them and the bodies participating in that activity. The Beneficiary shall, in particular, provide those persons with the authority to establish, through formal working arrangements between them and the bodies concerned:
 - a) an appropriate system for the exchange of information, including the power to require information and a right of access to documents and staff on the spot, if necessary;
 - b) the standards to be met;
 - c) the procedures to be followed.

SECTION III ACCREDITATION AND CONFERRAL OF MANAGEMENT POWERS UNDER DECENTRALISED MANAGEMENT

Article 9 Common requirements

Management relating to a component, a programme or a measure can only be conferred on the Beneficiary, if and when the following requirements are fulfilled:

- a) The Beneficiary meets the conditions set to Article 56 of the Financial Regulation, in particular as regards the management and control systems. The management and control systems set up in the Republic of Macedonia shall provide for effective and efficient control in at least the areas set out in the Annex to the IPA Implementing Regulation and as listed under No 1 c) of ANNEX A to this Framework Agreement. The Contracting Parties may define further provisions in Sectoral Agreements or Financing Agreements.
- b) The competent accrediting officer has given accreditation to the national authorising officer both
 - as the head of the national fund bearing overall responsibility for the financial management of EU funds in the Republic of Macedonia and being responsible for the legality and regularity of the underlying transactions;
 - with regard to national authorising officer's capacity to fulfil the responsibilities for the effective functioning of management and control systems under IPA.

The accreditation of the national authorising officer shall also cover the national fund as described in Annex A, 5.

- c) The national authorising officer has given accreditation to the relevant operating structures.

Article 10 Procedure for accreditation of the national authorising officer and the national fund by the competent accrediting officer

- (1) Accreditation of the national authorising officer in accordance with Article 11 of the IPA Implementing Regulation is subject to his fulfilment of the applicable requirements set out in Article 11 of the said regulation and as further defined in Annex A, 4. This accreditation shall be supported by an audit opinion drawn up by an external auditor functionally independent from all actors in the management and control system. The audit opinion shall be based on examinations conducted according to internationally accepted auditing standards.
- (2) The competent accrediting officer shall notify the Commission of the accreditation of the national authorising officer, not later than the notification of the accreditation of the first operating structure. The competent accrediting officer shall provide all relevant supporting information required by the Commission.
- (3) The competent accrediting officer shall immediately inform the Commission of any changes concerning the national authorising officer or the national fund. Where a change affects the national authorising officer or the national fund in relation to the applicable requirements as set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation, the competent accrediting officer shall send to the Commission an assessment of the consequences of such a change on the validity of the accreditation. Where such a change is significant, the competent accrediting officer shall also notify the Commission of his decision concerning the accreditation.

Article 11 Procedure for accreditation of operating structures by the national authorising officer

- (1) Accreditation of an operating structure is subject to its fulfilment of the requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation. This assurance shall be supported by an audit opinion drawn up by an external auditor functionally independent from all actors in the management and control system. The audit opinion shall be based on examinations conducted according to internationally accepted auditing standards.
- (2) The national authorising officer shall notify the Commission of the accreditation of the operating structures and shall provide all relevant supporting information required by the Commission, including a description of the management and control systems.

Article 12 Procedure for conferral of management powers by the Commission

- (1) The Commission shall confer management powers on the Beneficiary, only after the bodies and authorities referred to in Article 6 above have been designated and put in place and the conditions laid down in this article are fulfilled.
- (2) Before the conferral of management powers, the Commission shall review the accreditations of the national authorising officer and the operating structures as laid down in Articles 10 and 11 above and examine the procedures and structures of any of the bodies or authorities concerned in the Republic of Macedonia. This may include on-the-spot verifications by the services of the Commissions or subcontracted to an audit firm.
- (3) The Commission may, in its decision to confer management powers, set further conditions, with a view to ensuring that the requirements referred to in Article 11 of the IPA Implementing Regulation are met. These further conditions must be fulfilled within a fixed period determined by the Commission for the conferral of management powers to remain effective.
- (4) The Commission Decision on the conferral of management powers shall lay down the list of the *ex ante* controls, if any, to be performed by the Commission on the tendering of contracts, launch of calls for proposals and the award of contracts and grants. This list may vary with the component or the programme. The *ex ante* controls shall apply, depending on the component or programme, until the Commission allows for decentralised management without *ex ante* controls as referred to in Article 16 below.

Article 13 Withdrawal or suspension of the accreditation of the national authorising officer and the national fund

- (1) After the conferral of management powers by the Commission, the competent accrediting officer shall be responsible for monitoring the continuing fulfilment of all the requirements for this accreditation to be maintained and shall inform the Commission of any significant change related thereto.

- (2) If any of the applicable requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation, are not, or are no longer, fulfilled, the competent accrediting officer shall either suspend or withdraw the accreditation of the national authorising officer, and shall immediately inform the Commission of his decision and of the reasons for his decision. The competent accrediting officer shall assure himself that those requirements are again fulfilled before restoring the accreditation. This assurance shall be supported by an audit opinion as specified in Article 10(1) above.
- (3) Where the accreditation of the national authorising officer is withdrawn or suspended by the competent accrediting officer, the following provisions shall apply:
 - The Commission shall cease to make transfers of funds to the Beneficiary during the period when the accreditation is not in force;
 - During the period when the accreditation is not in force, all the euro accounts or the euro accounts for the components concerned shall be blocked and no payment made by the National Fund from those euros accounts which are blocked shall be considered eligible for Community funding;
 - Without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 30 below against the Beneficiary in respect of its past non-compliance with the requirements for the conferral of management powers.

Article 14 Withdrawal or suspension of the accreditation of the operating structures

- (1) After the conferral of management powers by the Commission, the national authorising officer shall be responsible for monitoring the continuing fulfilment of all the requirements for this accreditation to be maintained and shall inform the Commission and the competent accrediting officer of any significant change related thereto.
- (2) If any of the requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation are not, or are no longer, fulfilled, the national authorising officer shall either suspend or withdraw the accreditation of the operating structure concerned, and shall immediately inform the Commission and the competent accrediting officer of his decision and of the reasons for his decision.

The national authorising officer shall assure himself that those requirements are again fulfilled before restoring the accreditation concerned. This assurance shall be supported by an audit opinion as referred to in Article 11(1) above.
- (3) Where the accreditation of an operating structure is withdrawn or suspended by the national authorising officer, the following provisions shall apply.
 - The Commission shall make no transfers to the Beneficiary of funds relating to programmes or operations implemented by the operating structure concerned while its accreditation is suspended or withdrawn;
 - Without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 30 below against the Beneficiary in respect of its past non-compliance with the requirements and conditions for the conferral of management powers;

- No new legal commitments made by the operating structure concerned shall be considered eligible during the period when the accreditation is not in force;
- The national authorising officer shall be responsible for taking any appropriate safeguard measures regarding payments made or contracts signed by the operating structure concerned.

Article 15 Withdrawal or suspension of conferral of management powers

- (1) The Commission shall monitor compliance with the requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation.
- (2) Irrespective of the decision by the competent accrediting officer to maintain, suspend or withdraw the accreditation of the national authorising officer, or of the decision by the national authorising officer to maintain, suspend or withdraw the accreditation of the operating structure, the Commission may withdraw or suspend the conferral of management powers at any time, in particular in the event that any of the requirements mentioned in Article 11 of the IPA Implementing Regulation are not, or no longer, fulfilled.
- (3) Where the conferral of management powers is withdrawn or suspended by the Commission, the following provisions shall apply:
 - The Commission shall cease to make transfers of funds to the Beneficiary;
 - Without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 30 below against the Beneficiary in respect of its past non-compliance with the requirements for the conferral of management powers.

The Commission may lay down other consequences of such a suspension or withdrawal in a specific Commission Decision.

- (4) The Commission Decision may lay down provisions concerning the suspension or withdrawal of the conferral of management powers in relation to specific bodies or authorities.

Article 16 Decentralisation without ex-ante control by the Commission

- (1) Decentralisation without ex-ante control by the Commission shall be the objective for the implementation of all IPA components where assistance is implemented on a decentralised basis in accordance with Article 5 above. The timing for attainment of this objective may vary depending on the IPA Component concerned.
- (2) Before dispensing with the *ex-ante* controls laid down in the Commission Decision on conferral of management, the Commission shall satisfy itself of the effective functioning of the management and control system concerned in accordance with the relevant Community and national rules. In particular, the Commission shall monitor the implementation, by the Beneficiary, of the roadmap included in the Financing Agreement, which may refer to a phased waiver of different types of ex-ante controls. The Commission shall take due account of the results achieved by the Beneficiary in this context, in particular in the provision of assistance and in the negotiation process.

Article 17 Statement of assurance by the national authorising officer

- (1) The national authorising officer shall make an annual management declaration covering
- his overall responsibility, in his function as head of the national fund, for the financial management of EU funds in the Republic of Macedonia and for the legality and regularity of the underlying transactions;
 - his responsibility for the effective functioning of management and control systems under IPA.

This management declaration shall take the form of a statement of assurance to be presented to the Commission by 28 February each year with a copy to the competent accrediting officer.

- (2) The Statement of Assurance shall be based on the national authorising officer's actual supervision of the management and control system throughout the financial year.
- (3) The Statement of Assurance shall be drawn up according to the model attached in ANNEX B to this Framework Agreement.
- (4) If the confirmations regarding the effective functioning of the management and control systems and the legality and regularity of underlying transactions required through the Statement of Assurance are not available, the national authorising officer shall inform the Commission, copy to the competent accrediting officer, of the reasons and potential consequences as well as of the actions being taken to remedy the situation and to protect the interests of the Community.

Article 18 Establishment of reports and opinions by the audit authority and follow up by the national authorising officer and the Commission

- (1) Subject to the detailed functions and responsibilities of the audit authority as set out in ANNEX A to this Framework Agreement, the audit authority shall in particular establish the following reports and opinions:
- a) An annual audit activity report according to the model in ANNEX C to this Framework Agreement;
 - b) An annual audit opinion on the management and control system according to the model in ANNEX D to this Framework Agreement;
 - c) An audit opinion on the final statement of expenditure for the closure of a programme or parts of a programme according to the model in ANNEX E to this Framework Agreement.
- (2) Following receipt of the annual audit activity report and the annual audit opinion referred to in paragraph 1, the national authorising officer shall:
- a) decide whether any improvements to the management and control systems are required, record the decisions in that respect and ensure the timely implementation of those improvements;
 - b) make any necessary adjustments to the payment applications to the Commission.

- (3) The Commission may decide either to take follow-up action itself in response to the reports and opinions, for example by initiating a financial correction procedure, or to require the Beneficiary to take action, while informing the national authorising officer and the competent accrediting officer of its decision.

SECTION IV GENERAL RULES FOR COMMUNITY FINANCIAL ASSISTANCE

Article 19 Eligibility of expenditure

- (1) In the event of decentralised management, notwithstanding accreditations by the competent accrediting officer and the national authorising officer, contracts and addenda signed, expenditure incurred and payments made by the national authorities shall not be eligible for funding under IPA prior to the conferral of management by the Commission on the concerned structures and authorities. The end date for the eligibility of expenditure shall be laid down in Financing Agreements, where necessary.
- (2) By way of derogation from paragraph 1,
 - a) technical assistance to support the setting up of management and control systems may be eligible prior to the initial conferral of management, for expenditure incurred after 1 January 2007;
 - b) expenditure following the launch of calls for proposals or calls for tenders may also be eligible if the call is launched prior to the initial conferral of management, subject to this initial conferral of management being in place within the time limits defined in a reserve clause to be inserted in the operations or calls concerned, and subject to prior approval of the documents concerned by the Commission. The calls for proposal or calls for tender concerned may be cancelled or modified depending on the decision on conferral of management.
- (3) Expenditure financed under IPA shall not be the subject of any other financing under the Community budget.
- (4) In addition to paragraph 1 to 3 above, more detailed rules on eligibility of expenditure may be set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

Article 20 Property of interest

Any interest earned on any of the component-specific euro accounts remains the property of the Beneficiary. Interest generated by the financing by the Community of a programme shall be posted exclusively to that programme, being regarded as a resource for the Beneficiary in the form of a national public contribution, and shall be declared to the Commission, at the time of the final closure of the programme.

Article 21 Audit trail

The national authorising officer shall ensure that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail. This information shall include documentary evidence of the authorisation of payment applications, of the accounting and payment of such applications, and of the treatment of advances, guarantees and debts.

Article 22 Aid intensities and rate of Community contribution

- (1) The Community contribution shall be calculated in relation to the eligible expenditure, as defined in Part II of the IPA Implementing Regulation for each IPA component.
- (2) Financing decisions adopting the annual or multi-annual programmes for each IPA component shall set the maximum indicative amount of the Community contribution and the subsequent maximum rate for each priority axis.

SECTION V GENERAL RULES FOR IMPLEMENTATION

Article 23 Rules on procurement

- (1) Assistance under all IPA components shall be managed in accordance with the rules for External Aid contained in the Financial Regulation. This shall not apply to assistance implemented under the transitional arrangements of Article 99 IPA Implementing Regulation regarding the Cross-Border Co-operation Component to that part of the programme that is implemented on Member States' territory, unless otherwise decided by the participating Member State.
- (2) Results of tender procedures shall be published according to the rules referred to in paragraph 1 above and as further specified in Article 24(3) below.
- (3) The rules of participation and origin as laid down in Article 19 of the IPA Framework Regulation shall apply to all contract award procedures under IPA.
- (4) All service, supplies and work contracts shall be awarded and implemented in accordance with the procedures and standard documents laid down and published by the Commission for the implementation of external operations, in force at the time of the launch of the procedure in question, unless otherwise provided for in Sectoral or Financing Agreements.

Article 24 Publicity and visibility

- (1) In the case of centralised and joint management, information on programmes and operations shall be provided by the Commission with the assistance of the national IPA co-ordinator as appropriate. In the case of decentralised management and in all cases for programmes or part of programmes under the cross-border co-operation component not implemented through shared management, the Beneficiary, in particular the national IPA co-ordinator, shall provide information on and publicise programmes and operations. In the case of shared management, the Member States and the Beneficiary shall provide information on and publicise programmes and operations. The information shall be addressed to the citizens and beneficiaries, with the aim of highlighting the role of the Community and ensuring transparency.
- (2) In the case of decentralised management, the operating structures shall be responsible for organising the publication of the list of the final beneficiaries, the names of the operations and the amount of Community funding allocated to the operations by means of the award of grants in the following way:

- a) The publication shall be made according to a standard presentation, in a dedicated and easily accessible place of the Beneficiary's internet site. If such internet publication is impossible, the information shall be published by any other appropriate means, including the national official journal.
 - b) Publication shall take place during the first half of the year following the closure of the budget year in respect of which the funds were attributed to the Beneficiary.
 - c) The Beneficiary shall communicate to the Commission the address of the place of publication. If the information is published otherwise, the Beneficiary shall give the Commission full details of the means used.
 - d) The operating structures shall ensure that the final beneficiary is informed that acceptance of funding is also an acceptance of their inclusion in this list of beneficiaries published. Any personal data included in this list shall nevertheless be processed in accordance with the requirements of Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and the Council of 18 December 2000 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data by the Community institutions and bodies and on the free movement of such data ⁽⁵⁾, and with due observance of the requirements of security.
- (3) In the case of decentralised management, the relevant bodies shall prepare a contract award notice, once the contract has been signed, and send it to the Commission for publication. The contract award notice may also be published by the beneficiary in the appropriate national publications.
 - (4) The Commission and the relevant national, regional or local authorities of the Beneficiary shall agree on a coherent set of activities to make available, and publicise, in the Republic of Macedonia information about assistance under IPA. The procedures for implementing such activities shall be specified in the Sectoral or Financing Agreements.
 - (5) Implementation of the activities referred to in paragraph 4 shall be the responsibility of the final beneficiaries, and might be funded from the amount allocated to the relevant programmes or operations.

Article 25 Granting of facilities for the implementation of programmes and execution of contracts

- (1) In order to ensure the effective implementation of programmes under IPA, the Beneficiary shall take all necessary measures to ensure:
 - a) that, in the case of service, supplies or works tender procedures, natural or legal persons eligible to participate in tender procedures pursuant to Article 23 above shall be entitled to temporary installation and residence where the importance of the contract so warrants. This right shall be acquired only after the invitation to tender has been launched and shall be enjoyed by the technical staff needed to carry out studies and other preparatory measures to the drawing up of tenders. This right shall expire one month after the decision of contract award;

⁵ OJ L 8, 12 January 2001, p. 1

- b) that personnel taking part in Community financed activities and members of their immediate family are accorded no less favourable benefits, privileges and exemptions than those usually accorded to other international staff employed in the Republic of Macedonia, under any other bilateral or multilateral agreement or arrangements for assistance and technical co-operation;
 - c) that personnel taking part in Community financed activities and members of their immediate family are allowed to enter the Republic of Macedonia, to establish themselves there, to work there and to leave the country, as the nature of the underlying contract so justifies;
 - d) the granting of all permits necessary for the importation of goods, above all professional equipment, required for the execution of the underlying contract, subject to existing laws, rules and regulations of the Beneficiary;
 - e) that imports carried out under IPA will be exempted from customs duties, import duties and other fiscal charges;
 - f) the granting of all permits necessary for the re-export of the above goods, once the underlying contract has been fully executed;
 - g) the granting of authorisations for the import or acquisition of the foreign currency necessary for the implementation of the underlying contract and the application of national exchange control regulations in a non-discriminatory manner to contractors, regardless of their nationality or place of establishment;
 - h) the granting of all permits necessary to repatriate funds received in respect of the activity financed under IPA, in accordance with the foreign exchange control regulations in force in the Republic of Macedonia.
- (2) The Beneficiary shall ensure full co-operation of all relevant authorities. It will also ensure access to state-owned companies and other governmental institutions, which are involved or are necessary in the implementation of a programme or in the execution of the contract.

Article 26 Rules on taxes, customs duties and other fiscal charges

- (1) Save where otherwise provided for in a Sectoral Agreement or a Financing Agreement, taxes, customs and import duties or other charges having equivalent effect are not eligible under IPA.
- (2) The following detailed provisions shall apply:
- a) Customs duties, import duties, taxes or fiscal charges having equivalent effect in the case of the import of goods under a Community financed contract are not eligible under IPA. The imports concerned shall be released from the point of entry into the Republic of Macedonia for delivery to the contractor, as required by the provisions of the underlying contract and for immediate use as required for the normal implementation of the contract, without regard to any delays or disputes over the settlement of the above mentioned duties, taxes or charges;
 - b) Community financed contracts for services, supplies or works carried out by contractors registered in the Republic of Macedonia or by external contractors

shall not be subject in the country to value added tax, documentary stamp or registration duties or fiscal charges having equivalent effect, whether such charges exist or are to be instituted. EC contractors shall be exempted from VAT for services rendered, goods supplied and/or works executed by them under EC contracts with the right of the contractors to offset or deduct input VAT paid in connection with the services rendered, the goods supplied and/or the works executed against any VAT collected by them for any of their other transactions. Should the EC contractors not be able to make use of this possibility, they shall be entitled to obtain VAT refund directly from the tax authorities upon submission of a written request accompanied by the necessary documentation required under the national/local law for refund and by a certified copy of the underlying EC contract.

For the purposes of this Framework Agreement, the term "EC contractor" shall be construed as natural and legal persons, rendering services and/or supplying goods and/or executing works and/or executing a grant under an EC contract. The term "EC contractor" shall also cover pre-accession advisors, also known as resident twinning advisors, and experts included in a twinning covenant or contract. The term "EC contract" means any legally binding document through which an activity is financed under IPA and which is signed by the Beneficiary or the EC.

At least the same procedural privileges shall apply to such contractors as applicable to contractors under any other bilateral or multilateral agreement or arrangements for assistance and technical co-operation.

- c) Profit and/or income arising from EC contracts shall be taxable in the Republic of Macedonia in accordance with the national/local tax system. However, natural and legal persons, including expatriate staff, from the Member States of the European Union or other countries eligible under IPA, executing Community financed contracts shall be exempted from those taxes in the Republic of Macedonia.
- d) Personal and household effects imported for personal use by natural persons (and members of their immediate families), other than those recruited locally, engaged in carrying out tasks defined in technical co-operation contracts, shall be exempted from customs duties, import duties, taxes and other fiscal charges having equivalent effect, the said personal and household effects being re-exported or disposed of in the state, in accordance with the regulations in force in the Republic of Macedonia after termination of the contract.

Article 27 Supervision, control and audit by the Commission and the European Court of Auditors

- (1) All Financing Agreements as well as all resulting programmes and subsequent contracts shall be subject to supervision and financial control by the Commission including the European Anti-Fraud Office (OLAF) and audits by the European Court of Auditors. This includes the right of the Delegation of the Commission in the Republic of Macedonia to carry out measures such as ex-ante verification of tendering and contracting carried out by the related operating structures, as long as ex-ante control has not been waived in accordance with Article 16 above. The duly

verification of tendering and contracting carried out by the related operating structures, as long as ex-ante control has not been waived in accordance with Article 16 above. The duly authorised agents or representatives of the Commission and of OLAF shall have the right to carry out any technical and financial verification that the Commission or OLAF consider necessary to follow the implementation of a programme including visits of sites and premises at which Community financed activities are implemented. The Commission shall give the national authorities concerned advance notice of such missions.

- (2) The Beneficiary shall supply all requested information and documents including any computerised data and take all suitable measures to facilitate the work of the persons instructed to carry out audits or inspections.
- (3) The Beneficiary shall maintain records and accounts adequate to identify the services, supplies, works and grants financed under the related Financing Agreement in accordance with sound accounting procedures. The Beneficiary shall also ensure that the agents or representatives of the Commission including OLAF have the right to inspect all relevant documentation and accounts pertaining to items financed under the related Financing Agreement and assist the European Court of Auditors to carry out audits relating to the use of Community funds.
- (4) In order to ensure the efficient protection of the financial interests of the Community, the Commission including OLAF may also conduct documentary and on-the-spot checks and inspections in accordance with the procedural provisions of Council Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996 of 11 November 1996⁶). These checks and inspections shall be prepared and conducted in close collaboration with the competent authorities designated by the Beneficiary, which shall be notified in good time of the object, purpose and legal basis of the checks and inspections, so that they can provide all the requisite help. The Beneficiary shall identify a service which will assist at OLAF's request in conducting investigations in accordance with Council Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996. If the Beneficiary wishes, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly with them. Where the participants in Community financed activities resist an on-the-spot check or inspection, the Beneficiary, acting in accordance with national rules, shall give Commission/OLAF inspectors such assistance as they need to allow them to discharge their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection.

The Commission/OLAF shall report as soon as possible to the Beneficiary any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to its notice in the course of the on-the-spot check or inspection. In any event, the Commission/OLAF shall be required to inform the above-mentioned authority of the result of such checks and inspections.

- (5) The controls and audits described above are applicable to all contractors and sub-contractors who have received Community funds including all related information to be found in the documents of the national fund of the Beneficiary concerning the national contribution.

⁶ OJ L 292, 15 November 1996, p. 2

- (6) Without prejudice to the responsibilities of the Commission and the European Court of Auditors, the accounts and operations of the National Fund and, where applicable, operating structures may be checked at the discretion of the Commission by the Commission itself or by an external auditor assigned by the Commission.

Article 28 Prevention of irregularity and fraud, measures against corruption

- (1) The Beneficiary shall ensure investigation and effective treatment of suspected cases of fraud and irregularities and shall ensure the functioning of a control and reporting mechanism equivalent to that foreseen in the Commission Regulation (EC) No 1828/2006 of 8 December 2006 ⁽⁷⁾. In the case of suspected fraud or irregularity, the Commission shall be informed without delay.
- (2) Furthermore, the Beneficiary shall take any appropriate measure to prevent and counter any active or passive corruption practices at any stage of the procurement procedure or grant award procedure or during the implementation of corresponding contracts.
- (3) The Beneficiary, including the personnel responsible for the implementation tasks of the Community financed activities, undertakes to take whatever precautions are necessary to avoid any risk of conflict of interests and shall inform the Commission immediately of any such conflict of interest or any situation likely to give rise to any such conflict.
- (4) The following definitions shall apply:
 - a) *Irregularity* shall mean any infringement of a provision of applicable rules and contracts resulting from an act or an omission by an economic operator which has, or would have, the effect of prejudicing the general budget of the European Union by charging an unjustified item of expenditure to the general budget.
 - b) *Fraud* shall mean any intentional act or omission relating to: the use or presentation of false, incorrect or incomplete statements or documents, which has as its effect the misappropriation or wrongful retention of funds from the general budget of the European Communities or budgets managed by, or on behalf of, the European Communities; non disclosure of information in violation of a specific obligation with the same effect; the misapplication of such funds for purposes other than those for which they are originally granted.
 - c) *Active corruption* is defined as the deliberate action of whosoever promises or gives, directly or through an intermediary, an advantage of any kind whatsoever to an official for himself or for a third party for him to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the financial interests of the European Communities.
 - d) *Passive corruption* is defined as the deliberate action of an official, who, directly or through an intermediary, requests or receives advantages of any kind whatsoever, for himself or a third party, or accepts a promise of such advantage, to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his

⁷ OJ L 371, 27 December 2006, p. 4

functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the financial interests of the European Communities.

Article 29 Recovery of funds in case of irregularity or fraud

- (1) Any proven case of irregularity or fraud discovered at any time during the implementation of assistance under IPA or as the result of an audit will lead to the recovery of the funds by the Commission from the Beneficiary.
- (2) The national authorising officer shall recover the Community contribution paid to the Beneficiary from those who committed the irregularity, fraud or corruption or benefited from it, in accordance with national recovery procedures. The fact that the national authorising officer does not succeed in recovering all or part of the funds shall not prevent the Commission from recovering the funds from the Beneficiary.

Article 30 Financial corrections

- (1) In the case of decentralised management, in order to ensure that the funds are used in accordance with the applicable rules, the Commission shall apply clearance-of-accounts procedures or financial correction mechanisms in accordance with Article 53b(4) and 53c(2) of the Financial Regulation and as detailed in Sectoral Agreements or Financing Agreements.
- (2) A financial correction may arise following either:
 - identification of a specific irregularity, including fraud;
 - identification of a weakness or deficiency in the management and control systems of the Beneficiary;
- (3) If the Commission finds that expenditure under the programmes covered by IPA has been incurred in a way that has infringed applicable rules, it shall decide what amounts are to be excluded from Community financing.
- (4) The calculation and establishment of any such corrections, as well as the related recoveries, shall be made by the Commission, following the criteria and procedures provided for in Articles 32, 33 and 34 below. Provisions on financial corrections which have been set down in Sectoral Agreements or Financing Agreements shall apply in addition to this Framework Agreement.

Article 31 Financial adjustments

In the case of decentralised management the national authorising officer, who bears in the first instance the responsibility for investigating irregularities, shall make the financial adjustments where irregularities or negligence are detected in operations or operational programmes, by cancelling all or part of the Community contribution to the operations or the operational programmes concerned. The national authorising officer shall take into account the nature and gravity of the irregularities and the financial loss to the Community contribution.

Article 32 Criteria for financial corrections

- (1) The Commission may make financial corrections, by cancelling all or part of the Community contribution to a programme, in the situations referred to in Article 30(2) above.
- (2) Where individual cases of irregularity are identified, the Commission shall take into account the systemic nature of the irregularity to determine whether flat-rate corrections, punctual corrections or corrections based on an extrapolation of the findings should be applied. For the Rural Development Component, criteria for financial corrections are set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.
- (3) When deciding the amount of a correction, the Commission shall take into account the nature and gravity of the irregularity and/or the extent and financial implications of the weaknesses or the deficiencies found in the management and control system in the programme concerned.

Article 33 Procedure for financial corrections

- (1) Before taking a decision on a financial correction, the Commission shall inform the national authorising officer of its provisional conclusions and request his comments within two months.

Where the Commission proposes a financial correction on the basis of extrapolation or at a flat rate, the Beneficiary shall be given the opportunity to establish the actual extent of the irregularity, through an examination of the documentation concerned. In agreement with the Commission, the Beneficiary may limit the scope of this examination to an appropriate proportion or sample of the documentation concerned. Except in duly justified cases, the time allowed for this examination shall not exceed a period of two months after the two-month period referred to in the first subparagraph.
- (2) The Commission shall take account of any evidence supplied by the Beneficiary within the time limits mentioned in paragraph 1.
- (3) The Commission shall endeavour to take a decision on the financial correction within six months after opening the procedure as set out in paragraph 1.

Article 34 Repayment

- (1) Any repayment to the general budget of the European Union shall be effected before the due date indicated in the recovery order drawn up in accordance with Article 72 of the Financial Regulation. The due date shall be the last day of the second month following the issuing of the order.
- (2) Any delay in repayment shall give rise to interest on account of late payment, starting on the due date and ending on the date of actual payment. The rate of such interest shall be one-and-a-half percentage points above the rate applied by the European Central Bank in its main refinancing operations on the first working day of the month in which the due date falls.

Article 35 Re-use of Community contribution

- (1) The resources from the Community contribution cancelled following financial corrections pursuant to Article 30 shall be paid to the Community Budget, including interest thereon.
- (2) The contribution cancelled or recovered in accordance with Article 31 above may not be re-used for the operation or operations that were the subject of the recovery or the adjustment, nor, where the recovery or adjustment is made for a systemic irregularity, for existing operations within the whole or part of the priority axis in which the systemic irregularity occurred.

Article 36 Monitoring in the case of decentralised management, monitoring committees

- (1) In the case of decentralised management, the Beneficiary shall, within six months after the entry into force of the first financing agreement, set up an IPA monitoring committee, in agreement with the Commission, to ensure coherence and coordination in the implementation of the IPA components.
- (2) The IPA monitoring committee shall be assisted by sectoral monitoring committees set up under the IPA components. They shall be attached to programmes or components. They may include representatives of civil society, where appropriate. More detailed rules may be provided for in Financing Agreements or Sectoral Agreements.
- (3) The IPA monitoring committee shall satisfy itself as to the overall effectiveness, quality and coherence of the implementation of all programmes and operations towards meeting the objectives set out in the multi-annual indicative planning documents and the financing agreements.
 - (a) The IPA monitoring committee may make proposals to the Commission, the national IPA co-ordinator and the national authorising officer for any actions to ensure the coherence and co-ordination between the programmes and operations implemented under the different components, as well as for any cross-component corrective measures needed to ensure the achievement of the global objectives of the assistance provided, and to enhance its overall efficiency. It may also make proposals to the relevant sectoral monitoring committee(s) for decisions on any corrective measures to ensure the achievements of programme objectives and enhance the efficiency of assistance provided under the programmes or IPA component(s) concerned;
 - (b) The IPA monitoring committee shall adopt its internal rules of procedure in compliance with a monitoring committee mandate established by the Commission, and within the institutional, legal and financial framework of the Beneficiary;
 - (c) Unless otherwise provided in the monitoring committee mandate set out by the Commission, the following provisions shall apply:
 - aa) The IPA monitoring committee shall include among its members representatives of the Commission, the national IPA co-ordinator, the national authorising officer, representatives of the operating structures, and the strategic co-ordinator.

- bb) A representative of the Commission and the national IPA co-ordinator shall co-chair the IPA monitoring committee meetings;
- cc) The IPA monitoring committee shall meet at least once a year. Intermediate meetings may also be convened on a thematic basis.

Article 37 Monitoring in the case of centralised and joint management

In the case of centralised and joint management, the Commission may undertake any actions it deems necessary to monitor the programmes concerned. In the case of joint management, these actions may be carried out jointly with the international organisation(s) concerned.

Article 38 Annual and final reports on implementation

- (1) The operating structures shall draw up a sectoral annual report and a sectoral final report on the implementation of the programmes for which they are responsible, in compliance with the procedures defined for each IPA component in Part II of the IPA Implementing Regulation.

The sectoral annual reports on implementation shall cover the financial year. The sectoral final reports on implementation shall cover the whole period of implementation and may include the last sectoral annual report.
- (2) The reports referred to in paragraph 1 shall be sent to the national IPA co-ordinator, the national authorising officer and to the Commission, after examination by the sectoral monitoring committees.
- (3) On the basis of the reports referred to in paragraph 1, the national IPA co-ordinator shall send to the Commission and the national authorising officer, after examination by the IPA monitoring committee, annual and final reports on the implementation of assistance under the IPA Regulation.
- (4) The annual report on implementation referred to in paragraph 3, which shall be sent by 31 August each year and for the first time in 2008, shall synthesise the different sectoral annual reports issued under the different components and shall include information about:
 - a) progress made in implementing Community assistance, in relation to the priorities set up in the multi-annual indicative planning document and the different programmes;
 - b) financial implementation of Community assistance.
- (5) The final report on the implementation as referred to in paragraph 3 shall cover the whole period of implementation and may include the latest annual report mentioned in paragraph 4.

Article 39 Closure of programmes under decentralised management

- (1) After an application for final payment has been received by the Commission from the Beneficiary, a programme is considered closed as soon as one of the following occurs:

- payment of the final balance due by the Commission;
 - issuance of a recovery order by the Commission;
 - de-commitment of appropriations by the Commission.
- (2) The closure of a programme does not prejudice the right of the Commission to undertake a financial correction at a later stage.
- (3) The closure of a programme does not affect the obligations of the Beneficiary to continue to retain related documents.
- (4) In addition to paragraph 1 to 3 above, more detailed rules on the closure of programmes may be set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

Article 40 Closure of programmes under centralised and joint management

- (1) A programme is closed when all the contracts and grants funded by this programme have been closed.
- (2) After a final payment application has been received, a contract or grant is considered closed as soon as one of the following occurs:
- payment of the final amount due by the Commission;
 - issuance of a recovery order by the Commission following receipt of the final payment application;
 - de-commitment of appropriations by the Commission.
- (3) The closure of a contract or grant does not prejudice the right of the Commission to undertake a financial correction at a later stage.
- (4) In addition to paragraph 1 to 3 above, more detailed rules on the closure of programmes may be set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

SECTION VI FINAL PROVISIONS

Article 41 Consultation

- (1) Any question relating to the execution or interpretation of this Framework Agreement shall be the subject of consultation between the Contracting Parties leading, where necessary, to an amendment of this Framework Agreement.
- (2) Where there is a failure to carry out an obligation set out in this Framework Agreement which has not been the subject of remedial measures taken in due time, the Commission may suspend the financing of activities under IPA after consultation with the Beneficiary.
- (3) The Beneficiary may renounce in whole or in part the implementation of activities under IPA. The Contracting Parties shall set out the details of the said renunciation in an exchange of letters.

Article 42 Settlement of differences, arbitration

- (1) Differences arising out of the interpretation, operation and implementation of this Framework Agreement, at any and all levels of participation, will be settled amicably through consultation as provided for under Article 41.
- (2) In default of amicable settlement, either Contracting Party may refer the matter to arbitration in accordance with the Permanent Court of Arbitration Optional Rules for Arbitration Involving International Organisations and States in force at the date of this Framework Agreement.
- (3) The language to be used in the arbitral proceedings shall be English. The appointing authority shall be the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration following a written request submitted by either Contracting Party. The Arbitrator's decision shall be binding on all Parties and there shall be no appeal.

Article 43 Disputes with third parties

- (1) Without prejudice to the jurisdiction of the court designated in a contract as the competent court for disputes arising out of that contract between the parties to it, the European Community shall enjoy in the territory of the Republic of Macedonia immunity from suit and legal process with respect to any dispute between the European Community and/or the Beneficiary and a third party, or between third parties, which directly or indirectly relates to the provision of Community Assistance to the Beneficiary under this Framework Agreement, except in so far as in any particular case the European Community has expressly waived its immunity.
- (2) The Beneficiary shall in any legal or administrative proceedings before a court, tribunal or administrative instance in the Republic of Macedonia defend this immunity and take a position which takes duly account of the interests of the European Community. Where necessary, the Beneficiary and the European Commission shall proceed with consultations on the position to take.

Article 44 Notices

- (1) Any communication in connection with this Framework Agreement shall be made in writing and in the English language. Each communication must be signed and must be supplied as an original document or by fax.
- (2) Any communication in connection with this Framework Agreement must be sent to the following addresses:

For the Beneficiary:

Secretariat for European Affairs
Government Building
Ilindenska bb
1000 Skopje
THE REPUBLIC OF MACEDONIA
Fax: +389 (2) 3113 710

For the Commission:

European Commission
Directorate-General Enlargement
1049 Brussels
BELGIUM
Fax: +32 2 295.95.40

Article 45 Annexes

The Annexes shall be deemed an integral part of this Framework Agreement.

Article 46 Entry into force

This Framework Agreement shall enter into force on the day on which the Contracting Parties inform each other in writing of its approval in accordance with the existing internal legislation or procedure of each of the Parties.

Article 47 Amendment

Any amendment agreed to by the Contracting Parties will be in writing and will form part of this Agreement. Such amendment shall come into effect on the date determined by the Contracting Parties.

Article 48 Termination

- (1) This Framework Agreement shall continue to be in force for an indefinite period unless terminated by written notification by one of the Contracting Parties.
- (2) On termination of this Framework Agreement, any assistance still in the course of execution shall be carried out to its completion in accordance with this Framework Agreement and any Sectoral Agreement and Financing Agreement.

Article 49 Language

This Framework Agreement is drawn up in duplicate in the English language.

ANNEX A

Allocation of functions and common responsibilities to the structures, authorities and bodies in accordance with Article 8 of the Framework Agreement between the Beneficiary and the Commission

Preliminary remark:

This list shows the main functions and common responsibilities of the structures, authorities and bodies concerned. It is not to be considered exhaustive. It supplements the core part of this Framework Agreement.

1) The Competent Accrediting Officer (CAO):

- a) The CAO shall be appointed by the Beneficiary. He shall be a high-ranking official in the government or the state administration of the Beneficiary.
- b) The CAO shall be responsible for issuing, monitoring and suspending or withdrawing the accreditation of the national authorising officer (NAO) both
 - as the head of the national fund bearing overall responsibility for the financial management of EU funds in the Republic of Macedonia and being responsible for the legality and regularity of the underlying transactions;
 - with regard to the NAO's capacity to fulfil the responsibilities for the effective functioning of management and control systems under IPA.

The accreditation of the NAO shall also cover the national fund (NF).

The CAO shall notify the Commission of the accreditation of the NAO and shall inform the Commission of any changes regarding the accreditation of the NAO. This includes the provision of all relevant supporting information required by the Commission.

- c) Prior to accrediting the NAO, the CAO shall satisfy himself that the applicable requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Rules are fulfilled. This includes the verification of the compliance of the management and control system set up by the Beneficiary for effective controls in at least the areas set out in the Annex to the IPA Implementing Regulation (accreditation criteria). This annex provides for the following overall requirements:
 - Control environment (establishment and management of the organisation and the staff) comprising ethics and integrity policies, irregularity management and reporting, staff planning, recruitment, training and appraisal including sensitive post management, sensitive functions and conflicts of interest, establishment of legal bases for bodies and individuals, formal establishment of accountability, responsibility, delegated responsibility and any necessary related authority for all tasks and positions throughout the organisation);
 - Planning and risk management comprising risk identification, assessment and management, objective setting and allocation of resources against objectives, planning of the implementation process;

- Control activities (implementation of interventions) comprising verification procedures, procedures for supervision by accountable management of tasks delegated to subordinates, including annual statements of assurance from subordinate actors, rules for each type of procurement and calls for proposals, procedures including checklists for each step of procurement and calls for proposals, rules and procedures on publicity, payment procedures, procedures for monitoring the delivery of co-financing, budgetary procedures to ensure the availability of funds, procedures for continuity of operations, accounting procedures, reconciliation procedures, reporting of exceptions, amongst others exceptions to normal procedures approved at appropriate level, unapproved exceptions and control failures whenever identified, security procedures, archiving procedures, segregation of duties and reporting of internal control weaknesses;
- Monitoring activities (supervision of interventions), comprising internal audit with handling of audit reports and recommendations, evaluations;
- Communication (ensuring all actors receive information necessary to fulfil their role) comprising the regular coordination meetings between different bodies to exchange information on all aspects of planning and implementation and the regular reporting at all appropriate levels on efficiency and effectiveness of internal control.

2) The National IPA Coordinator (NIPAC):

- a) The NIPAC shall be appointed by the Beneficiary. He shall be a high-ranking official in the government or the state administration of the Beneficiary.
- b) He shall ensure the overall coordination of assistance under IPA.
- c) The NIPAC shall ensure partnership between the Commission and the Beneficiary and close link between the general accession process and the use of pre-accession assistance under IPA. He shall bear the overall responsibility for
 - the coherence and coordination of the programmes provided under IPA;
 - the annual programming for the Transition Assistance and Institution Building Component at national level;
 - the co-ordination of the participation of the Beneficiary in the relevant cross-border programmes both with Member States and with other Beneficiary countries, as well as the transnational, interregional or sea basins programmes under other Community instruments. The NIPAC may delegate the tasks relating to this co-ordination to a cross-border co-operation co-ordinator.
- d) The NIPAC shall draw up and, after examination by the IPA monitoring committee, submit to the Commission the IPA annual and final reports on implementation as defined in Article 38 of this Framework Agreement and in Article 61(3) of the IPA Implementing Regulation. He shall send a copy of these reports to the NAO.

3) The Strategic Co-ordinator:

- a) A strategic co-ordinator shall be appointed by the Beneficiary to ensure the co-ordination of the Regional Development Component and Human Resources Development Component under the responsibility of the national IPA co-ordinator. The strategic co-ordinator shall be an entity within the state administration of the Beneficiary with no direct involvement in the implementation of components concerned.
- b) The strategic co-ordinator shall in particular:
 - co-ordinate assistance granted under the Regional Development Component and the Human Resources Development Component;
 - draft the strategic coherence framework as defined in Article 154 of the IPA Implementing Regulation;
 - ensure co-ordination between sectoral strategies and programmes.

4) The National Authorising Officer (NAO):

The NAO shall be appointed by the Beneficiary. He shall be a high-ranking official in the government or the state administration of the Beneficiary.

The NAO shall fulfil the following functions and assume the following responsibilities:

- a) As the head of the national fund, bearing overall responsibility for the financial management of EU funds in the former Yugoslav Republic of Macedonia and being responsible for the legality and regularity of the underlying transactions. The NAO shall in particular fulfil the following tasks as regards these responsibilities:
 - providing assurance about the regularity and legality of underlying transactions;
 - drawing up and submitting to the Commission certified statements of expenditure and payment applications; he shall bear overall responsibility for the accuracy of the payment application and for the transfer of funds to the operating structures and/or final beneficiaries;
 - verifying the existence and correctness of the co-financing elements;
 - ensuring the identification and immediate communication of any irregularity;
 - making the financial adjustments required in connection with irregularities detected, in accordance with Article 50 of the IPA Implementing Regulation;
 - being the contact point for financial information sent between the Commission and the Beneficiary.
- b) being responsible for the effective functioning of management and control systems under IPA. The NAO shall in particular fulfil the following tasks as regards these responsibilities:
 - being responsible for issuing, monitoring and suspending or withdrawing the accreditation of the operating structures;

- ensuring the existence and effective functioning of systems of management of assistance under IPA;
- ensuring that the system of internal control concerning the management of funds is effective and efficient;
- reporting on the management and control system;
- ensuring that a proper reporting and information system is functioning;
- following-up the findings of audit reports from the audit authority, in accordance with Article 18 of this Framework Agreement and Article 30(1) of the IPA Implementing Regulation;
- immediately notifying the Commission, with a copy of the notification to the CAO, any significant change concerning the management and control systems.

As corollary to the responsibilities under a) and b) above, the NAO shall establish an Annual Statement of Assurance as defined in Article 17 of this Framework Agreement and following ANNEX B to this Agreement, which shall include:

- a) a confirmation of the effective functioning of the management and control systems;
- b) a confirmation regarding the legality and regularity of the underlying transactions;
- c) information concerning any changes in systems and controls, and elements of supporting accounting information.

If the confirmations regarding the effective functioning of the management and control systems and the legality and regularity of underlying transactions (a) and b) above) are not available, the NAO shall inform the Commission, copy to the CAO, of the reasons and potential consequences as well as of the actions being taken to remedy the situation and to protect the interests of the Community.

5) The National Fund (NF):

- a) The NF shall be a body located in a State level Ministry of the Beneficiary and shall have central budgetary competence and act as central treasury entity.
- b) The NF shall be in charge of tasks of financial management of assistance under IPA, under the responsibility of the NAO.
- c) The NF shall in particular be in charge of organising the bank accounts, requesting funds from the Commission, authorising the transfer of funds from the Commission to the operating structures or to the final beneficiaries and the financial reporting to the Commission.

6) The Operating Structures:

- a) An operating structure shall be established for each IPA component or programme to deal with the management and implementation of assistance under IPA. The operating structure shall be a body or a collection of bodies within the administration of the Beneficiary.

- b) The operating structure shall be responsible for managing and implementing the IPA programme or programmes concerned in accordance with the principle of sound financial management. For those purposes, the operating structure shall carry out a number of functions that include:
- drafting the annual or multi-annual programmes;
 - monitoring programme implementation and guiding the work of the sectoral monitoring committee as defined in Article 36(2) of this Framework Agreement and in Article 59 of the IPA Implementing Regulation, notably by providing the documents necessary for monitoring the quality of implementation of the programmes;
 - drawing up the sectoral annual and final implementation reports defined in Article 38(1) and (2) of this Framework Agreement and in Article 61(1) of the IPA Implementing Regulation and, after their examination by the sectoral monitoring committee, submitting them to the Commission the NIPAC and the NAO;
 - ensuring that operations are selected for funding and approved in accordance with the criteria and mechanisms applicable to the programmes, and that they comply with the relevant Community and national rules;
 - setting up procedures to ensure the retention of all documents regarding expenditure and audits required to ensure an adequate audit trail;
 - arranging for tendering procedures, grant award procedures, the ensuing contracting, and making payments to, and recovery from, the final Beneficiary;
 - ensuring that all bodies involved in the implementation of operations maintain a separate accounting system or a separate accounting codification;
 - ensuring that the NF and the NAO receive all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;
 - setting up, maintaining and updating the reporting and information system;
 - carrying out verifications to ensure that the expenditure declared has actually been incurred in accordance with the applicable rules, the products or services have been delivered in accordance with the approval decision, and the payment requests by the final Beneficiary are correct: These verifications shall cover administrative, financial, technical and physical aspects of operations, as appropriate;
 - ensuring internal audit of its different constituting bodies;
 - ensuring irregularity reporting;
 - ensuring compliance with the information and publicity requirements.
- c) The heads of the bodies constituting the operating structure shall be clearly designated and shall be responsible for the tasks assigned to their respective bodies, in accordance with Article 8(3) of this Framework Agreement and with Article 11(3) of the IPA Implementing Regulation.

7) The Audit Authority:

- a) The audit authority shall be designated by the Beneficiary and shall be functionally independent from all actors in the management and control system and comply with internationally accepted audit standards.
- b) The audit authority shall be responsible for the verification of the effective and sound functioning of the management and control systems.
- c) The audit authority, under the responsibility of its head, shall in particular fulfil the following functions and assume the following responsibilities:

- During the course of each year, establishing and fulfilling an **annual audit work plan** which encompasses audits aimed at verifying:
 - the effective functioning of the management and control systems;
 - the reliability of accounting information provided to the Commission.

The audit work shall include audits of an appropriate sample of operations or transactions, and an examination of procedures.

The annual audit work plan shall be submitted to the NAO and the Commission before the start of the year in question.

- submitting reports and opinions as follows:
 - an **annual audit activity report** following the model in ANNEX C to this Framework Agreement and setting out the resources used by the audit authority, and a summary of any weaknesses found in the management and control system or in transaction findings from the audits carried out in accordance with the annual audit work plan during the previous 12 month period, ending on 30 September of the year concerned. The annual audit activity report shall be addressed to the Commission, the NAO and the CAO by 31 December each year. The first such report shall cover the period 1 January 2007 - 30 November 2007.
 - an **annual audit opinion** following the model set out in ANNEX D to this Framework Agreement as to whether the management and control systems function effectively and conform to the requirements of this Framework Agreement and the IPA Implementing Regulation and/or any other agreements between the Commission and the Beneficiary. This opinion shall be addressed to the Commission, the NAO and the CAO. It shall cover the same period and have the same deadline as the annual audit activity report.
 - an **opinion on any final statement of expenditure** submitted to the Commission by the NAO, for the closure of any programme or of any part thereof. Where appropriate, the final statement of expenditure may include payment applications in the form of accounts submitted annually. This opinion shall address the validity of the final payment application, the accuracy of the financial information, and, where appropriate, be supported by a final audit activity report. It shall follow the model provided in ANNEX E to this Framework Agreement. It shall be sent to the Commission and to the CAO at the same time as the relevant final statement of expenditure submitted by the NAO, or at least within three months of the submission of that final statement of expenditure.

- Further specific requirements for the annual audit work plan and/or the reports and opinions mentioned under the previous bullet point may be set out in the Sectoral Agreements or Financing Agreements.
- With regard to the methodology for the audit work, reports and audit opinions, the audit authority must comply with international standards on auditing in particular as regards the areas of risk assessment, audit materiality and sampling. That methodology may be complemented by any further guidance and definitions from the Commission, notably in relation to an appropriate general approach to sampling, confidence levels and materiality.

ANNEX B

to the Framework Agreement between the Government of the Republic of Macedonia
and the Commission

Statement of Assurance¹

of the National Authorising Officer of (country)²

I, (name, first name, official title or function), National Authorising Officer of (country) herewith present to the Commission the [statement of expenditure] [accounts and statement of expenditure]³ of the Instrument for Pre-accession (IPA) for (country) for the financial year 01/01/20xx to 31/12/20xx.

I declare that I have put in place, and supervised the operation of, a management and internal control system relating to the IPA component [1 to 5] (Annual Management Declaration).

I confirm, based on my own judgment and on the information at my disposal, including, *inter alia*, the results of the work of the internal audit, that:

- The expenditure declared [and the accounts submitted]³ to the Commission during the financial year 01/01/20xx to 31/12/20xx give³[s], to the best of my knowledge, a true, complete and accurate view of the expenditure and receipts related to the IPA component [1 to 5] for the financial year mentioned above;
- The management and control system has functioned effectively to provide reasonable assurance on the legality and regularity of the underlying transactions including, *inter alia*, the adherence to the principles of sound financial management;
- The management and control system in operation for component [1 to 5] was not [significantly]⁴ changed as compared to the description provided at the moment of submitting the application for conferral of management (taking into account of changes notified to the Commission in previous years);
- All relevant contractual agreements which could have a material effect on the expenditure declared [and the accounts submitted]³ during the reference period in the event of non-compliance have been complied with. There have been no incidences of non-compliance with Community rules that could have a material effect on the expenditure declared [and the accounts submitted]³ in the event of non-compliance.

I confirm that, where necessary, I have taken appropriate actions in respect of the reports and opinions from the audit authority issued to date in accordance with Article 29 of the IPA Implementing Rules.

¹ per component

² pursuant to Article 27 of the IPA Implementing Regulation

³ option to be selected for component 5

⁴ where appropriate

[This assurance is, however, subject to the following reservations *<also describe remedial actions>*:

- ...
- ...].

Furthermore, I confirm that I am not aware of any undisclosed matter which could be damaging to the financial interest of the Community.

(Place and date of issue

Signature
Name and official title or function of the National Authorising Officer)

ANNEX C

to the Framework Agreement between the Government of the Republic of Macedonia
and the Commission

Annual Audit Activity Report¹ of the Audit Authority of (country)²

addressed to

- the European Commission, Directorate-General ...
- the Competent Accrediting Officer (CAO) of (country) and
- [copy to]³ the National Authorising Officer (NAO) of (country)

1. INTRODUCTION

- Identify the component/programme of IPA covered by the report
- Indicate the bodies that have been involved in preparing the report, including the Audit Authority itself
- Describe the steps taken for the preparation of the report
- Indicate the scope of the audits (including the expenditure declared to the Commission for the year concerned in respect of the relevant operations)
- Indicate the period which is covered by this annual audit activity report (*previous 12 months ending on 30/09/20xx*)

2. SUMMARY OF FINDINGS

- Describe the nature and extent of findings arisen from both systems and substantive testing. (Categorise these findings by reference to their level of importance - "major", "intermediate" and "minor". The list of these findings is shown in the annex to this report). Indicate those errors, which are considered systemic in nature and assess the probability of a possible subsequent qualification linked to the errors. Describe and quantify any irregularities encountered.

3. CHANGES IN MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS

- Indicate any significant changes in the management and control systems as compared to the description provided for at the moment of submitting the application for conferral of management (decentralised management) and since the last annual audit activity report.
- Confirm whether or not the changes referred to have been communicated by the NAO in accordance with Annex A 4) b) of the Framework Agreement.

¹ per component

² pursuant to Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

³ option to be selected

4. CHANGES TO THE ANNUAL AUDIT WORK PLAN

- Indicate any changes that have been made to the annual audit work plan or are proposed, giving explanations and reasons.
- Given the changes listed above, describe the audit approach adopted in response. Outline the implications of the changes and deviations, including an indication of the basis for selection of any additional audits in the context of the revised annual audit work plan.

5. SYSTEMS AUDITS

- Indicate the bodies that have carried out systems testing for the purpose of this report, including the Audit Authority itself.
- Attach a summary list of the audits carried out; indicate the materiality and confidence levels applied (%), where appropriate, and the date on which the audit report was forwarded to the Commission.
- Describe the basis for selection of the audits in the context of the annual audit work plan.
- Describe the principal findings and the conclusions drawn from the audit work for the management and control systems, including the adequacy of the audit trail and compliance with Community requirements and policies.
- Indicate any financial impact of findings.
- Provide information on the follow-up of the audit findings and in particular any corrective and preventive measures applied or recommended.

6. AUDITS OF SAMPLE OF OPERATIONS

- Indicate the bodies that have carried out substantive testing for the purpose of this report, including the Audit Authority itself.
- Attach a summary list indicating the number of audits carried out, the materiality and confidence levels applied (%), where appropriate, and the amount of expenditure checked, broken down by components, programme priority axis and/or measure if relevant, distinguishing between risk-based and statistical sampling, where appropriate. Provide the percentage of expenditure checked in relation to total eligible expenditure declared to the Commission (both for the period in question and cumulatively).
- Describe the basis for selection of the operations inspected.
- Describe the principal results of the substantive testing, indicating in particular, the overall rate of financial errors in proportion to the total expenditure audited resulting from the sample.
- Provide information on the follow-up of errors the application of any financial adjustments and/or any remedial action plan.
- Indicate any resulting financial corrections.

7. CO-ORDINATION BETWEEN AUDIT BODIES AND SUPERVISORY WORK OF THE AUDIT AUTHORITY

- Describe the procedure for co-ordination between different national audit bodies and the audit authority itself (if applicable).
- Describe the procedure for supervision applied by the audit authority to other audit bodies (if applicable).

8. FOLLOW-UP OF PREVIOUS YEARS' AUDIT ACTIVITY

- Provide information, where appropriate, on the follow-up to audit recommendations and results of audits of operations from earlier years.

9. RESOURCES USED BY THE AUDIT AUTHORITY

- Describe the resources used in order to establish this Annual Audit Activity Report

ANNEX: Annual audit work plan for the reference year (*previous 12 months ending on 30/09/20xx*)

[List of findings according to point 2 above]

[List of changes according to point 4 above]

[Summary list according to point 5 above following the model enclosed]

[Summary list according to point 6 above following the model enclosed]

[Summary list according to point 5 above] FOR SYSTEMS AUDITS

Date of performance of the systems audit	Programme / system audited	Auditing entity	Expenditure declared in reference year	Total cumulative expenditure declared	Basis of selection of the programme

[Summary list according to point 6 above] FOR DECLARED EXPENDITURE AND SAMPLE AUDITS

Fund	Reference (CCI no)	Programme	Expenditure declared in ref year	Expenditure in ref year audited for the random sample		Amount and percentage (error rate) of irregular expenditure in random sample (3)		Other expenditure audited (4)	Amount of irregular expenditure in other expenditure sample	Total expenditure declared cumulatively	Total expenditure audited cumulatively as a percentage of total expenditure declared cumulatively	Materiality level (%)	Confidence level (%)
				1.	2.	Amount	%	1.					

1. Amount of expenditure audited.

2. Percentage of expenditure audited in relation to expenditure declared to the Commission in the reference year.

3. Where the random sample covers more than one Fund or programme, the information is provided for the whole sample.

4. Expenditure from complementary sample and expenditure for random sample not in reference year.

ANNEX D

to the Framework Agreement between the Government of the Republic of Macedonia¹
and the Commission

Annual Audit Opinion

of the Audit Authority of (country)² on the management and control systems

addressed to

- the European Commission, Directorate-General
- the Competent Accrediting Officer (CAO) of (country) and
- [copy to]³ the National Authorising Officer (NAO) of (country)

Introduction:

I, (name, first name, official title or function), Head of the Audit Authority of (country), (name of Audit Authority designated), have examined the functioning of the management and control systems for the operations under component [1 to 5] of the Instrument for pre-accession (IPA) during the previous 12-month period ended on (date), as presented in the description sent to the Commission on (date) at the moment of submitting the application for conferral of management (taking into account of changes notified to the Commission in previous years on (date) together with the changes identified in the annual audit activity report accompanying this opinion).

The objective of this examination is to issue an opinion on the conformity of the management and control systems with the Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and (country) in the framework of IPA and as to whether these management and control systems - designed to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]⁴ presented to the Commission and therefore to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements - were operated effectively.

Respective responsibilities of the NAO and the auditors:

The NAO is responsible, inter alia, for the preparation and fair presentation of the Statement of Assurance in accordance with Article 25 of the IPA Implementing Regulation (IPA IR). This responsibility includes the expression of a representation as regards the truth, completeness and accuracy of the expenditure declared [and the accounts submitted]³ to the Commission, as well as whether the effective functioning of the management and control systems under IPA provides reasonable assurance as to the legality and regularity of transactions underlying the Statement.

The NAO should base his/her assessment upon all information at his/her disposal. This includes the work of the internal audit service.

¹ per component

² pursuant to Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

³ option to be selected

⁴ option to be selected depending on the component

My responsibility in this report – in accordance with Article 29(2)(b) 2nd indent of the IPA IR - is to express an opinion on the effective functioning of the management and control systems established for the operations under the IPA component [1 to 5] during the previous 12-month period ended on (date) in all material respects.

- Our audits are organised with this objective in mind (together with the objective of also providing opinions on expenditure declared [and annual accounts of Component 5]⁵ and final statements of claim). We organise an overall audit work plan to fulfil all our responsibilities under Article 29 IPA IR. We did not plan and perform our audits with a view to be able to express an overall opinion on the reliability of the NAO's Statement of Assurance as such. However, we do state our conclusions whether the results of the audit work that we have carried out give rise to any significant doubts in respect of the Statement of Assurance. In particular we have assessed whether our audit findings are consistent with the presence or absence of reservations by the NAO to the Statement of Assurance. We conducted our audits in accordance with international auditing standards. Those standards require, inter alia, that we comply with ethical requirements, and that we plan and perform the audits to obtain reasonable assurance on which to base our opinion.

I believe that the work carried out provides a sound basis for our opinion.

Scope of the examination:

The audit assignments were carried out in accordance with the annual audit work plan in respect of this component during the 12-month period in question and reported in the annual audit activity report covering the period until ... (date).

Our system-based audit included an examination, on a test basis, of the design and operation of the management and control systems put in place by the beneficiary to effectively manage those risks which threaten the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission.

Indicate any limitations on the scope of the examination:

- Explain any limitations

Auditors' Opinion:

[Option 1 - Unqualified opinion]

Based on the examination referred to above, it is my opinion that for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1) the management and control systems established for the component [1 to 5] to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission and, therefore, to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements, functioned effectively and, concerning its design and operation, complied in all material respects with all applicable requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and (country) in the framework of IPA. Without expressing an opinion on the overall reliability of the Statement of Assurance I conclude that the Statement of Assurance issued by the NAO did not contain any representations that would be materially inconsistent with our audit findings and which would therefore provide any reason to doubt that the Statement of Assurance has been correctly drawn up in accordance with the applicable legislation.

⁵ option to be selected for component 5

The audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY. A report on my findings is delivered at the same date as the date of this opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 2 - Qualified opinion⁶

Based on the examination referred to above, it is my opinion that for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1) the management and control systems established for the component [1 to 5] to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission and, therefore, to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements, functioned effectively and, concerning its design and operation, complied in all material respects with all applicable requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and (country) in the framework of IPA except in the following respects:

- State and explain the qualifications (whether due to disagreement with the NAO or scope limitation); in particular, indicate the bodies concerned
- Indicate whether the qualifications are of a recurring / systemic nature or one-off

As a consequence, [(country)] [the ... authority] [any other actor(s)] has failed to comply with the requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and (country) in the framework of IPA.

I estimate the **impact** of the qualification(s) to be ... EUR [%] of the total expenditure declared, corresponding to ... EUR [%] of the public contribution. The Community contribution affected is thus..... Without expressing an opinion on the overall reliability of the Statement of Assurance as a whole, I conclude that the Statement of Assurance issued by the NAO contained representation(s) that is / are materially inconsistent with our audit findings and which therefore provide(s) some reason to doubt that the Statement of Assurance has been correctly drawn up in accordance with the applicable legislation in this respect. This/These reservation(s) and inconsistency(ies) is / are: <describe reservation>

The audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY. A report on my findings is delivered at the same date as the date of this opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 3 - Adverse opinion

⁶ applicable due to either disagreement with the NAO or scope limitation.

Based on the examination referred to above, it is my opinion that for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1) the management and control systems established for the IPA component [1 to 5] to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission and, therefore, to help - to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements, did not function effectively and, concerning its design and operation, failed to comply, in significant respects, with applicable requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and (country) in the framework of IPA.

This adverse opinion is based on the following observation(s):

- Describe the circumstances giving rise to the reservations – together with its significant compliance implications with Community rules - and name in particular the bodies affected, if applicable.

Because of the effects of the matters described in the preceding paragraph [(country)] [the ... authority] [any other actor(s)] has failed to comply with the requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and (country) in the framework of IPA.

The audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY. A report on my findings is delivered at the same date as the date of this opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 4 - Disclaimer of opinion

Because of the significance of the matter discussed in the preceding paragraph, I do not express an opinion on the effectiveness of the management and control systems under the IPA component [1 to 5] for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1 and its conformity with the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and (country) in the framework of IPA. Without expressing an opinion on the overall reliability of the Statement of Assurance as a whole, I conclude that the Statement of Assurance issued by the NAO contained representation(s) that is / are materially inconsistent with our audit findings and which therefore provide(s) some reason to doubt that the Statement of Assurance has been correctly drawn up in accordance with the applicable legislation in this respect. This/These reservation(s) and inconsistency(ies) is / are: <describe reservation>

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

ANNEX E

to the Framework Agreement between the Government of the Republic of Macedonia
and the Commission ¹

Audit Opinion

of the Audit Authority of (country)²

on the final statement of expenditure of the [programme with reference: ...]

[on the accounts and statement of expenditure of component 5]³

[part ... of the programme with reference: ...]

[as supported by the final Audit Activity Report]⁴

addressed to

- the European Commission, Directorate-General
- the Competent Accrediting Officer (CAO) of (country)

1. Introduction

I, (name, first name, official title or function), Head of the Audit Authority of (country), (name of Audit Authority designated), have examined the results of the audit work carried out on the programme (indicate programme - title, component, period, reference (CCI) number) by or under the responsibility of the Audit Authority in accordance with the audit work plan [and have carried out additional work as I judged necessary].

2. Respective responsibilities of the National Authorising Officer (NAO) and the auditors

In accordance with Article 25 of the IPA Implementing Regulation (IPA IR) the preparation and fair presentation of the expenditure statements submitted to the Commission, as well as ensuring the legality and regularity of the transactions underlying those statements, rest with the NAO.

[This responsibility includes: designing, implementing and maintaining internal control relevant to the preparation and fair presentation of annual accounts that are free from material misstatement, whether due to fraud or error; selecting and applying appropriate accounting policies; and making accounting estimates that are reasonable in the circumstances]³.

My responsibility in this report – in accordance with Article 29(2)(b) 3rd indent of the IPA IR - is to express an opinion [on the reliability of the final statement of expenditure] [on the reliability of statement of expenditure and annual accounts]³ [and the validity of the final payment application] submitted by the NAO. I conducted the audits in accordance with international auditing standards.

Those standards require that I plan and perform the audits in order to obtain reasonable assurance about whether the statement of expenditure [and the annual accounts]³ [and the

¹ per component

² pursuant to Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

³ option to be selected for component 5

⁴ where appropriate, in any case not applicable to component 5

Those standards require that I plan and perform the audits in order to obtain reasonable assurance about whether the statement of expenditure [and the annual accounts]³ [and the payment application for the final balance of the Community contribution to the programme] is [are] free of material misstatement [and the effectiveness of internal control procedures]³.

We organise an overall audit work plan to fulfil all our responsibilities under Article 29 of the IPA IR. The audits included [examination, on a test basis, of evidence supporting the amounts and disclosures in the final statement of expenditure and the payment application for the final balance of the Community contribution to the programme] [examination, on a test basis, of evidence supporting the information in the annual accounts, an examination of procedures and of an appropriate sample of transactions to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the statement of expenditure and the annual accounts]³. [The audits covered compliance of payments with Community rules only as regards the capability of the accredited administrative structures to ensure that such compliance has been checked before payment is made]⁵.

I believe that my audits provide a reasonable basis for my opinion.

3. Scope of the examination

I have conducted my examination in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR.

<The scope of our examination was not designed to form an opinion on the legality and regularity of the transactions underlying the final statement of expenditure submitted to the Commission.>⁶ <There were no limitations on the scope of the examination.>⁵

The scope was further limited by the following factors:

- (a) ...
- (b) ...
- (c) ..., etc.

(Indicate any limitation on the scope of the examination, for example any systemic problems, weaknesses in the management and control system, lack of supporting documentation, cases under legal proceedings, etc., and estimate the amounts of expenditure and the Community contribution affected. If the Audit Authority does not consider that the limitations have an impact on the final expenditure declared, this should be stated.)

4. Errors and irregularities

[The error rates and cases of irregularity found in the audit work are not such as to preclude an unqualified opinion given the satisfactory way they have been dealt with by the NAO and the trend in the level of their occurrence over time.]

Or

[The rate of errors and irregularities found in the audit work and the way, they have been dealt with by the NAO, are such as to preclude an unqualified opinion. A list of these cases is provided in the final audit activity report together with an indication of their possible systemic character and the scale of the problem.]

³ optional for component 5

⁶ option to be selected

5. Auditors' opinion on the final statement of expenditure

[Option 1 - Unqualified opinion]

(If there have been no limitations on the scope of the examination, and the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the NAO do not preclude an unqualified opinion)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the accounts submitted to the Commission for the operations under the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date) (in particular, the statement of expenditure) are presented fairly, in all material respects <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ [and the internal control procedures have operated satisfactorily]³.]

Or

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the final statement of expenditure presents fairly, in all material respects - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ - the expenditure paid under the operational programme with reference: ... of the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date), and that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is valid.]

My audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 2 - Qualified opinion]

(If there have been limitations on the scope of the examination and/or the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the NAO calls for a qualified opinion but do not justify an unfavourable opinion for all the expenditure concerned)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the accounts submitted to the Commission for the operations under the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date) are presented fairly in all material respects - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ [and the internal control procedures have operated satisfactorily]³ - except in the following respects:

(a) ...

(b) ...

(c) ..., etc.

(state the qualifications, in particular the bodies concerned, and explain, e.g. whether they are of a recurring / systemic nature or one-off)

⁷ to be included optionally for components where applicable (see foot-note 6 above).

I estimate the impact of the qualification(s) to be [EUR] [%]... of the total expenditure declared, [corresponding to [EUR] [%] of the public contribution]. The Community contribution affected is thus].

Or

- [Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the final statement of expenditure presents fairly, in all material respects - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ the expenditure paid under the operational programme with reference:... of the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date), and that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is valid except with regard to the matters referred to at point 3 above and/or to the observations at point 4 regarding the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the NAO.

I estimate the impact of the qualification(s) to be [EUR] [%]... of the total expenditure declared, [corresponding to [EUR] [%] of the public contribution]. The Community contribution affected is thus].

My audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 3 - Adverse opinion

(If the nature and extent of the errors and of the cases of irregularities and the way they have been dealt with by the NAO are so pervasive that a qualification is deemed inadequate to disclose the misleading nature of the final statement of expenditure as a whole)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], and in particular in view of the nature and extent of the errors and of cases of irregularities and the fact that they have not been dealt with satisfactorily by the NAO as disclosed under point 4, it is my opinion that that the accounts submitted to the Commission for the operations under the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date) are not presented fairly, in all material respects [and the internal control procedures have not operated satisfactorily]³.]

OR

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the final statement of expenditure does not present fairly, in all material respects - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ the expenditure paid under the operational programme with reference:... of the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date), and that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is not valid.]

My audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

[Option 4 - Disclaimer of opinion

(If there have been major limitations on the scope of the examination such that no conclusion can be reached on the reliability of the final statement of expenditure without considerable further work)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], and in particular in view of the matters referred to at point 3, I am **unable to express** an opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated))

- [copy to: National Authorising Officer (NAO) of (country)]⁶

РАМКОВНА СПОГОДБА

МЕЃУ

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

И

КОМИСИЈАТА НА ЕВРОПСКИТЕ ЗАЕДНИЦИ

ЗА

**ПРАВИЛАТА ЗА СОРАБОТКА ВО ВРСКА СО ФИНАНСИСКАТА
ПОМОШ НА ЕЗ ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО РАМКИТЕ НА
СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ПОМОШТА СПОРЕД ИНСТРУМЕНТОТ
ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ (ИПА)**

СО ДАТУМ: 30 ОКТОМВРИ 2007 ГОДИНА

СОДРЖИНА

Оддел I:	Општи одредби	6
Член 1:	Толкување.....	6
Член 2:	Делумна невалидност и ненамерни пропусти.....	6
Член 3:	Намена.....	6
Член 4:	Општи правила за финансиска помош.....	7
Член 5:	Методи на спроведување	8
Оддел II:	Структури и органи на управување	9
Член 6:	Формирање и именување структури и органи за децентрализирано управување	9
Член 7:	Формирање и именување структури и органи за централизирано и заедничко управување.....	10
Член 8:	Формирање и именување структури и органи за поделено управување.....	10
Оддел III:	Акредитирање и пренесување на овластувањата за управување според децентрализирано управување.....	11
Член 9:	Заеднички барања.....	11
Член 10:	Постапка за акредитирање на националниот координатор за авторизација од страна на надлежниот координатор за акредитација.....	11
Член 11:	Постапка за акредитирање на оперативните структури од страна на националниот координатор за авторизација.....	12
Член 12:	Постапка за пренесување на овластувањата за управување од страна на Комисијата.....	12
Член 13:	Повлекување или привремено одземање на акредитацијата на националниот координатор за авторизација и на националниот фонд.....	12
Член 14:	Повлекување или привремено одземање на акредитацијата на оперативните структури.....	13
Член 15:	Повлекување или привремено одземање на пренесувањето на овластувањата за управување.....	14
Член 16:	Децентрализација без претходна контрола од страна на Комисијата	14
Член 17:	Изјава за гаранција од националниот координатор за авторизација.....	15
Член 18:	Утврдување извештаи и мислења од страна на органот за ревизија и нивно следење од страна на националниот	

координатор за авторизација и Комисијата.....	15
Оддел IV: Општи правила за финансирање од Заедницата	16
Член 19: Оправданост на трошоци.....	16
Член 20: Сопственост на камата.....	16
Член 21: Евиденција на ревизија	16
Член 22: Интензитет на помошта и степен на придонес од Заедницата.....	17
Оддел V: Општи правила за спроведување	17
Член 23: Правила за набавка	17
Член 24: Барања за давање информации и јавност.....	17
Член 25: Дodelување помош за спроведување програми и за извршување договори.....	18
Член 26: Правила за даноци, царински давачки и за други фискални оптоварувања.....	19
Член 27: Надзор, контрола и ревизија од страна на Комисијата и на Европскиот суд на ревизори	20
Член 28: Спречување неправилност и измама, мерки против корупција.....	22
Член 29: Враќање на средства во случај на неправилност или измама.....	23
Член 30: Финансиски корекции.....	23
Член 31: Финансиски приспособувања.....	23
Член 32: Критериуми за финансиски корекции.....	24
Член 33: Постапка за финансиски корекции.....	24
Член 34: Отплаќање.....	24
Член 35: Повторно користење на придонес од Заедницата.....	25
Член 36: Следење во случај на децентрализирано управување, комитет за следење на ИПА	25
Член 37: Следење во случај на централизирано и заедничко управување	26
Член 38: Годишни и завршни извештаи за спроведувањето.....	26
Член 39: Затворање на програми според децентрализирано управување	26
Член 40: Затворање на програми според централизирано и заедничко управување	27
Оддел VI: Завршни одредби	27
Член 41: Консултации	27
Член 42: Решавање недоразбирања, арбитража	28
Член 43: Спорови со трети страни	28
Член 44: Известувања	28
Член 45: Анекси	29
Член 46: Влегување во сила	29
Член 47: Измени	29
Член 48: Раскинување	29

СОДРЖИНА

Оддел I:	Општи одредби	6
Член 1:	Толкување.....	6
Член 2:	Делумна невалидност и ненамерни пропусти.....	6
Член 3:	Намена.....	6
Член 4:	Општи правила за финансиска помош.....	7
Член 5:	Методи на спроведување	8
Оддел II:	Структури и органи на управување	9
Член 6:	Формирање и именување структури и органи за децентрализирано управување	9
Член 7:	Формирање и именување структури и органи за централизирано и заедничко управување.....	10
Член 8:	Формирање и именување структури и органи за поделено управување.....	10
Оддел III:	Акредитирање и пренесување на овластувањата за управување според децентрализирано управување.....	11
Член 9:	Заеднички барања.....	11
Член 10:	Постапка за акредитирање на националниот координатор за авторизација од страна на надлежниот координатор за акредитација.....	11
Член 11:	Постапка за акредитирање на оперативните структури од страна на националниот координатор за авторизација.....	12
Член 12:	Постапка за пренесување на овластувањата за управување од страна на Комисијата.....	12
Член 13:	Повлекување или привремено одземање на акредитацијата на националниот координатор за авторизација и на националниот фонд.....	12
Член 14:	Повлекување или привремено одземање на акредитацијата на оперативните структури.....	13
Член 15:	Повлекување или привремено одземање на пренесувањето на овластувањата за управување.....	14
Член 16:	Децентрализација без претходна контрола од страна на Комисијата	14
Член 17:	Изјава за гаранција од националниот координатор за авторизација.....	15
Член 18:	Утврдување извештаи и мислења од страна на органот за ревизија и нивно следење од страна на националниот	

координатор за авторизација и Комисијата.....	15
Оддел IV: Општи правила за финансирање од Заедницата	16
Член 19: Оправданост на трошоци.....	16
Член 20: Сопственост на камата.....	16
Член 21: Евиденција на ревизија	16
Член 22: Интензитет на помошта и степен на придонес од Заедницата.....	17
Оддел V: Општи правила за спроведување	17
Член 23: Правила за набавка	17
Член 24: Барања за давање информации и јавност.....	17
Член 25: Доделување помош за спроведување програми и за извршување договори.....	18
Член 26: Правила за даноци, царински давачки и за други фискални оптоварувања.....	19
Член 27: Надзор, контрола и ревизија од страна на Комисијата и на Европскиот суд на ревизори	20
Член 28: Спречување неправилност и измама, мерки против корупција.....	22
Член 29: Враќање на средства во случај на неправилност или измама.....	23
Член 30: Финансиски корекции.....	23
Член 31: Финансиски приспособувања.....	23
Член 32: Критериуми за финансиски корекции.....	24
Член 33: Постапка за финансиски корекции.....	24
Член 34: Отплаќање.....	24
Член 35: Повторно користење на придонес од Заедницата.....	25
Член 36: Следење во случај на децентрализирано управување, комитет за следење на ИПА	25
Член 37: Следење во случај на централизирано и заедничко управување	26
Член 38: Годишни и завршни извештаи за спроведувањето	26
Член 39: Затворање на програми според децентрализирано управување	26
Член 40: Затворање на програми според централизирано и заедничко управување	27
Оддел VI: Завршни одредби.....	27
Член 41: Консултации	27
Член 42: Решавање недоразбирања, арбитража	28
Член 43: Спорови со трети страни	28
Член 44: Известувања	28
Член 45: Анекси	29
Член 46: Влегување во сила	29
Член 47: Измени	29
Член 48: Раскинување	29

Член 49:	Јазик	29
----------	-------------	----

Анекси:

- АНЕКС А: Функции и заеднички одговорности на структурите, органите и на телата во согласност со член 8 од Рамковната спогодба меѓу Владата на Република Македонија и Комисијата
- АНЕКС Б: Модел на Изјава за гаранција на националниот координатор за авторизација во согласност со член 17 од Рамковната спогодба меѓу Владата на Република Македонија и Комисијата
- АНЕКС В: Модел на Годишен извештај за ревизорска активност на органот за ревизија на Република Македонија во согласност со член 29(2)(б) од Регулативата за спроведување на ИПА
- АНЕКС Г: Модел на Годишно ревизорско мислење на органот за ревизија на Република Македонија во согласност со член 29(2)(б) од Регулативата за спроведување на ИПА
- АНЕКС Д: Модел на Ревизорско мислење на органот за ревизија на Република Македонија за завршниот извод од трошоците за затворање на програма или на делови од програма во согласност со член 29(2)(б) од Регулативата за спроведување на ИПА

Владата на Република Македонија, постапувајќи во име на Република Македонија, во понатамошниот текст „**Корисникот**“

од една страна,

и

Комисијата на Европските заедници, во понатамошниот текст „**Комисијата**“, постапувајќи за и во име на Европската заедница, во понатамошниот текст „**Заедницата**“

и заедно, заеднички наведени како „**договорни страни**“

со оглед на тоа што

- (1) На 1 август 2006 година, Советот на Европската унија ја донесе Регулацијата (ЕЗ) бр. 1085/2006 од 17 јули 2006¹ година за воспоставување инструмент за претпристапна помош (во понатамошниот текст „**Рамковна регулатива за ИПА**“). Влегувајќи во сила на 1 јануари 2007 година, овој нов инструмент претставува единствена законска основа за обезбедување финансиска помош на земјите-кандидатки и на потенцијалните земји-кандидатки во нивните напори да ги засилат политичките, економските и институционалните реформи со цел да станат членки на Европската унија;
- (2) На 12 јуни 2007 година, Комисијата ја донесе регулативата за спроведување на Рамковната регулатива за ИПА, во која детаљно се дадени применливите одредби за управување и за контрола;
- (3) Новиот инструмент за претпристапна помош (ИПА) ги заменува петте претходно постојни претпристапни инструменти: Регулацијата (ЕЕЗ) бр. 3906/1989 за економска помош на одредени земји од Централна и од Источна Европа, Регулацијата (ЕЗ) бр. 1267/1999 за воспоставување инструмент за структурни политики за претпристапување, Регулацијата (ЕЗ) бр. 1268/1999 за поддршка на претпристапни мерки за земјоделство и за рурален развој, Регулацијата (ЕЗ) бр. 2666/2000 за помош за Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Федеративна Република Југославија и Република Македонија, за укинување на Регулацијата (ЕЗ) бр. 1628/96 и за изменување на Регулациите (ЕЕЗ) бр. 3906/89 и (ЕЕЗ) бр. 1360/90 и Одлуките 97/256/ЕЗ и 1999/311/ЕЗ и Регулацијата бр. 2500/2001 за финансиска помош за Турција;
- (4) Корисникот се квалификува според ИПА, како што е предвидено во Рамковната регулатива за ИПА и во Регулацијата (ЕЗ) бр. 718/2007 на Комисијата од 12 јуни 2007² за спроведување на Рамковната регулатива за ИПА (во понатамошниот текст „**Регулатива за спроведување на ИПА**“);

¹ Сл. весник L 210, 31.7.2006 год., стр. 82.

² Сл. весник L 170, 29.6.2007 год., стр. 1.

- (5) Корисникот фигурира во Анекс I кон Рамковната регулатива за ИПА, и затоа треба да има пристап до петте компоненти воспоставени според ИПА т.е. Компонентата за помош во период на транзиција и за институционална надградба, Компонентата за прекугранична соработка, Компонентата за регионален развој, Компонентата за развој на човечки ресурси и Компонентата за рурален развој;
- (6) Затоа потребно е да се утврдат правилата за соработка во врска со финансиската помош на ЕЗ со Корисникот според ИПА;

СЕ СОГЛАСИЈА КАКО ШТО СЛЕДУВА:

ОДДЕЛ I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Толкување

- (1) Во зависност од која било експлицитна одредба која е во спротивност со оваа Рамковна спогодба, условите кои се применуваат во оваа Спогодба имаат исто значење кое им е дадено во Рамковната регулатива за ИПА и во Регулацијата за спроведување на ИПА.
- (2) Во зависност од која било експлицитна одредба која е во спротивност со оваа Рамковна спогодба, упатувањата на оваа Спогодба се упатувања на Спогодбата која е изменета, дополнета или од време навреме заменета.
- (3) Упатувањата на регулативите на Советот или на Комисијата се прават на верзијата на регулативите како што е наведено. Ако е потребно, промените на овие регулативи се транспонираат во оваа Рамковна спогодба со помош на изменувања.
- (4) Насловите во оваа Спогодба немаат правно значење и не влијаат врз нејзиното толкување.

Член 2

Делумна невалидност и ненамерни пропусти

Ако една одредба од оваа Спогодба е или стане неважечка или ако оваа Спогодба содржи ненамерни пропусти, тоа нема да влијае врз валидноста на другите одредби од оваа Спогодба. Договорните страни ја заменуваат секоја неважечка со важечка одредба, која е, колку што е можно, поблиску до намената и до намерата на неважечката одредба. Договорните страни го пополнуваат секој ненамерен пропуст со одредба која најдобро одговара на намената и на намерата на оваа Спогодба, во

согласност со Рамковната регулатива за ИПА и со Регулацијата за спроведување на ИПА.

Член 3

Намена

- (1) Со цел да се поттикне соработката меѓу договорните страни и да му се помогне на Корисникот во неговото прогресивно усогласување со стандардите и со политиките на Европската унија, вклучувајќи го, кога тоа е соодветно, и правото на Европската унија, во поглед на членство, договорните страни се согласуваат да спроведат активности во разни области, како што е утврдено со двете горенаведени регулативи и како што е применливо за Корисникот.
- (2) Активностите за давање помош се финансираат и се спроведуваат во правната, административната и во техничката рамка утврдена со оваа Спогодба и како што е подетално изнесено во секторските спогодби и/или во спогодбите за финансирање, доколку има такви.
- (3) Корисникот ги презема сите неопходни чекори со цел да обезбеди правилно извршување на сите активности за давање помош и да го помогне спроведувањето на програмите во врска со нив.

Член 4

Општи правила за финансиска помош

- (1) Следниве принципи се применуваат за финансиската помош која ја дава Заедницата во согласност со ИПА:
 - (а) Помошта ги почитува принципите на усогласеност, комплементарност, координација, партнерство и концентрираност;
 - (б) Помошта е усогласена со политиките на ЕУ и го поддржува усогласувањето со правото на Европската унија;
 - (в) Помошта е во согласност со буџетските принципи утврдени во Регулацијата бр. 1605/2002 на Советот (ЕЗ, Евроатом) од 25 јуни 2002 година³ за Финансиската регулатива која е применлива за општиот буџет на Европските заедници (во понатамошниот текст „Финансиска регулатива“) и правилата за спроведување;⁴
 - (г) Помошта е во согласност со потребите кои се идентификувани во процесот на проширување и со апсорпциските капацитети на Корисникот. Исто така, притоа треба да се води сметка и за стекнатото искуство;

³ Сл. весник L 248, 16.9.2002 год., стр. 1, како што е заменета со Регулацијата бр. 1995/2006 од 13.12.2006 год. (Сл. весник на ЕУ L 390, 30.12.2006 год., стр. 1)

⁴ Регулација (ЕЗ, Евроатом) бр. 2342/2002 на Комисијата од 23 декември 2002 година за утврдување на детални правила за спроведување на Регулацијата (ЕЗ, Евроатом) бр. 1605/2002 на Советот (Сл. весник L 357, 31.12.2002 год, стр. 1) како што е последен пат изменета со Регулацијата бр. 478/2007 на Комисијата од 23 април 2007 година (Сл. весник L 111, 28.4.2007 год.).

- (д) Силно се поттикнува сопственоста на програмите и на спроведувањето на помошта од страна на Корисникот и се обезбедува соодветна транспарентност на интервенцијата на ЕУ;
 - (ѓ) Операциите правилно се подготвуваат, со јасни цели кои можат да се потврдат и кои треба да се постигнат во даден период; добиените резултати треба да се оценуваат со помош на јасно мерливи и соодветни показатели;
 - (е) Секоја дискриминација врз основа на пол, на расно или на етничко потекло, религија или убедување, хендикепираност, возраст или сексуална ориентација се спречува за време на различните фази на спроведувањето на помошта;
 - (ж) Целите на претпристапна помош се спроведуваат во рамките на одржлив развој и унапредување на целта за заштита и за подобрување на животната средина на Заедницата.
- (2) Помошта за Корисникот се базира на приоритетите кои се утврдени во постојните документи т.е. Европското партнерство, Партнерството за пристапување, Националната програма за усвојување на правото на Европската унија, извештаите и стратешкиот документ содржани во годишниот пакет на Комисијата за проширување, Спогодбата за стабилизација и асоцијација и рамката за преговори.
 - (3) Сите активности кои добиваат помош според ИПА, начелно, наложуваат кофинансирање од страна на Корисникот и на Заедницата, освен ако не е поинаку договорено во Секторската спогодба или во Спогодбата за финансирање.
 - (4) Во случај кога извршувањето на активностите зависи од финансиски обврски од сопствените средства на Корисникот или од други извори на финансирање, средствата на Заедницата стануваат достапни во време кога стануваат достапни и самите финансиски обврски на Корисникот и/или други извори на финансирање.
 - (5) Одредбата за финансирање од страна на Заедницата според ИПА е предмет на исполнување на обврските на Корисникот во согласност со оваа Рамковна спогодба и според секторските спогодби и спогодби за финансирање, доколку има такви.

Член 5

Методи на спроведување

- (1) За спроведување на помошта според ИПА во Република Македонија, децентрализираното управување, каде што Комисијата го пренесува управувањето со одредени дејности на Корисникот, а ја задржува севкупната крајна одговорност за спроведување на општиот буџет во согласност со член 53в на Финансиската регулатива и со релевантните одредби на Договорите на ЕЗ, се применува како правило. Децентрализираното управување најмалку ги опфаќа понудувањето, склучувањето договори и плаќањата од страна на националната администрација на Корисникот. Активностите се спроведуваат во

согласност со одредбите утврдени во член 53в од Финансиската регулатива и со одредбите кои се наведени во овој член.

(2) Меѓутоа, договорните страни можат да се договорат да употребат

- а) централизирано управување, како што е утврдено со член 53а од Финансиската регулатива според Компонентата за помош во период на транзиција и за институционална надградба, особено за регионални и за хоризонтални програми, и според Компонентата за прекугранична соработка. Исто така може да се користи и за техничка помош според која била компонента на ИПА. Активностите се спроведуваат во согласност со одредбите утврдени во членовите 53 точка (а), 53а и од 54 до 57 на Финансиската регулатива.
- б) заедничко управување, како што е утврдено со член 53г од Финансиската регулатива за Компонентата за помош во период на транзиција и за институционална надградба, особено за регионални и за хоризонтални програми, и за програми кои вклучуваат меѓународни организации. Активностите се спроведуваат во согласност со одредбите утврдени во членовите 53 точка (в) и 53г од Финансиската регулатива.
- в) споделено управување, како што е утврдено со член 53б од Финансиската регулатива според Компонентата за прекугранична соработка, за прекугранични програми кои вклучуваат земји-членки на Европската унија. Активностите се спроведуваат во согласност со одредбите утврдени во членовите 53 точка (б) и 53б и Наслов II од Дел два на Финансиската регулатива. При спроведувањето на прекугранични програми со земјите-членки се зема предвид следнава конкретна одредба.

Во случај кога Корисникот и една или повеќе земји-членки на Европската унија учествуваат во прекугранична програма, сè уште не се подготвени за спроведување на целата програма во согласност со поделено управување, делот од програмата кој се однесува на земјата(ите)-членка(и) се спроведува во согласност со Наслов II (Компонента за прекугранична соработка), Поглавје III, Оддел 2 од Регулацијата за спроведување на ИПА (членови од 101 до 138), а делот од програмата кој се однесува на Корисникот се спроведува во согласност со Наслов II, Поглавје III, Оддел 3 од Регулацијата за спроведување на ИПА. (Членови од 139 до 146 од Регулацијата за спроведување на ИПА, со исклучок на член 142. Се применуваат одредбите кои се однесуваат на заедничкиот комитет за следење од член 110).

- (3) Доколку тоа се бара со односната одлука за финансирање, Корисникот и Комисијата склучуваат Спогодба за финансирање, во согласност со член 8 од Регулацијата за спроведување на ИПА за повеќегодишни или за годишни програми. Спогодбите за финансирање можат да се склучуваат меѓу Комисијата и неколку земји-кориснички во согласност со ИПА, вклучувајќи го и Корисникот, за помош за програми и за хоризонтални иницијативи кои вклучуваат повеќе земји.

- (4) Оваа Рамковна спогодба се применува за сите спогодби за финансирање, кои се склучени меѓу договорните страни за финансиска помош според ИПА. Во случај кога постојат, секторските спогодби поврзани со дадена компонента се применуваат за сите спогодби за финансирање, кои се склучени според таа компонента. Во случај кога не постои спогодба за финансирање, правилата вклучени во оваа Рамковна спогодба се применуваат заедно со секторските спогодби, доколку има такви.

ОДДЕЛ II

СТРУКТУРИ И ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕ

Член 6

Воспоставување и именување структури и органи за децентрализирано управување

- (1) Следниве структури и органи мора да се назначат од страна на Корисникот во случај на децентрализирано управување:
- а) Надлежен координатор за акредитација (НКА);
 - б) Национален ИПА координатор (НИПАК);
 - в) Стратешки координатор за Компонентата за регионален развој и за Компонентата за човечки ресурси;
 - г) Национален координатор за авторизација (НАО);
 - д) Национален фонд (НФ);
 - ѓ) Оперативни структури за секоја компонента или програма кои ќе се занимаваат со управувањето и со спроведувањето на помошта според ИПА Регулативата;
 - е) Ревизорско тело.
- (2) Специфични тела може да се формираат во севкупната рамка која е дефинирана од горенаведените тела и органи во рамките или надвор од првично именуваните оперативни структури. Корисникот обезбедува крајната одговорност за функциите на оперативните структури да остане кај првично именуваната оперативна структура. Таквото реструктурирање се формализира во писмени спогодби и подлежи на акредитирање од страна на националниот координатор за авторизација и на пренесување на управувањето од страна на Комисијата.
- (3) Корисникот обезбедува соодветната поделеност на должностите да се применува за телата и за органите спомнати во горенаведените ставови 1 и 2 во согласност со член 56 од Финансиската регулатива. Должностите се поделени кога различни задачи поврзани со една трансакција се распределуваат на

различен кадар, со што се осигурува секоја одделна задача правилно да се преземе.

Член 7

Формирање и именување структури и органи за централизирано или заедничко управување

- (1) Во случај на централизирано или заедничко управување, националниот ИПА координатор дејствува како претставник на Корисникот наспроти Комисијата. Тој осигурува одржување тесна врска меѓу Комисијата и Корисникот во однос на општиот процес на пристапување и на претпристапната помош на ЕУ според ИПА.
- (2) Националниот ИПА координатор е надлежен за координирање на учеството на Корисникот во важечките прекугранични програми, како со земјите-членки и со други земји-кориснички, така и во интернационални и меѓурегионални програми или програми за морски басени во согласност со други инструменти на Заедницата. Тој може да ги пренесе задачите кои се однесуваат на последната одговорност на координаторот за прекугранична соработка.
- (3) Во случај на Компонентата за прекугранична соработка, оперативните структури се назначуваат и се поставуваат од страна на Корисникот, во согласност со член 139 од Регулативата за спроведување на ИПА.

Член 8

Функции и заеднички одговорности на структурите, органите и на телата

- (1) На телата и на органите наведени во гореспоменатиот член 6 им се распределуваат функциите и заедничките одговорности, како што е утврдено во АНЕКС А кон оваа Рамковна спогодба.
- (2) Посебните распределби на функциите и на одговорностите, кои се поврзани со компонентите, можат да се утврдуваат во секторските спогодби или во спогодбите за финансирање. Тие не смеат да бидат во спротивност со основниот пристап избран за распределба на функциите и на заедничките одговорности, како што е прикажано во АНЕКС А.
- (3) Во случај кога според децентрализирано управување на посебни лица им е дадена одговорност за една активност во однос на управувањето, спроведувањето и контролата на програмите, Корисникот им овозможува на овие лица да ги извршуваат должностите поврзани со таа одговорност,

вклучувајќи ги и случаите кога нема хиерархиска врска меѓу нив и телата кои учествуваат во таа активност. Корисникот особено ќе им обезбеди на овие лица овластување да воспоставуваат, преку формални работни аранжмани меѓу нив и засегнатите тела:

- а) соодветен систем за размена на информации, вклучувајќи и овластување да бара информации и право на пристап до документи и до персонал на самото место, доколку е потребно;
- б) стандарди кои треба да се исполнат;
- в) постапки кои треба да се следат.

ОДДЕЛ III

АКРЕДИТИРАЊЕ И ПРЕНЕСУВАЊЕ НА ОВЛАСТУВАЊАТА ЗА УПРАВУВАЊЕ СПОРЕД ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАНО УПРАВУВАЊЕ

Член 9

Заседнички барања

Управувањето кое се однесува на некоја компонента, програма или на мерка може да се пренесе на корисникот само доколку и кога ќе се исполнат следниве барања:

- а) Корисникот ги исполнува условите утврдени во член 56 од Финансиската регулатива, а особено во поглед на системите за управување и за контрола. Системите за управување и за контрола воспоставени во Република Македонија предвидуваат ефективна и ефикасна контрола најмалку во областите дадени во Анексот кон Регулацијата за спроведување на ИПА и како што е наведено под бр. 1 в) од АНЕКС А на оваа Рамковна спогодба. Договорните страни можат да дефинираат дополнителни одредби во секторските спогодби или во спогодбите за финансирање.
- б) Надлежниот координатор за акредитација му дава акредитација на националниот координатор за авторизација:
 - како раководител на националниот фонд кој има целосна одговорност за финансиското управување на средствата на ЕУ во Република Македонија и кој е одговорен за законитоста и за регуларноста на основните трансакции;
 - во однос на способноста на националниот координатор за авторизација да ги исполнува одговорностите за ефективно функционирање на системите за управување и за контрола според ИПА.

Акредитацијата на националниот координатор за авторизација го опфаќа и националниот фонд, како што е опишано во Анекс А, 5.

- в) Националниот координатор за авторизација им дава акредитација на важечките оперативни структури.

Член 10

Постапка за акредитирање на националниот координатор за авторизација и на националниот фонд од страна на надлежниот координатор за акредитација

- (1) Акредитирањето на националниот координатор за авторизација во согласност со член 11 од Регулативата за спроведување на ИПА подлежи на негово исполнување на применливите барања утврдени во член 11 на наведената регулатива и како што е понатаму дефинирано во Анекс А, 4. Ова акредитирање е поддржано со ревизорско мислење, изработено од надворешен ревизор кој функционално е независен од сите учесници во системот за управување и за контрола. Ревизорското мислење се базира на испитувања извршени според меѓународно прифатени стандарди за ревизија.
- (2) Надлежниот координатор за акредитација ја известува Комисијата за акредитацијата на националниот координатор за авторизација, најдоцна до известувањето за акредитирањето на првата оперативна структура. Надлежниот координатор за акредитација ги обезбедува сите важечки помошни информации кои ги бара Комисијата.
- (3) Надлежниот координатор за акредитација веднаш ја известува Комисијата за секоја промена во врска со националниот координатор за авторизација или со националниот фонд. Во случај кога некоја промена влијае врз националниот координатор за авторизација или врз националниот фонд во врска со применливите барања утврдени во член 11 од Регулативата за спроведување на ИПА, надлежниот координатор за акредитација ѝ испраќа на Комисијата процена на последиците од таквата промена врз валидноста на акредитацијата. Во случај кога таквата промена е значајна, надлежниот координатор за акредитација, исто така, ја известува Комисијата за својата одлука во врска со акредитацијата.

Член 11

Постапка за акредитирање на оперативните структури од страна на националниот координатор за авторизација

- (1) Акредитирањето на една оперативна структура подлежи на нејзино исполнување на барањата утврдени во член 11 од Регулативата за спроведување на ИПА. Оваа гаранција е поддржана со ревизорско мислење изработено од надворешен ревизор, кој функционално е независен од сите учесници во системот за управување и за контрола. Ревизорското мислење се базира на испитувања извршени според меѓународно прифатени стандарди за ревизија.
- (2) Националниот координатор за авторизација ја известува Комисијата за акредитирањето на оперативните структури и ги обезбедува сите важечки придружни информации кои ги бара Комисијата, вклучувајќи и опис на системите за управување и за контрола.

Член 12

Постапка за пренесување на овластувањата за управување од страна на Комисијата

- (1) Комисијата му ги пренесува овластувањата за управување на Корисникот само откако се назначени и се поставени телата и органите споменати во горенаведениот член 6 и се исполнети условите утврдени во овој член.
- (2) Пред пренесувањето на овластувањата за управување, Комисијата ги разгледува акредитациите на националниот координатор за авторизација и оперативните структури утврдени во горенаведените членови 10 и 11 и ги испитува постапките и структурите на секое засегнато тело или орган во Република Македонија. Ова може да ги вклучува и верификациите направени на самото место од службите на комисиите или од подизведувачи на одредена ревизорска фирма.
- (3) Комисијата може, во својата одлука да ги пренесе овластувањата за управување, да утврди дополнителни услови, со цел да обезбеди исполнување на барањата спомнати во член 11 од Регулативата за спроведување на ИПА. Овие дополнителни услови мора да се исполнат во рамките на утврден период кој го определува Комисијата, со цел пренесувањето на овластувањата за управувањето да остане ефективно.
- (4) Во Одлуката на Комисијата за пренесување на овластувањата за управување се утврдува список на *претходни* контроли, доколку ги има, кои треба да ги спроведе Комисијата во однос на тендери за договори, објавување повици за предлози и доделување договори и грантови. Овој список може да варира во однос на компоненти или на програми. *Претходните* контролите се применуваат, во зависност од компонентата или од програмата, сè додека Комисијата не дозволи децентрализирано управување без *претходни* контроли, како што е спомнато во долунаведениот член 16.

Член 13

Повлекување или привремено одземање на акредитацијата на националниот координатор за авторизација и на националниот фонд

- (1) По пренесувањето на овластувањата за управување од страна на Комисијата, надлежниот координатор за акредитација е одговорен за следење на постојаното исполнување на сите барања заради задржување на оваа акредитација и ја известува Комисијата за секоја значајна промена која се однесува на истата.
- (2) Ако некое од применливите барања утврдени во член 11 од Регулативата за спроведување на ИПА не е исполнето или ако престане да се исполнува, надлежниот координатор за акредитација привремено ја одзема или ја повлекува акредитацијата на националниот координатор за авторизација и веднаш ја известува Комисијата за својата одлука и за причините за одлуката. Надлежниот координатор за акредитација треба да се увери дека тие барања повторно се исполнуваат пред да ја обнови акредитацијата. Ова уверување

треба да биде поддржано со ревизорско мислење, како што е утврдено во горенаведениот член 10(1).

- (3) Во случај кога надлежниот координатор за акредитација ја повлекува или привремено ја одзема акредитацијата на националниот координатор за авторизација, се применуваат следниве одредби:
- Комисијата престанува да врши пренесување на средства на Корисникот во периодот кога акредитацијата не е во сила;
 - Во периодот кога акредитацијата не е во сила, сите евро-сметки или евро-сметките за односните компоненти се блокираат и никакво плаќање извршено од страна на Националниот фонд од евро-сметките кои се блокирани нема да се смета за квалификувано за финансирање од Заедницата.
 - Без да е во спротивност со кои било други финансиски корекции, Комисијата може да изврши финансиски корекции во однос на Корисникот, како што е утврдено во долунаведениот член 30, во поглед на неговото претходно неисполнување на барањата за пренесување на овластувањата за управување.

Член 14

Повлекување или привремено одземање на акредитацијата на оперативните структури

- (1) По пренесувањето на овластувањата за управување од страна на Комисијата, надлежниот координатор за акредитација е одговорен за следење на постојано исполнување на сите барања заради задржување на оваа акредитација и ги известува Комисијата и надлежниот координатор за акредитација за секоја значајна промена која се однесува на истата.
- (2) Ако некое од барањата утврдени во член 11 од Регулативата за спроведување на ИПА не е исполнето или ако престане да се исполнува, националниот координатор за авторизација ја прекинува или привремено ја одзема акредитацијата на засегнатата оперативна структура и веднаш ги известува Комисијата и надлежниот координатор за акредитација за својата одлука и за причините за одлуката.

Националниот координатор за авторизација треба да се увери дека тие барања повторно се исполнуваат пред да ја обнови акредитацијата. Ова уверување треба да биде поддржано со ревизорско мислење, како што е наведено во горенаведениот член 11(1).

- (3) Во случај кога националниот координатор за авторизација ја повлекува или привремено ја одзема акредитацијата на една оперативна структура, се применуваат следните одредби:
- Комисијата не врши никакво пренесување на Корисникот, на средства поврзани со програми или со активности кои ги спроведува засегнатата-

оперативна структура сè додека нејзината акредитација привремено е одземена или повлечена;

- Без да е во спротивност со кои било други финансиски корекции, Комисијата може да изврши финансиски корекции во однос на Корисникот, како што е утврдено во долунаведениот член 30, во поглед на неговото претходно неисполнување на барањата и условите за пренесување на овластувањата за управување;
- Ниту една нова законска финансиска обврска, која е направена од страна на засегнатата оперативна структура, нема да се смета за квалификувана во периодот кога акредитацијата не е во сила;
- Националниот координатор за авторизација е одговорен за преземање соодветни заштитни мерки во врска со извршените плаќања или со договорите потпишани од страна на засегнатата оперативна структура.

Член 15

Повлекување или прекинување на пренесувањето на овластувањата за управување

- (1) Комисијата ја следи усогласеноста со барањата утврдени во член 11 од Регулативата за спроведување на ИПА.
- (2) Без оглед на одлуката на надлежниот координатор за акредитација да ја задржи, привремено да ја одземе или да ја повлече акредитацијата на националниот координатор за авторизација, или на одлуката на националниот координатор за авторизација да ја задржи, привремено да ја одземе или да ја повлече акредитацијата на оперативната структура, Комисијата може во секое време да го повлече или да го одложи пренесувањето на овластувањата за управување, а особено во случај кога кои било барања наведени во член 11 од Регулативата за спроведување на ИПА не се исполнети или повеќе не се исполнуваат.
- (3) Кога Комисијата го повлекува или го одложува пренесувањето на овластувањата за управување, се применуваат следниве одредби:
 - Комисијата престанува со пренесување на средства на Корисникот.
 - Без тоа да е во спротивност со какви било други финансиски корекции, Комисијата може да изврши финансиски корекции во однос на Корисникот, како што е утврдено во долунаведениот член 30, во поглед на неговото претходно неисполнување на барањата за пренесување на овластувањата за управување.

Комисијата може да утврди и други последици од таквото прекинување или одложување со посебна Одлука на Комисијата.

- (4) Во Одлуката на Комисијата може да се утврдат одредби за одложување или за повлекување на пренесувањето на овластувањата за управување во однос на посебни тела или органи.

Член 16

Децентрализација без претходна контрола од Комисијата

- (1) Децентрализацијата без претходна контрола од Комисијата е цел за спроведување на сите компоненти на ИПА каде помошта се спроведува врз децентрализирана основа, во согласност со гореспоменатиот член 5. Времето за постигнување на оваа цел може да варира во зависност од предметната Компонента на ИПА.
- (2) Пред да се откаже од *претходните* контроли утврдени во Одлуката на Комисијата за пренесување на управувањето, Комисијата ќе се осигури во ефикасното функционирање на односниот систем за управување и за контрола, во согласност со соодветните правила на Заедницата и со националните правила. Комисијата особено го следи спроведувањето, од страна на Корисникот, на планот вклучен во Спогодбата за финансирање, кој може да се однесува на фазно откажување од одделни видови на претходна контрола. Комисијата посветува особено внимание на резултатите кои ги постигнал Корисникот во оваа смисла, а особено во давањето помош и во процесот на преговарање.

Член 17

Изјава за гаранција од националниот координатор за авторизација

- (1) Националниот координатор за авторизација дава годишна изјава за управувањето, која опфаќа:
 - негова целосна одговорност, во својство на раководител на националниот фонд, за финансиското управување со фондовите на ЕУ во Република Македонија и за законитоста и за регуларноста на основните трансакции;
 - негова одговорност за ефикасно функционирање на системите за управување и за контрола според ИПА.Оваа изјава за управување е во форма на изјава за гаранција, која се доставува до Комисијата до 28 февруари секоја година, со еден примерок до надлежниот координатор за акредитација.
- (2) Изјавата за гаранција се базира врз фактичкиот надзор на националниот координатор за авторизација над системот за управување и за контрола во текот на целата финансиска година.
- (3) Изјавата за гаранција се изработува во согласност со моделот даден во АНЕКС Б кон Рамковната спогодба.
- (4) Доколку не се достапни докази за ефикасно функционирање на системите за управување и за контрола и за законитоста и регуларноста на основните трансакции, кои се бараат со Изјавата за гаранција, националниот координатор за авторизација ја известува Комисијата, со примерок до надлежниот координатор за акредитација, за причините и за можните последици, како и за

дејствата кои се преземаат за санирање на состојбата и за заштита на интересите на Заедницата.

Член 18

Утврдување извештаи и мислења од страна на органот за ревизија и нивно следење од страна на националниот координатор за авторизација и Комисијата

- (1) Во согласност со детаљните функции и одговорности на органот за ревизија, како што се утврдени во АНЕКС А кон Рамковната спогодба, органот за ревизија особено ги утврдува следниве извештаи и мислења:
 - а) Годишен извештај за ревизорска активност, според моделот даден во АНЕКС В кон Рамковната спогодба;
 - б) Годишно ревизорско мислење за системот за управување и за контрола, според моделот даден во АНЕКС Г кон Рамковната спогодба;
 - в) Ревизорско мислење за завршниот извод од трошоците за затворање на програма или на делови од програма, според моделот даден во АНЕКС Д кон Рамковната спогодба.
- (2) По приемот на годишниот ревизорски извештај за активностите и годишното ревизорско мислење наведени во став 1, националниот координатор за авторизација:
 - а) одлучува дали се потребни подобрувања во системите за управување и за контрола, ги евидентира одлуките по тоа прашање и обезбедува навремено спроведување на овие подобрувања;
 - б) ги врши потребните приспособувања на повикувањата за наплата до Комисијата.
- (3) Комисијата може да одлучи сама да преземе активност за следење како одговор на извештаите и на мислењата, на пример, со иницирање постапка за финансиско коригирање, или да побара од Корисникот тој да преземе чекори, притоа известувајќи ги националниот координатор за авторизација и надлежниот координатор за акредитација за својата одлука.

ОДДЕЛ IV

ОПШТИ ПРАВИЛА ЗА ФИНАНСИСКА ПОМОШ ОД ЗАЕДНИЦАТА

Член 19

Оправданост на трошоци

- (1) Во случај на децентрализирано управување, без оглед на акредитациите издадени од надлежниот координатор за акредитација и од националниот

координатор за авторизација, потпишаните договори и дополнувања, настанатите трошоци и плаќањата кои ги направиле националните органи нема да бидат оправдани за финансирање според ИПА пред Комисијата да изврши пренесување на управувањето врз засегнатите структури и органи. Крајниот датум за оправданост на трошоците се утврдува во спогодбите за финансирање, кога тоа е потребно.

- (2) По пат на отстапување од став 1,
 - а) техничката помош за поддршка на воспоставувањето на системите за управување и за контрола може да биде оправдана пред првичното пренесување на управувањето, за трошоците настанати по 1 јануари 2007 година;
 - б) трошоците настанати по објавување повици за доставување предлози или тендери, исто така, можат да бидат оправдани доколку повикот бил објавен пред првичното пренесување на управувањето, под услов ова првично пренесување на управувањето да се спроведе во границите на одреден временски период дефиниран во резервна клаузула, која се вметнува во односните активности или повици, и во согласност со претходно одобрување на односните документи од страна на Комисијата. Односните повици за доставување предлози и тендери можат да се поништат или да се изменат во зависност од одлуката за пренесување на управувањето.
- (3) Трошоците финансирани во согласност со ИПА не се предмет на друго финансирање од буџетот на Заедницата.
- (4) Покрај гореспоменатите ставови од 1 до 3, во спогодбите за финансирање или во секторските спогодби можат да се утврдат подетални правила за оправданост на трошоците.

Член 20

Сопственост на камата

Секоја камата заработена на која било евро-сметка за посебните компоненти останува сопственост на Корисникот. Каматата која произлегува од финансирање на програма од страна на Заедницата е наменета исклучително за таа програма, сметајќи се за ресурс за Корисникот во форма на национален јавен придонес, и истата се пријавува кај Комисијата, во време на конечното затворање на програмата.

Член 21

Евиденција на ревизија

Националниот координатор за авторизација обезбедува достапност на сите релевантни информации за да обезбеди во секое време доволно детална евиденција на ревизијата. Овие информации вклучуваат документирани докази за овластување на повикувањата за наплата, за сметководството и за плаќањето на таквите повикувања, како и за начинот на кој се третираат аконтациите, гаранциите и долговите.

Член 22

Интензитет на помошта и степен на придонес од Заедницата

- (1) Придонесот од Заедницата се пресметува во однос на оправданите трошоци, како што е дефинирано во Дел II од Регулативата за спроведување на ИПА за секоја компонента на ИПА.
- (2) Одлуките за финансирање со кои се донесуваат годишните или повеќегодишните програми за секоја компонента на ИПА го утврдуваат максималниот индикативен износ на приносот на Заедницата и последователната максимална стапка за секоја приоритетна оска.

ОДДЕЛ V

ОПШТИ ПРАВИЛА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕТО

Член 23

Правила за набавка

- (1) Со помошта дадена според сите компоненти на ИПА се управува во согласност со правилата за надворешна помош содржани во Финансиската регулатива. Ова не се применува за помошта дадена според преодните аранжмани од член 99 од Регулативата за спроведување на ИПА во однос на Компонентата за прекугранична соработка, за оној дел од програмата кој се спроведува на територијата на некоја земја-членка, освен ако не е поинаку решено од земјата-членка учесник.
- (2) Резултатите од постапките за тендери се објавуваат во согласност со правилата наведени во гореспоменатиот став 1 и како што е дополнително наведено во долуспоменатиот член 24(3).
- (3) Правилата за учество и за потекло, како што е утврдено во член 19 од Рамковната регулатива на ИПА, се применуваат за сите постапки за доделување договори според ИПА.
- (4) Сите договори за услуги, набавки и за изведување работи се доделуваат и се спроведуваат во согласност со постапката и со стандардните документи утврдени и објавени од Комисијата за спроведување на надворешни активности, кои се во сила во моментот на започнување на предметната постапка, освен ако не е поинаку предвидено во секторските спогодби или во спогодбите за финансирање.

Член 24

Јавност и транспарентност

- (1) Во случај на централизирано и заедничко управување, информациите за програмите и за активностите ги обезбедува Комисијата, со помош на националниот ИПА координатор, како што е соодветно. Во случај на децентрализирано управување и во сите случаи за програми или делови од програми во рамките на компонентата за прекугранична соработка, Корисникот, а особено националниот ИПА координатор, обезбедува информации за програмите и за активностите и истите ги објавува. Во случај на поделено управување, земјите-членки и Корисникот обезбедуваат информации за програмите и за активностите и истите ги објавуваат. Информациите им се упатуваат на граѓаните и на корисниците, со цел нагласување на улогата на Заедницата и обезбедување транспарентност.
- (2) Во случај на децентрализирано управување, работните структури се одговорни за организирање на објавувањето на списокот на крајните корисници, на имињата на активностите и на износот на финансиски средства од Заедницата кои преку доделување грантови се доделуваат за активностите на следниов начин:
 - а) Објавувањето се врши според стандардно презентирање, на наменски одредено и лесно пристапно место на интернет страницата на Корисникот. Доколку не е можно такво објавување на интернет, информациите се објавуваат на кој било друг соодветен начин, вклучувајќи го и националниот службен весник.
 - б) Објавувањето се одвива во текот на првата половина од годината по затворање на буџетската година во која средствата му биле доделени на Корисникот.
 - в) Корисникот ѝ ја соопштува на Комисијата адресата на местото на објавување. Доколку информациите се објавуваат поинаку, Корисникот ѝ ги доставува на Комисијата сите детали за применетите средства.
 - г) Работните структури овозможуваат крајниот корисник да биде информиран дека прифаќање на средствата значи и прифаќање на негово вклучување во овој список на објавените корисници. Сепак, сите лични податоци внесени во овој список се обработуваат во согласност со барањата од Регулацијата (ЕЗ) бр.45/2001 на Европскиот парламент и на Советот од 18 декември 2000 година за заштита на поединците во однос на обработката на нивни лични податоци од страна на институциите и на телата на Заедницата и за слободно движење на таквите податоци⁵, со соодветно почитување на барањата за тајност.
- (3) Во случај на децентрализирано управување, релевантните тела подготвуваат известување за доделување договор, откако договорот ќе биде потпишан и

⁵ Сл. весник L 8, 12.1.2001 год., стр. 1

истото го испраќаат до Комисијата за негово објавување. Известувањето за доделување договор може да го објави и корисникот во соодветните национални публикации.

- (4) Комисијата и релевантните национални, регионални и локални органи на Корисникот се договараат за усогласен збир активности за да ги направат достапни и да ги објават во Република Македонија информациите за помош според ИПА. Постапките за спроведување на таквите активности се наведуваат во секторските спогодби или во спогодбите за финансирање.
- (5) Спроведувањето на активностите наведени во став 4 е обврска на крајните корисници, и би можела да се финансира од износот одвоен за соодветните програми или активности.

Член 25

Доделување помош за спроведување програми и за извршување договори

- (1) Со цел обезбедување ефикасно спроведување на програмите во согласност со ИПА, Корисникот ги презема сите потребни мерки за да обезбеди:
 - а) во случај на постапки за тендер за услуги, набавки или градежни работи, физичките и правните лица кои се квалификуваат за учество во постапка за тендер во согласност со гореспоменатиот член 23, да имаат право на времено стационирање и престој, кога важноста на договорот го гарантира тоа. Ова право се стекнува дури откако ќе се објави повикот за тендер и важи за техничкиот кадар потребен за спроведување на проучувања и на други подготвителни мерки за изработка на тендери. Ова право истекува еден месец по одлуката за доделување договор;
 - б) на припадниците на персоналот кој учествува во активностите финансирани од Заедницата и на членовите на нивното најблиско семејство да им се дадат не помалку поволни бенефиции, привилегии и ослободувања од оние кои обично им се даваат на членови на друг меѓународен персонал вработени во Република Македонија, во согласност со каква било друга билатерална или мултилатерална спогодба или аранжмани за помош и за техничка соработка;
 - в) на припадниците на персоналот кој учествува во активностите финансирани од Заедницата и на членовите на нивното најблиско семејство да им се дозволи да влезат во Република Македонија, да имаат постојано живеалиште таму, да работат таму и да ја напуштат земјата, доколку природата на основниот договор го оправдува тоа;
 - г) давање на сите дозволи кои се потребни за увоз на стоки, пред сè, на професионална опрема која е потребна за извршување на основниот договор, во согласност со постојните закони, правила и прописи на Корисникот;
 - д) увозот кој се врши според ИПА да е ослободен од царинските давачки, увозните давачки и од други фискални оптоварувања;

- ѓ) давање на сите дозволи кои се потребни за повторен извоз на гореспоменатите стоки, откако основниот договор е целосно извршен;
 - е) давање овластувања за увоз или за купување странска валута потребна за спроведување на основниот договор и за примена на националните прописи за контрола на размената на недискриминациски начин за изведувачите, без оглед на нивната националност или местото на постојано живеалиште;
 - ж) давање на сите дозволи потребни за репатриација на средствата примени во однос на активноста финансирана од ИПА, во согласност со прописите за контрола на девизна размена, кои се во сила во Република Македонија.
- (2) Корисникот обезбедува целосна соработка на сите релевантни органи. Тој, исто така, обезбедува пристап до компаниите во државна сопственост и до други владини институции кои се вклучени или се потребни во спроведувањето на определена програма или во извршувањето на договорот.

Член 26

Правила за даноци, царински давачки и за други фискални оптоварувања

- (1) Освен ако не е поинаку предвидено во некоја секторска спогодба или со спогодба за финансирање, даноците, царинските и увозните давачки или други оптоварувања кои имаат еквивалентен ефект, не се квалификуваат за ИПА.
- (2) Се применуваат следниве детални одредби:
 - а) Царинските давачки, увозните давачки, даноците или фискалните оптоварувања кои имаат еквивалентен ефект во случај на увоз на стоки во согласност со договор финансиран од Заедницата, не се квалификуваат за ИПА. Предметниот увоз од точката на влегување во Република Македонија веднаш се ослободува за испорака на изведувачот, како што се наложува со одредбите на основниот договор и за непосредно користење, како што се бара за нормално спроведување на договорот, без оглед на какви било одложувања или на спорови во однос на намирувањето на гореспоменатите давачки, даноци или оптоварувања;
 - б) Договори финансирани од Заедницата за услуги, набавки или градежни работи кои ги вршат изведувачи регистрирани во Република Македонија или надворешни изведувачи, во земјата не се предмет на данок на додадена вредност, таксена марка за документација или на давачки за регистрација или на фискални оптоварувања кои имаат еквивалентен ефект, без оглед дали таквите оптоварувања постојат или ќе се воведат. Изведувачи од ЕЗ се ослободуваат од ДДВ за услугите кои ги даваат, за стоките кои ги

набавуваат и/или за работите кои ги вршат во согласност со договори на ЕЗ, со право на изведувачите да го надоместат или да го одземат ДДВ на влез, кој е платен во врска со извршените услуги, снабдените стоки и/или извршените работи, во однос на кој било ДДВ кој тие го одбрале за било какви други трансакции. Во случај изведувачите од ЕЗ да не можат да ја искористат оваа можност, тие имаат право на рефундирање на ДДВ директно од даночните власти, со поднесување писмено барање, придружено со потребната документација која се бара според националниот/локалниот закон за рефундирање и со заверен примерок од основниот договор на ЕЗ.

За целите на Рамковната спогодба, терминот „изведувач на ЕЗ“ се толкува како физичко или правно лице кое дава услуги и/или снабдува стоки и/или врши работи и/или извршува грант опфатен со некој договор на ЕЗ. Терминот „изведувач на ЕЗ“, исто така, опфаќа советници за претпристапување, познати и како постојани твининг советници, како и експерти вклучени во писмено обврзување или во договор за твининг. Терминот „договор на ЕЗ“ значи кој било правно обврзувачки документ преку кој се финансира некоја активност во согласност со ИПА и кој го потпишува ЕЗ или Корисникот.

Најмалку истите процедурални привилегии важат за таквите изведувачи што важат и за изведувачи од која било друга билатерална или мултилатерална спогодба или договори за помош и за техничка соработка.

- в) Профитот и/или приходот кој произлегува од договорите на ЕЗ се оданочува во Република Македонија во согласност со националниот/локалниот систем за оданочување. Меѓутоа, физички и правни лица, вклучувајќи и членови на персоналот кои се иселеници, од земјите-членки на Европската унија или од други земји кои се квалификуваат според ИПА, а кои извршуваат договори финансирани од Заедницата, се ослободуваат од тие даноци во Република Македонија.
- г) Лични предмети и предмети за домаќинство увезени за лична употреба од страна на физички лица (и членови на нивното најблиско семејство), освен оние лица кои се локално вработени, кои се ангажираат за извршување на задачите дефинирани во договорите за техничка соработка, се ослободуваат од царинските давачки, од увозните давачки, од даноците и од други фискални оптоварувања кои имаат еквивалентен ефект, при што споменатите лични предмети и предмети за домаќинство повторно се извезуваат или се отуѓуваат во државата во согласност со прописите кои се во сила во Република Македонија по завршување на договорот.

Член 27

Надзор, контрола и ревизија од страна на Комисијата и на Европскиот суд на ревизори

- (1) Сите спогодби за финансирање, како и сите програми и последователни договори кои резултираат од нив се предмет на надзор и на финансиска контрола од страна на Комисијата, вклучувајќи ги и Европското биро за борба против измама (ОЛАФ) и ревизии од Европскиот суд на ревизори. Ова го вклучува и правото на овластување на Делегацијата на Комисијата во Република Македонија да спроведува мерки, како што е претходна проверка на распишување тендери и на склучување договори кои ги спроведуваат соодветните работни структури, доколку претходната контрола не била откажана во согласност со гореспоменатиот член 16. Прописно овластените агенти или претставници на Комисијата и на ОЛАФ имаат право да вршат каква било техничка и финансиска проверка за која Комисијата или ОЛАФ сметаат дека е неопходна за да се следи спроведувањето на некоја програма, вклучувајќи и посети на локации и на работни простории каде се спроведуваат активностите финансирани од Заедницата. Комисијата однапред ги известува засегнатите национални власти за таквите мисии.
- (2) Корисникот ги обезбедува сите барани информации и документи, вклучувајќи и компјутерски податоци и ги презема сите соодветни мерки за олеснување на работата на лицата кои се обучени за извршување ревизии или инспекции.
- (3) Корисникот води евиденција и сметки на начин кој е соодветен за идентификување на услугите, набавките, работите и на грантовите кои се финансираат според соодветната спогодба за финансирање, во согласност со утврдените сметководствени постапки. Корисникот, исто така, обезбедува агентите и претставниците на Комисијата, вклучувајќи го и ОЛАФ, да имаат право да ги проверат севкупната релевантна документација и сметките кои се однесуваат на ставки финансирани според соодветната Спогодба за финансирање и да му помагаат на Европскиот суд на ревизори да ги спроведе ревизиите поврзани со користење на средствата на Заедницата.
- (4) Со цел обезбедување ефикасна заштита на финансиските интереси на Заедницата, Комисијата, вклучувајќи го и ОЛАФ, исто така, може да спроведе проверки и инспекции на документацијата и на самото место, во согласност со Регулативата (ЕЗ, Евроатом) бр. 2185/1996 на Советот од 11 ноември 1996 година.⁶ Овие проверки и инспекции се подготвуваат и спроведуваат во блиска соработка со надлежните органи назначени од Корисникот, кој навремено се известува за целта, намената и правната основа на проверките и инспекциите, за да ја обезбедат потребната помош. Корисникот утврдува служба што ќе дава помош на барање на ОЛАФ за спроведување истраги во согласност со Регулативата (ЕЗ, Евроатом) бр. 2185/1996 на Советот. На барање на Корисникот, проверките и инспекциите на самото место можат да ги извршуваат заедно. Во случаите кога учесниците во активностите финансирани од Заедницата се противат на проверки и инспекции на самото место, Корисникот, кој постапува во согласност со националните прописи, им обезбедува таков вид помош на инспекторите на Комисијата/ОЛАФ со која би им се дозволило да се ослободат од должноста во извршувањето на проверки или инспекции на самото место.

⁶ Сл. весник L 292, 15 ноември 1996 год., стр. 2

Комисијата/ОЛАФ го известуваат Корисникот во најскоро време за секој факт или сомневање во врска со неправилност што била забележана во текот на проверките и инспекциите на самото место. Во секој случај, од Комисијата/ОЛАФ се бара да го известат гореспоменатиот орган за резултатот од проверките и инспекциите.

- (5) Контролите и ревизиите опишани погоре се применуваат за сите изведувачи и подизведувачи кои примиле средства од Заедницата, вклучувајќи ги и сите соодветни информации кои се наоѓаат во документите на националниот фонд на Корисникот, а кои се однесуваат на националниот придонес.
- (6) Без да е во спротивност со обврските на Комисијата и на Европскиот суд на ревизори, сметките и операциите на Националниот фонд и, кога тоа е применливо, на работните структури, можат да се проверат со дискреција на Комисијата, од страна на самата Комисија или од страна на некој надворешен ревизор назначен од Комисијата.

Член 28

Спречување неправилности и измама, мерки против корупција

- (1) Корисникот обезбедува истрага и ефикасно третирање на сомнителните случаи на измама и на неправилности и обезбедува функционирање на механизам на контрола и на известување, кој е еквивалентен со оној предвиден со Регулацијата (ЕЗ) бр. 1828/2006 на Комисијата од 8 декември 2006 година⁷. Во случај на сомневање за измама или за неправилност, Комисијата веднаш се известува за тоа.
- (2) Покрај тоа, Корисникот ги презема сите соодветни мерки за да спречи и да се справи со какви било практики на активна или на пасивна корупција во која било фаза на постапката за набавки или во постапката за доделување грант или, пак, во текот на спроведувањето на соодветните договори.
- (3) Корисникот, вклучувајќи го и персоналот одговорен за задачите за проведување на активностите финансирани од Комисијата, презема секаква претпазливост потребна за да се избегнат ризиците од судир на интереси и веднаш ја известува Комисијата за таков судир на интереси или која било ситуација што може да предизвика таков судир.
- (4) Се применуваат следниве дефиниции:
 - а) *Неправилност* значи какво било кршење на некоја одредба од применливите правила и договори, кое е резултат на одредена постапка или на пропуст од страна на економски субјект кој има, или би имал, ефект на прејудиирање на општиот буџет на Европската унија, со тоа што би се оптоварила неоправдана ставка на трошок од општиот буџет.

⁷ Сл. весник L 371, 27.12.2006 год., стр. 4

- б) *Измама* значи каква било намерна постапка или пропуст поврзана со: користење или со претставување лажни, неточни или нецелосни изјави или документи, што има за резултат незаконско присвојување или неправедно задржување на средства од општиот буџет на Европските заедници или од буџетите кои се управувани од страна или во име на Европските заедници; неоткривање информации, при што се крши некоја посебна обврска со ист ефект; неправилна употреба на таквите средства за цели поинакви од оние за кои средствата биле првично доделени.
- в) *Активна корупција* се дефинира како намерна постапка на секој кој му ветува или му дава, директно или преку посредник, корист од каков било вид на некое службено лице за него лично или за нему трето лице, за да постапи или за да не постапи во согласност со неговата должност или при извршување на неговата функција, при што ги крши своите службени должности, на начин кој им наштетува или најверојатно ќе им наштети на финансиските интереси на Европските заедници.
- г) *Пасивна корупција* се дефинира како намерна постапка на некое службено лице кое, директно или преку посредник, бара или прима корист од каков било вид за него или за некое трето лице, или прифаќа ветување за таква корист, за да постапи или за да не постапи во согласност со неговата должност или при извршување на неговата функција, при што ги крши своите службени должности, на начин кој им наштетува или најверојатно ќе им наштети на финансиските интереси на Европските заедници.

Член 29

Враќање на средства во случај на неправилност или измама

- (1) Секој докажан случај на неправилност или на измама, откриен во кој било период додека се спроведува помошта според ИПА или како резултат на некоја ревизија, ќе води кон враќање на средствата од Корисникот од страна на Комисијата.
- (2) Националниот координатор за авторизација го враќа придонесот на Заедницата кој му е исплатен на Корисникот од оние кои ја извршиле неправилноста, измамата или корупцијата или кои имале корист од неа, во согласност со националната постапка за враќање на средства. Фактот дека националниот координатор за авторизација не успеал да ги врати сите или дел од средствата, не ја спречува Комисијата да ги врати средствата од Корисникот.

Член 30

Финансиски корекции

- (1) Во случај на децентрализирано управување, со цел да се гарантира дека средствата се користат во согласност со применливите правила, Комисијата применува постапки за порамнување на сметките или механизми за финансиски корекции, во согласност со членовите 53б(4) и 53в(2) од Финансиската регулатива и како што е детаљно опишано во секторските спогодби или во спогодбите за финансирање.
- (2) До финансиска корекција може да дојде по:
 - идентификување на специфична неправилност, вклучувајќи и измама;
 - идентификување на некоја слабост или на недостаток во системите за управување и за контрола на Корисникот;
- (3) Доколку Комисијата утврди дека трошоците според програмите опфатени со ИПА настанале на начин со кој се прекршени применливите правила, таа одлучува кои износи треба да се исклучат од финансирање од Заедницата.
- (4) Пресметувањето и утврдувањето на таквите корекции, како и односите враќања на средства, ги врши Комисијата, според критериумите и постапките предвидени во членови 32, 33 и 34 споменати подолу. Покрај оваа Рамковна спогодба, важат и одредбите за финансиски корекции кои се утврдени во секторските спогодби и во спогодбите за финансирање.

Член 31

Финансиски приспособувања

Во случај на децентрализирано управување, националниот координатор за авторизација кој, пред сè, има обврска да истражува неправилности, врши финансиски приспособувања таму каде што ќе се утврдат неправилности или небрежност во работата или во оперативните програми, со откажување на целиот или на дел од придонесот на Заедницата за предметните активности или за оперативните програми. Националниот координатор за авторизација ги зема предвид природата и тежината на неправилностите и финансиската загуба од придонесот на Заедницата.

Член 32

Критериуми за финансиски корекции

- (1) Комисијата може да прави финансиски корекции со откажување на целиот или на дел од придонесот на Заедницата за некоја програма, во горенаведените состојби од член 30(2).
- (2) Кога ќе се утврдат одделни случаи на неправилност, Комисијата ја зема предвид системската природа на неправилноста за да одреди дали треба да се применат фиксни корекции, навремени корекции или корекции базирани на екстраполација на наодите. За Компонентата на рурален развој, критериумите за финансиски корекции се утврдени во Спогодбите за финансирање или во секторските спогодби.
- (3) Кога се утврдува износот за корекција, Комисијата ги зема предвид природата и тежината на неправилноста и/или степенот и финансиските импликации на

слабостите или на недостатоците утврдени во системот за управување и за контрола во односната програма.

Член 33

Постапка за финансиски корекции

- (1) Пред да донесе одлука за финансиска корекција, Комисијата го известува националниот координатор за авторизација за своите привремени заклучоци и бара негови коментари во рок од два месеца.

Кога Комисијата предлага финансиска корекција врз основа на екстраполација или на фиксна корекција, на Корисникот му се дава можност да го утврди фактичкиот степен на неправилност, преку испитување на предметната документација. Во договор со Комисијата, Корисникот може да го ограничи опсегот на ова испитување на соодветен дел или мостра од предметната документација. Освен во оправдани случаи, времетраењето кое се дозволува за ваквото испитување не смее да надмине два месеца по двомесечниот период наведен во првиот потстав.

- (2) Комисијата ги зема предвид сите докази кои Корисникот ги обезбедува во временскиот период наведен во став 1.
- (3) Комисијата вложува напори за да донесе одлука за финансиската корекција во рок од шест месеци по отворање на постапката, како што е наведено во член 1.

Член 34

Отплаќање

- (1) Секое отплаќање во општиот буџет на Европската унија се врши пред крајниот рок наведен во налогот за враќање на средства, изработен во согласност со член 72 од Финансиската регулатива. Крајниот рок е последниот ден од вториот месец по месецот на издавање на налогот.
- (2) Доцнењето со отплаќањето резултира со камата поради задоцнето плаќање, почнувајќи од крајниот рок и завршувајќи со датумот на фактичкото отплаќање. Стапката на таквата камата изнесува еден и пол процентен поен над стапката која ја применува Европската централна банка во своите главни активности за рефинансирање на првиот работен ден од месецот во кој паѓа крајниот рок.

Член 35

Повторно користење на придонес од Заедницата

- (1) Ресурсите од откажаниот придонес на Заедницата по извршените финансиски корекции во согласност со член 40 се уплатуваат во Буџетот на Заедницата, вклучувајќи ја и каматата за истите.
- (2) Придонесот кој бил откажан или вратен во согласност со гореспоменатиот член 31 не може повторно да се употреби за активност или за активностите кои биле предмет на враќање или на приспособување ниту, пак, кога враќањето или

приспособувањето се направени поради системска неправилност, за постојните активности во рамките на целата или на дел од приоритетната оска во која се појавила системската неправилност.

Член 36

Следење во случај на децентрализирано управување, комитети за следење

- (1) Во случај на децентрализирано управување, Корисникот, во рок од шест месеци по влегувањето во сила на првата спогодба за финансирање, воспоставува комитет за следење на ИПА во договор со Комисијата, за да обезбеди усогласеност и координираност во спроведувањето на компонентите на ИПА.
- (2) На Комитетот за следење на ИПА му помагаат секторски комитети за следење, воспоставени според компонентите на ИПА. Тие се поврзуваат со програми или со компоненти. Кога тоа е соодветно, тие можат да вклучат претставници на граѓанското општество. Подетални правила можат да се предвидат во спогодбите за финансирање или во секторските спогодби.
- (3) Комитетот за следење на ИПА се уверува во однос на севкупната ефикасност, квалитет и усогласеност на спроведувањето на сите програми и активности во насока на исполнување на целите утврдени во повеќегодишните индикативни плански документи и спогодбите за финансирање.
 - (а) Комитетот за следење на ИПА може да им дава предлози на Комисијата, на националниот ИПА координатор и на националниот координатор за авторизација за кои било активности, за да обезбеди усогласеност и координираност меѓу програмите и активностите кои се спроведуваат во согласност со различни компоненти, како и за кои било корективни мерки меѓу компонентите, кои се потребни за да се обезбеди постигнување на глобалните цели на дадената помош и да ја поттикне нејзината севкупна ефикасност. Исто така, тој може да му дава предлози на релевантниот секторски комитет(и) за следење заради донесување одлуки за било какви корективни мерки, за да се обезбедат постигнувањата на програмските цели и за да се поттикне ефикасноста на помошта која се дава во согласност со предметните програми или компонента(и) на ИПА;
 - (б) Комитетот за следење на ИПА донесува свои внатрешни правила на постапки во согласност со мандатот на еден комитет за следење утврден од Комисијата, и во рамките на институционалната, правната и финансиската рамка на корисникот;
 - (в) Освен ако не е поинаку предвидено со мандатот на комитетот за следење, утврден од Комисијата, се применуваат следниве одредби.
 - аа) Комитетот за следење на ИПА меѓу своите членови-претставници на Комисијата, ги вклучува и националниот ИПА координатор, националниот координатор за авторизација, претставниците на оперативните структури и стратешкиот координатор.
 - (бб) Претставник на Комисијата и националниот ИПА координатор заедно претседаваат со средбите на комитетот за следење на ИПА;

- (вв) Комитетот за следење на ИПА се состанува најмалку еднаш годишно. Можат да се свикуваат и посредни средби врз тематска основа.

Член 37

Следење во случај на централизирано и заедничко управување

Во случај на централизирано и заедничко управување, Комисијата може да преземе какви било активности кои ги смета за неопходни за следење на предметните програми. Во случај на заедничко управување, овие активности можат да се спроведуваат заеднички со односната меѓународна организација(и).

Член 38

Годишни и завршни извештаи за спроведувањето

- (1) Работните структури подготвуваат секторски годишен извештај и секторски завршен извештај за спроведувањето на програмите за кои се одговорни, во согласност со постапките дефинирани за секоја компонента на ИПА во Дел II од Регулацијата за спроведување на ИПА.

Секторските годишни извештаи за спроведувањето ја опфаќаат финансиската година. Секторските завршни извештаи за спроведувањето го опфаќаат севкупниот период на спроведувањето и можат да го вклучат последниот секторски годишен извештај.

- (2) Извештаите наведени во став 1 се испраќаат до националниот координатор на ИПА, националниот координатор за авторизација и до Комисијата, по испитувањето од страна на ресорните комитети за следење.
- (3) Врз основа на извештаите наведени во став 1, националниот координатор за ИПА им испраќа на Комисијата и на националниот координатор за авторизација, по испитувањето од страна на Комитетот за следење на ИПА, годишни и завршни извештаи за спроведувањето на помошта во согласност со ИПА Регулацијата.
- (4) Годишниот извештај за спроведувањето наведен во став 3, кој се испраќа до 31 август секоја година, а за прв пат во 2008 година, ги синтетизира различните годишни секторски извештаи кои се објавени според различни компоненти, и вклучува информации за:
- а) напредокот кој е направен во спроведувањето на помошта на Заедницата, во однос на приоритетите утврдени во повеќегодишниот индикативен планирачки документ и различните програми;
 - б) финансиско спроведување на помошта на Заедницата.
- (5) Завршниот извештај за спроведувањето, како што е наведен во став 3, го опфаќа целиот период на спроведувањето и може да го вклучи последниот годишен извештај споменат во став 4.

Член 39

Затворање на програми според децентрализирано управување

- (1) Откако Комисијата ќе добие повикување за завршна наплата од Корисникот, програмата се смета за затворена штом се случи:
 - плаќање од страна на Комисијата на завршната сметка кое достасува;
 - издавање налог за враќање од страна на Комисијата;
 - поништување на издвоени средства од страна на Комисијата.
- (2) Затворањето на една програма не е во спротивност со правото на Комисијата да презема финансиска корекција во подоцнежна фаза.
- (3) Затворањето на една програма не влијае на обврските на Корисникот да продолжи да ги чува сродните документи.
- (4) Покрај горенаведените ставови од 1 до 3, во спогодбите за финансирање или во секторските спогодби можат да се утврдат подетални правила за затворање на програми.

Член 40

Затворање на програми според централизирано и заедничко управување

- (1) Една програма се затвора кога се затворени сите договори и грантови финансирани со таа програма.
- (2) Откако ќе се добие повикување за завршна наплата, договорот или грантот се смета за затворен штом ќе се случи:
 - плаќање од страна на Комисијата на крајниот износ кој достасува;
 - издавање налог за враќање од страна на Комисијата по приемот на повикувањето за завршно плаќање;
 - поништување на издвоени средства од страна на Комисијата.
- (3) Затворањето на програма или на грант не е во спротивност со правото на Комисијата да презема финансиска корекција во подоцнежна фаза.
- (4) Покрај горенаведените ставови од 1 до 3, во спогодбите за финансирање или во секторските спогодби можат да се утврдат подетални правила за затворање на програми.

ОДДЕЛ VI

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 41

Консултации

- (1) Прашања поврзани со спроведување или со толкување на оваа Рамковна спогодба се предмет на консултации меѓу договорните страни кои ќе доведат, кога тоа е неопходно, до изменување на Рамковната спогодба.
- (2) Во случај да не се спроведе обврска утврдена во Рамковната спогодба, која не била предмет на поправни мерки преземени навреме, Комисијата може да го прекине финансирањето на активностите во согласност со ИПА по консултации со Корисникот.
- (3) Корисникот може целосно или делумно да се откаже од спроведувањето на активностите во согласност со ИПА. Договорните страни ги утврдуваат деталите на наведеното откажување во размена на писма.

Член 42

Решавање недоразбирања, арбитража

- (1) Разликите кои произлегуваат од толкувањето, работењето и од спроведувањето на Рамковната спогодба, на кое било и на сите нивоа на учество, ќе се решаваат пријателски преку консултации, како што е предвидено со член 41.
- (2) Во недостиг на пријателски прифатено решение, која било договорна страна може да го упати предметот на арбитража во согласност со Опционите правила за арбитража поврзана со меѓународни организации и држави на Постојаниот суд за арбитража, кои се во сила на денот на Рамковната спогодба.
- (3) Јазикот кој ќе се користи во арбитражните постапки е англискиот. Тело за именување е генералниот секретар на Постојаниот суд за арбитража по писмено барање поднесено од која било од договорните страни. Одлуката на арбитерот е обврзувачка за сите страни и не подлежи на жалба.

Член 43

Спорови со трети страни

- (1) Без тоа да е во спротивност со надлежноста на судот, кој во договорот е именуван за надлежен суд за спорови кои произлегуваат од договорот меѓу страните, Европската заедница на територијата на Република Македонија ужива имунитет од тужби и од правни постапки во однос на кој спор било меѓу Европската заедница и/или Корисникот и трета страна, или меѓу трети страни, кој директно или индиректно се однесува на обезбедување помош од Заедницата за Корисникот во согласност со Рамковната спогодба, освен ако во некој одреден случај Европската заедница јасно се откажала од имунитетот.
- (2) Корисникот, во која било правна или административна постапка пред суд, трибунал или административно тело во Република Македонија го брани овој имунитет и зазема позиција која правовремено ги зема предвид интересите на Европската заедница. Кога тоа е неопходно, Корисникот и Европската комисија продолжуваат со консултации за ставот кој треба да се заземе.

Член 44

Известувања

- (1) Целата комуникација во врска со Рамковната спогодба се прави во писмена форма и на англиски јазик. Целата комуникација мора да се потпише и достави како оригинален документ или по факс.
- (2) Целата комуникација во врска со Рамковната спогодба се испраќа на следниве адреси:

За Корисникот:

Секретаријат за европски прашања
Влада на Република Македонија
проширување
Илинденска бб
1000 Скопје
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Факс: +389 (2) 3113 710

За Комисијата:

Европска комисија
Генерален директорат за
1049 Брисел
БЕЛГИЈА
Факс: +32 2 295.95.40

Член 45

Анекси

Анексите се сметаат за составен дел на Рамковната спогодба.

Член 46

Влегување во сила

Оваа Рамковна спогодба влегува во сила на денот кога договорните страни меѓусебно се информираат во писмена форма за своето одобрување во согласност со постојното внатрешно законодавство или со постапка на секоја од страните.

Член 47

Измени

Сите измени за кои е постигната согласност од договорните страни се во писмена форма и претставуваат дел од оваа Спогодба. Таквите измени влегуваат во сила на денот определен од договорните страни.

Член 48

Раскинување

- (1) Оваа Рамковна спогодба продолжува да е во сила на неопределено време освен доколку не е раскината со писмено известување од една од договорните страни.
- (2) При раскинувањето на Рамковната спогодба, секаква помош која сè уште е во тек на спроведување целосно ќе се спроведе во согласност со Рамковната спогодба и со која било секторска спогодба и спогодба за финансирање.

Член 49

Јазик

Оваа Рамковна спогодба е составена во дупликат на англиски јазик.

АНЕКС А

Распределба на функции и на заеднички одговорности на структурите, органите и на телата во согласност со член 8 од Рамковната спогодба меѓу Корисникот и Комисијата

Прелиминарна забелешка:

Овој список ги покажува главните функции и заедничките одговорности на засегнатите структури, органи и тела. Тој не се смета за исцрпен. Тој го дополнува клучниот дел на оваа Рамковна спогодба.

1) Надлежен координатор за акредитација (НКА):

- а) НКА е назначен од Корисникот. Тој е висок функционер во владата или во државната администрација на Корисникот.
- б) НКА е одговорен за издавање, следење или за привремено одземање или повлекување акредитации на националниот координатор за авторизација (НАО)
 - како раководител на националниот фонд кој има целосна одговорност за финансиското управување на средствата на ЕУ во Република Македонија и кој е одговорен за законитоста и за регуларноста на основните трансакции;
 - во однос на способноста на НАО за исполнување на одговорностите за ефективно функционирање на системите за управување и за контрола според ИПА.

Акредитацијата на НАО, исто така, го опфаќа и националниот фонд (НФ).

НКА ја известува Комисијата за акредитацијата на НАО и ја информира Комисијата за кои било промени во однос на акредитацијата на НАО. Ова вклучува обезбедување на сите релевантни придружни информации кои ги бара Комисијата.

- в) Пред акредитирањето на НАО, НКА се уверува дека се исполнети применливите барања утврдени во член 11 на Правилата за спроведување на ИПА. Ова вклучува верификување на усогласеноста на системот за управување и за контрола, утврден од Корисникот заради ефективна контрола најмалку во областите утврдени во Анексот кон Регулацијата за спроведување на ИПА (критериуми за акредитација). Овој Анекс ги предвидува следниве барања:
 - Контрола на животната средина (основање и раководење со организацијата и со персоналот), составена од политики на етика и на интегритет, управување со неправилности и поднесување извештаи, планирање на персонал, регрутирање, обука и оценување, вклучувајќи и управување со чувствителни работни места, чувствителни функции и конфликти на интерес, поставување правни основи за тела и за поединци, формално воспоставување на одговорност, обврска, доделена одговорност и која било потребна сродна надлежност за сите задачи и позиции низ организацијата);

- Планирање и управување со ризик, вклучувајќи идентификување, проценување и управување со ризик, поставување цели и распределба на ресурси во однос на целите, планирање на процесот на спроведување;
- Активности за контрола на (спроведување на интервенции), вклучувајќи постапки на верификација, постапки за надзор преку одговорно управување со задачите зададени на подредените, вклучувајќи годишни изјави на гаранција од подредените учесници, правила за секој вид набавка и повици за предлози, постапки, вклучувајќи и листа за проверка за секој чекор од набавката и од повиците за предлози, правила и постапки во однос на публицитетот, постапки за плаќање, постапки за следење на извршувањето на кофинансирањето, буџетски постапки за да се осигури достапноста на фондовите, постапки за продолжување на активностите, сметководствени постапки, постапки за усогласување, известување за исклучоци, меѓу друго, исклучоци од вообичаените постапки одобрени на соодветно ниво, неодобрени исклучоци и неуспех при контрола секогаш кога ќе се идентификуваат, безбедносни постапки, архивски постапки, поделба на задолженија и известување за слабостите на внатрешната контрола;
- Активности на следење (надзор на интервенции), вклучувајќи внатрешна ревизија преку справување со извештаите од ревизијата и препораки, евалуации;
- Комуникација (да се осигури сите учесници да ги добијат потребните информации за да ја исполнат својата улога), вклучувајќи редовни состаноци за координација меѓу различни тела со цел разменување информации за сите аспекти на планирање и на спроведување и редовно известување, на сите соодветни нивоа, за ефикасноста и за ефективноста на внатрешната контрола.

2) Национален ИПА координатор (НИПАК);

- а) НИПАК е назначен од Корисникот. Тој е висок функционер во владата или во државната администрација на Корисникот.
- б) Тој осигурува севкупна координација на помошта во согласност со ИПА.
- в) НИПАК осигурува партнерство меѓу Комисијата и Корисникот и тесна врска меѓу општиот процес за пристапување и користењето претпристапна помош според ИПА. Тој ја има севкупната одговорност за
 - кохеренцијата и координираноста на програмите обезбедени според ИПА;
 - годишното програмирање за Компонентата помош во период на транзиција и институционална надградба на национално ниво;
 - координација на учеството на Корисникот во соодветните прекугранични програми и со земјите-членки и со други земји-кориснички, како и меѓународни и меѓурегионални програми или програми за морски басени според инструментите на Заедницата. НИПАК може да му делегира задачи во врска со оваа координација на координаторот за прекугранична соработка.

- г) НИПАК ги подготвува и по испитувањето од страна на комитетот за следење на ИПА, ги поднесува до Комисијата годишниот и завршниот извештај на ИПА за спроведување, како што е дефинирано во член 38 од оваа Рамковна спогодба и во член 61(3) од Регулативата за спроведување на ИПА. Тој му испраќа примерок од овие извештаи на НАО.

3) Стратешки координатор:

- а) Корисникот назначува стратешки координатор за да се осигури координацијата на Компонентата за регионален развој и на Компонентата за развој на човечки ресурси. Стратешкиот координатор е субјект во рамките на државната администрација на Корисникот, без директна вклученост во спроведувањето на предметните компоненти.
- б) Стратешкиот координатор, особено:
- ја координира помошта доделена во согласност со Компонентата за регионален развој и Компонентата за развој на човечки ресурси.
 - формулира стратешката рамка на усогласеност, како што е дефинирано во член 154 од Регулативата за спроведување на ИПА.
 - осигурува координација меѓу секторските стратегии и програми.

4) Национален координатор за авторизација (НАО):

НАО е назначен од Корисникот. Тој е висок функционер во владата или во државната администрација на Корисникот.

НАО ги извршува следниве функции и ги презема следниве одговорности:

- а) Како раководител на националниот фонд, кој има целосна одговорност за финансиското управување со средствата на ЕУ во Република Македонија и кој е одговорен за законитоста и за регуларноста на основните трансакции; НАО, особено, ги извршува следниве задачи во однос на овие одговорности:
- обезбедување гаранции за регуларноста и за законитоста на основните трансакции;
 - формулирање и поднесување до Комисијата заверени изводи од трошоците и повикувањата за наплати; тој има целосна одговорност за точноста на повикувањата за наплати и за преносот на средства до оперативните структури и/или до крајните корисници;
 - верификување на постоењето и на точноста на елементите за кофинансирање;
 - обезбедување идентификација и непосредно известување за каква било неправилност;
 - правене финансиски приспособувања, кои се бараат во врска со откриените неправилности, во согласност со член 50 од Регулативата за спроведување на ИПА;

- функционирање како точка за контакт за финансиски информации кои се испраќаат меѓу Комисијата и Корисникот.
- б) носење одговорност за ефективно функционирање на системите за управување и за контрола во согласност со ИПА. НАО, особено, ги извршува следниве задачи во однос на овие одговорности:
- носење одговорност за издавање, следење и за привремено одземање или за повлекување на акредитацијата на оперативните структури;
 - обезбедување постоење и ефективно функционирање на системите за управување во согласност со ИПА;
 - обезбедување системот за внатрешна контрола во однос на управувањето со средства да е ефективен и ефикасен;
 - известување за системот за управување и за контрола;
 - обезбедување на функционирањето на соодветен систем за известување и за информирање;
 - следење на наодите од ревизорските извештаи од ревизорското тело, во согласност со член 18 од оваа Рамковна спогодба и член 30(1) од Регулацијата за спроведување на ИПА;
 - итно известување на Комисијата, со примерок од известувањето испратено до НКА, за какви било значајни промени во однос на системите за управување и за контрола.

Како последица на одговорностите од а) и б) погоре, НАО утврдува Годишен извештај за гаранција, како што е опишано во член 17 од Рамковната спогодба и во следниот **АНЕКС Б** кон Спогодбата, кој вклучува:

- а) потврдување на ефективно функционирање на системите за управување и за контрола;
- б) потврдување во однос на законитоста и на регуларноста на основните трансакции;
- в) информирање во однос на какви било промени во системите и во контролата, и елементи за поддршка на сметководствените информации.

Доколку потврдувањата во однос на ефективното функционирање на системите за управување и за контрола и на законитоста и регуларноста на горенаведените основни трансакции а) и б) не се достапни, НАО ја информира Комисијата, со испратен примерок до НКА, за причините и за можните последици, како и за активностите кои се преземаат за поправање на ситуацијата и за заштита на интересите на Заедницата.

5) Национален фонд (НФ):

- а) НФ е тело лоцирано во државно министерство на Корисникот и има централни буџетски надлежности и дејствува како централен финансиски субјект.
- б) НФ е одговорен за задачите на финансиско управување со помошта според ИПА, под одговорност на НАО.

в) НФ, особено, е одговорен за организирање на банкарските сметки, барање средства од Комисијата, овластување на преносот на средства од Комисијата до оперативните структури или до крајните корисници и поднесување финансиски извештаи до Комисијата.

6) Оперативни структури:

- а) Оперативна структура се воспоставува за секоја компонента или програма на ИПА за да се занимава со управувањето и со спроведувањето на помошта според ИПА. Оперативната структура е тело или збир тела во рамките на администрацијата на Корисникот.
- б) Оперативната структура е одговорна за управување и за спроведување на предметната програма или програми на ИПА во согласност со принципот на стабилно финансиско управување. За тие цели, оперативната структура има голем број функции, кои вклучуваат:
 - подготвување годишни или повеќегодишни програми;
 - следење на спроведувањето на програмите и насочување на работата на секторскиот комитет за следење, како што е дефинирано во член 36(2) од оваа Рамковна спогодба и во член 59 од Регулацијата за спроведување на ИПА, особено преку обезбедувајќи документи неопходни за следење на квалитетот на спроведување на програмите;
 - подготвување секторски годишни и завршни извештаи за спроведување, како што е дефинирано во член 38(1) и (2) од оваа Рамковна спогодба и во член 61(1) од Регулацијата за спроведување на ИПА и, по нивното испитување од секторскиот комитет за следење, нивно поднесување до Комисијата, до НИПАК и до НАО;
 - обезбедување да се избираат и одобруваат активности за финансирање во согласност со критериумите и со механизмите кои се применливи за програмите, и тие да се во согласност со односните правила на Заедницата и со националните правила;
 - воспоставување постапки за да се осигури зачувување на сите документи во однос на трошоците и на ревизиите кои се потребни за да се обезбеди соодветна евиденција на ревизијата;
 - организирање тендерски постапки, постапки за доделување грантови, следствено склучување договори и плаќање на крајниот Корисник, како и враќање средства од истиот;
 - обезбедување сите тела вклучени во спроведувањето на активностите да водат одделен сметководствен систем или одделно сметководствено кодифицирање;
 - обезбедување НФ и НАО да ги добиваат сите неопходни информации за постапките и за верификациите кои се спроведуваат во однос на трошоците;
 - воспоставување, одржување и ажурирање на системот за известување и за информирање;

- спроведување на верификациите за да се осигури дека пријавените трошоци навистина се настанати во согласност со применливите прописи, производите или услугите се испорачани во согласност со одлуката за одобрување и барањата за плаќање од страна на крајниот Корисник се точни; Овие верификации ги опфаќаат административните, финансиските, техничките и физичките аспекти на активностите, како што е соодветно;
 - обезбедување внатрешна контрола на нејзините различни составни тела;
 - обезбедување извештаи за неправилности;
 - обезбедување усогласеност со барањата за информирање и за објавување;
- в) Раководителите на телата кои ја сочинуваат оперативната структура се јасно назначени и се одговорни за задачите кои им се доделени на нивните односни тела, во согласност со член 8(3) од оваа Рамковна спогодба и со член 11(3) од Регулативата за спроведување на ИПА.

7) Ревизорско тело:

- а) Ревизорското тело е назначено од Корисникот и е функционално независно од сите учесници во системот за управување и за контрола и ги почитува меѓународно прифатените стандарди за ревизија.
- б) Ревизорското тело е одговорно за верификација на ефективното и на стабилното функционирање на системите за управување и за контрола.
- в) Ревизорското тело, кое е под надлежност на неговиот раководител, особено ги извршува следниве функции и ги презема следниве одговорности:

- Во текот на секоја година, воспоставување и исполнување на **годишен работен план за ревизија**, кој опфаќа ревизија со цел верификување на:
 - ефективното функционирање на системите за управување и за контрола;
 - веродостојноста на сметководствените информации кои ѝ се доставуваат на Комисијата.

Работата на ревизија вклучува ревизија на соодветен примерок на активности или на трансакции и испитување на постапки.

Годишниот работен план за ревизија се поднесува до НАО и до Комисијата пред почетокот на секоја предметна година.

- поднесување извештаи и мислења, како што следува:
 - **годишен извештај за ревизорска активност** по моделот даден во **АНЕКС В** кон оваа Рамковна спогодба, утврдување на средствата кои ги користи ревизорското тело и преглед на сите слабости откриени во системот за управување и за контрола или во наодите за трансакциите од ревизиите спроведени во согласност со годишниот работен план за ревизија во претходниот 12-месечен период, заклучно со 30 септември во предметната година. Годишниот извештај за ревизорска активност се доставува до Комисијата, до НАО и до НКА до 31 декември секоја-

година. Првиот таков извештај го опфаќа периодот од 1 јануари 2007 година до 30 ноември 2007 година.

- **годишно ревизорско мислење** по моделот утврден во АНЕКС Г кон оваа Рамковна спогодба во однос на тоа дали системите за управување и за контрола ефикасно функционираат и се во сообразност со барањата на оваа Рамковна спогодба и со Регулативата за спроведување на ИПА и/или кои било други договори меѓу Комисијата и Корисникот. Мислењето се доставува до Комисијата, до НАО и до НКА. Во него се опфаќа истиот период и има ист краен рок како и годишниот извештај за ревизорска активност.
- **мислење за кој било завршен извод од трошоците**, кое до Комисијата го испраќа НАО, за затворање на која било програма или дел од истата. Кога тоа е соодветно, завршниот извештај за трошоците може да вклучи повикувања за наплата во форма на годишно поднесени сметки. Ова мислење се однесува на валидноста на барањето за завршното повикување за наплата, точноста на финансиските информации и, кога тоа е соодветно, е поддржано со завршен извештај за ревизорска активност. Тој го следи моделот даден во АНЕКС Д кон оваа Рамковна спогодба. Извештајот истовремено им се испраќа на Комисијата и на НКА како релевантен завршен извод од трошоците, поднесен од НАО, или најмалку во рок од три месеци од поднесувањето на тој завршен извод од трошоците.
- Дополнителни специфични барања за годишниот работен план за ревизија и/или за извештаите и мислењата спомнати во претходната точка, можат да се утврдат со секторските спогодби или во спогодбите за финансирање.
- Во однос на методологијата на ревизорската работа, извештаи и ревизорски мислења, ревизорското тело мора да е усогласено со меѓународните стандарди за ревизија, особено во однос на областите на проценување на ризик, ревизија на материјалноста и земање примероци. Таа методологија може да се дополни со какво било натамошно упатство и со дефиниции од Комисијата, особено во однос на соодветниот општ пристап кон земањето примероци, нивоата на доверба и материјалност.

АНЕКС Б

кон Рамковната спогодба меѓу Владата на Република Македонија и Комисијата

Изјава за гаранција⁸

на националниот координатор за авторизација на (земја)⁹

Јас (*презиме, име, официјално звање или функција*), национален координатор за авторизација на (земја) со ова и презентирам на Комисијата [извод од трошоците] [сметки и извод од трошоците]¹⁰ за Инструментот за претпристапување (ИПА) за (земја) за финансиската година од 01/01/20xx до 31/12/20xx.

Изјавувам дека сум воспоставил и сум го надгледувал работењето на систем за управување и за внатрешна контрола во однос на ИПА компонентата [од 1 до 5] (Годишна изјава за управување).

Потврдувам, врз основа на сопствена процена и на информациите кои ги имам на располагање, вклучувајќи ги, *меѓу другото*, и резултатите од работењето на внатрешната ревизија, дека:

- Пријавените трошоци [и поднесените сметки]³ до Комисијата за време на финансиската година од 01/01/20xx до 31/12/20xx, според моите најдобри сознанија, даваат вистински, целосен и точен поглед на трошоците и на примањата поврзани со ИПА компонентата [од 1 до 5] за горенаведената финансиска година;
- Системот за управување и за контрола ефективно функционира за да обезбеди разумна гаранција за законитоста и за регуларноста на основните трансакции, *меѓу другото*, за придржување кон принципите на стабилно финансиско управување;
[Системот за управување и за контрола кој функционира за компонентата [од 1 до 5] не бил [значително]¹¹ изменет во споредба со описот обезбеден во моментот на поднесување на барањето за пренесување на управувањето (земајќи ги предвид промените за кои Комисијата е известена претходните години);
- Постои усогласеност со сите релевантни договорни спогодби кои би можеле да имаат материјален ефект врз пријавените трошоци [и врз поднесените сметки]³ за време на референтниот период во случај на неусогласеност. Нема случаи на неусогласеност со правилата на Заедницата кои би можеле да имаат материјален ефект врз пријавените трошоци [и врз поднесените сметки]³ во случај на неусогласеност.

⁸ за секоја компонента

⁹ во согласност со член 27 од Регулацијата за спроведување на ИПА

¹⁰ можност која треба да се избере за компонентата 5

¹¹ кога е соодветно

ANNEX 5 – Template of Framework agreement between the Commission and each IPA beneficiary country

Потврдувам дека, онаму каде е соодветно, ги преземав соодветните активности во поглед на извештаите и мислењата од ревизорското тело објавени до датумот, во согласност со член 29 од Правилата за спроведување на ИПА.

[Меѓутоа, оваа гаранција подлежи на следниве резервации <и ги опишува активностите за поправање>:

- ...
- ...].

Исто така, потврдувам дека не знам за какво било необјавено прашање, кое би можело да биде штетно за финансискиот интерес на Заедницата.

(Место и датум на издавање)

Потпис

Име и официјално звање или функција на националниот координатор за авторизација)

АНЕКС В

кон Рамковната спогодба меѓу Владата на Република Македонија и Комисијата

Годишен извештај за ревизорска активност¹

на ревизорското тело на (земја)²

доставен до

- Европската комисија, Генерален директорат...
- Надлежниот координатор за акредитација (НКА) на (земја) и
- [примерок до]³ националниот координатор за авторизација на (земја)

1. ВОВЕД

- Да се идентификува компонентата/програмата на ИПА опфатена со извештајот
- Да се укаже на телата кои се вклучени во подготвувањето на извештајот, вклучувајќи го и самото ревизорско тело
- Да се опишуваат чекорите кои се преземени за подготвување на извештајот
- Да се укаже на опсегот на ревизиите (вклучувајќи ги и трошоците кои се пријавени кај Комисијата за предметната година во однос на релевантните операции)
- Да се укаже на периодот кој е опфатен со овој годишен извештај за ревизорска активност (претходните 12 месеци заклучно со 30/09/20xx година)

2. ПРЕГЛЕД НА НАОДИТЕ

- Да се опише природата и степенот на наоди кои произлегуваат од системите и од самостојно тестирање. (Да се категоризираат овие наоди со упатување на нивното ниво на значење – „големо“, „средно“ и „мало“. Списокот на овие наоди е прикажан во анексот кон овој извештај). Да се укаже на грешките кои се сметаат за системски според природата и оценување на веројатноста од можно последователно квалификување поврзано со грешки. Да се опишат и количински да се изразат неправилностите на кои ќе се најде.

3. ПРОМЕНИ ВО СИСТЕМИТЕ ЗА УПРАВУВАЊЕ И ЗА КОНТРОЛА

- Да се укаже на какви било позначајни промени во системите на управување и за контрола, во споредба со описот даден во моментот на поднесување на барањето за предавање на надлежностите (децентрализирано управување) и од последниот годишен извештај за ревизорска активност.
- Да се потврди дали наведените измени се испратени до НАО во согласност со Анекс А 4) б) од Рамковната спогодба.

¹ За секоја компонента

² во согласност со член 29(2)(б) од Регулацијата за спроведување на ИПА

³ Опција која треба да се избере за компонента 5

4. ПРОМЕНИ ВО ГОДИШНИОТ РАБОТЕН ПЛАН ЗА РЕВИЗИЈА

- Да се укаже на какви било промени кои се направени во годишниот работен план за ревизија или кои се предложени, давајќи образложенија и причини.
- Со оглед на горенаведените промени, да се опише пристапот за ревизија кој е донесен како одговор. Да се направи преглед на импликациите на промените и на отстапувањата, вклучувајќи и укажување на основата за избор на кои било дополнителни ревизии во контекст на ревидираниот годишен работен план за ревизија.

5. РЕВИЗИИ НА СИСТЕМИ

- Да се укаже на телата кои спровеле тестирање на системите за цели на овој извештај, вклучувајќи го и самото ревизорско тело.
- Да се приложи список на спроведените ревизии; укажување на нивоата на материјалност и на сигурност кои се применети (%), кога тоа е соодветно, и датумот на кој извештајот за ревизија бил доставен до Комисијата.
- Да се опише основата за избор на ревизии во контекст на годишниот работен план за ревизија.
- Да се опишат главните наоди и заклучоци, произлезени од ревизорската работа, за системите за управување и за контрола, вклучувајќи и соодветност на евиденцијата на ревизијата и усогласеност со барањата и со политиките на Заедницата.
- Да се укаже на какви било финансиски влијанија врз наодите.
- Да се обезбедат информации за последователни активности по наодите на ревизијата, а особено какви било корективни и превентивни мерки кои се применуваат или се препорачуваат.

6. РЕВИЗИИ НА ПРИМЕРОЦИ НА АКТИВНОСТИ

- Да се укаже на телата кои спровеле самостојно тестирање за цели на овој извештај, вклучувајќи го и самото ревизорско тело.
- Да се приложи прегледен список, кој укажува на бројот на спроведените ревизии, на применетите нивоа на материјалност и сигурност (%), кога тоа е соодветно, и на износот на проверените трошоци, расчленети според компоненти, според основата на програмски приоритети и/или мерката, доколку е релевантно, правејќи разлика меѓу земање примероци базирани на ризик или статистички примероци, кога тоа е соодветно. Да се обезбеди процент на проверените трошоци во однос на вкупните квалификувани трошоци кои се пријавуваат кај Комисијата (како за предметниот период, така и кумулативно).
- Да се опише основата за избор на операциите врз кои е извршена контрола.
- Да се опишат главните резултати на самостојното тестирање, укажувајќи особено, на севкупната стапка на финансиски грешки во пропорција на вкупните ревидирани трошоци кои резултираат од примерокот.

- Да се обезбедат информации за последователни активности по грешките, примена на какви било финансиски приспособувања и/или каков било акциски план.
- Да се укаже на какви било финансиски корекции што произлегуваат.

7. КООРДИНАЦИЈА МЕЃУ ДРУГИТЕ РЕВИЗОРСКИ ТЕЛА И НАДЗОРНАТА РАБОТА НА РЕВИЗОРСКОТО ТЕЛО

- Да се опише постапката за координирање меѓу различните национални ревизорски тела и самото ревизорско тело (доколку е применливо).
- Да се опише постапката за надзор која ја применува ревизорското тело на другите ревизорски тела (доколку е применливо).

8. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ АКТИВНОСТИ ПО РЕВИЗОРСКАТА АКТИВНОСТ ОД ПРЕТХОДНИТЕ ГОДИНИ

- Да се обезбедат информации, кога тоа е соодветно, за последователните активности на ревизорските препораки и за резултатите од ревизиите на операциите од поранешните години.

9. Извори кои ги користи ревизорското тело

- Да се опишат изворите кои се користат за цел подготвување на Годишен извештај за ревизорската активност

АНЕКС: Годишен работен план за ревизија за референтната година
(*претходните 12 месеци заклучно со 30/09/20xx година*)

[Список на наоди според горенаведената точка 2]

[Список на промени според горенаведената точка 4]

[Прегледен список според горенаведената точка 5 следејќи го приложениот модел]

[Прегледен список според горенаведената точка 6 следејќи го приложениот модел]

[Прегледен список според горенаведената точка 5] ЗА РЕВИЗИИ НА СИСТЕМИ

Датум на извршување ревизија на системи	Програма/систем врз која е извршена ревизија	Ревизорски субјект	Пријавени трошоци во референтната година	Вкупно пријавени кумулативни трошоци	Основа за избор на програма

[Прегледен список според горенаведената точка 6] ЗА ПРИЈАВЕНИ ТРОШОЦИ И РЕВИЗИИ НА МОСТРИ

Фонд	Уплатувањето (ССЈ бр.)	Програма	Трошоци пријавени во рефер. година	Трошоци во рефер. година врз кои е извршена ревизија по случаен примерок	Износ и процент (стапка на грешки) на неправилни трошоци во случајниот примерок (3)	Други трошоци врз кои е извршена ревизија (4)	Износ на неправилните трошоци во други примероци на трошоци	Вкупно трошоци пријавени кумулативно	Вкупно трошоци врз кои е извршена ревизија кумулативно како процент на вкупните кумулативно пријавени трошоци	Ниво на материјалност (%)	Ниво на сигурност (%)
			1.	2.	Износ	%	1.				

1. Износ на трошоците врз кои е извршена ревизија.
2. Процент на трошоците врз кои е извршена ревизија во однос на трошоците кои и се пријавени на Комисијата во референтната година.
3. Кога случајниот примерок опфаќа повеќе од еден Фонд или програма, информациите се доставуваат за целиот примерок.
4. Трошоците од комплементарниот примерок и трошоците за случаен примерок што не се во референтната година.

АНЕКС 5 – Модел на Рамковна спогодба меѓу Комисијата и секоја земја-корисничка на ИПА

АНЕКС Г

кон Рамковната спогодба меѓу Владата на Република Македонија и Комисијата¹⁵

Годишно ревизорско мислење

на ревизорското тело на (земја)¹⁶ за системите за управување и за контрола

Доставено на

- Европската комисија, Генерален директорат ...,
- надлежниот координатор за акредитација (НКА) на (земја) и
- [примерок до]¹⁷ националниот координатор за авторизација (НАО) на (земја)

Вовед:

Јас, (презиме, име, официјално звање или функција), раководител на ревизорското тело на (земја), (име на именуваното ревизорско тело), ја испитав работата на системите за управување и за контрола за активностите според компонентите [од 1 до 5] од Инструментот за претпристапна помош (ИПА) во текот на претходниот 12-месечен период кој заврши на (датум), како што е наведено во описот доставен до Комисијата на (датум) на моментот на поднесување на барањето за предавање на надлежностите (земајќи ги предвид промените за кои е известена Комисијата во претходните години на (датум) заедно со промените утврдени во годишниот извештај за ревизорска активност кој оди во прилог заедно до ова мислење).

Целта на ова испитување е да дадам мислење за сообразноста на системите за управување и за контрола со Рамковната спогодба и/или со секоја друга спогодба меѓу Комисијата и (земја) во рамките на ИПА и дали овие системи за управување и за контрола – чија цел е да придонесат за правење на сигурни [изводи од трошоците] [сметки и изводи од трошоците]¹⁸ кои ѝ се претставуваат на Комисијата и со тоа помагаат да се обезбеди, меѓу другото, законитоста и регуларноста на основните трансакции во овие изводи – ефикасно да се спроведуваат.

Одговорности на НАО и на ревизорите:

НАО е одговорен, меѓу другото, за подготвување и за праведно презентирање на Изјавата за гаранција во согласност со член 25 од Регулацијата за спроведување на ИПА (ИПА ИР). Оваа одговорност го вклучува изразувањето на претставување во поглед на вистината, целосноста и точноста на пријавените трошоци [и поднесените сметки]³ до Комисијата, како и дали ефикасното функционирање на системите за управување и за контрола според ИПА обезбедува разумна гаранција во однос на законитоста и регуларноста на трансакциите кои се во основата на Изјавата.

НАО треба да ја заснова својата процена на сите информации што му/и се на располагање. Тука спаѓа работата на внатрешната ревизорска служба.

¹⁵ по компонента

¹⁶ во согласност со член 29(2)(б) од Регулацијата за спроведување на ИПА

¹⁷ да се одбере опција за компонента

¹⁸ да се одбере опција зависно од компонентата

Моја одговорност во овој извештај – во согласност со член 29(2)(б) втора алинеја на ИПА ИР – е да **изразам мислење** за ефикасното функционирање на системите за управување и за контрола, формирани за активностите според компонентите на ИПА [од 1 до 5] во текот на претходниот 12-месечен период кој заврши на (датум) во секој материјален поглед.

Нашите ревизии се организираат имајќи ја предвид оваа цел (како и целта за обезбедување мислења за пријавените трошоци [и годишни сметки на Компонента 5]¹⁹ и завршните изјави за побарување надомест). Ние организираме севкупен ревизорски работен план, кој ги исполнува сите наши одговорности според член 29 од ИПА ИР. Не ги планиравме ниту, пак, ги изведувавме нашите ревизии со цел да можеме да изразиме севкупно мислење за сигурноста на Изјавата за гаранција на НАО како таква. Меѓутоа, ние даваме наши заклучоци за тоа дали резултатите од ревизорската работа која ја спроведовме даваат повод за некои позначајни сомневања во поглед на Изјавата за гаранција. Пред сè, ние извршивме проценка дали нашите ревизорски наоди се во согласност со присуство или со отсуството на резервираност од страна на НАО во Изјавата за гаранција. Спроведовме наши ревизии во согласност со меѓународните ревизорски стандарди. Овие стандарди бараат, меѓу другото, да сме во согласност со етичките барања, и да ги планираме и изведуваме ревизиите за да добиеме разумна гаранција врз која се заснова нашето мислење.

Верувам дека извршената работа обезбедува цврста основа за нашето мислење.

Опсег на испитувањето:

Ревизорските задачи беа спроведени во согласност со годишниот план за ревизорска работа во однос на оваа компонента во текот на односниот 12-месечен период и беа пријавени во годишниот извештај за ревизорска активност во текот на периодот до ... (датум).

Нашата ревизија базирана на систем вклучи испитување, врз основа на тестирање, на дизајнот и на работењето на системите за управување и за контрола, кои ги применува корисникот за ефикасно да управува со оние ризици кои му се закануваат при создавање сигурни [изводи од трошоците] [сметки и изводи од трошоците]³ кои ѝ се претставуваат на Комисијата.

Да се посочат какви било ограничувања на опсегот на испитувањето:

- Да се објаснат какви било ограничувања

Мислење на ревизорите:

[Опција 1 – Неквалификувано мислење]

Врз основа на горенаведеното испитување, на мислење сум дека во периодот од 1 октомври 20xx до 30 септември 200xx+1 година) системите за управување и за контрола формирани за компонентата [од 1 до 5] за да се придонесе за создавање сигурни [изводи од трошоците] [сметки и изводи од трошоците]³ кои ѝ се претставуваат на Комисијата и, со тоа да се помогне да се обезбеди, меѓу другото, законитост и регуларност на трансакциите кои се во основата на овие изјави,

¹⁹ да се одбере опција за компонента 5

функционираа ефикасно и, во врска со нивниот дизајн и работење, беа усогласени во секој материјален поглед со сите применливи барања на Рамковната спогодба на ИПА и/или на секоја друга спогодба меѓу Комисијата и (земја) во рамките на ИПА. Без да изразам мислење за севкупната сигурност на Изјавата за гаранција, заклучувам дека Изјавата за гаранција издадена од страна на НАО не содржи описи кои би биле материјално недоследни на нашите ревизиски наоди и кои затоа би обезбедиле причина за сомневање дека Изјавата за гаранција е точно формулирана во согласност со применливото законодавство.

Ревизиите беа спроведени меѓу ДД/ММ/20ГГ и ДД/ММ/20ГГ. Извештај за моите наоди е доставен на истиот датум со датумот на ова мислење.

(Место и датум на издавање

Потпис

Име и официјално звање или функција на раководителот на именуваното ревизорско тело)]

[Опција 2 - Квалификувано мислење²⁰

Врз основа на горенаведеното испитување, на мислење сум дека во периодот од 1 октомври 20xx до 30 септември 200xx+1 година) системите за управување и за контрола, формирани за компонентата [од 1 до 5] за да придонесат за создавање сигурни [изводи од трошоците] [сметки и изводи од трошоците]³ кои ѝ се претставуваат на Комисијата и, со тоа да помогнат да се обезбеди, меѓу другото, законитост и регуларност на трансакциите кои се во основата на овие изводи, функционираа ефикасно и, во врска со нивниот дизајн и работење, беа усогласени во секој материјален поглед со сите применливи барања на Рамковната спогодба на ИПА и/или на секоја друга спогодба меѓу Комисијата и (земја) во рамките на ИПА, освен во однос на следново:

- Да се наведат и објаснат квалификациите (дали поради несогласување со НАО или поради ограничувањето на опсегот); особено, да се посочат засегнатите тела
- Да се посочи дали квалификациите имаат повторлива / системска природа или се еднократни

Како последица на тоа, [(земја)] [... тело] [некој друг учесник-ци] не успеаја да се усогласат со барањата на Рамковната спогодба за ИПА и/или со некои други спогодби меѓу Комисијата и (земја) во рамките на ИПА.

Проценувам дека **влијанието** на квалификацијата(ите) изнесува ... евра [%] од вкупните пријавени трошоци, што одговара на ... евра [%] од јавниот придонес. Придонесот на Заедницата кој е под влијание, според тоа изнесува... Без да изразам мислење за севкупната сигурност на Изјавата за гаранција во целина, заклучувам дека Изјавата за гаранција издадена од страна на НАО содржи опис(и) кој е/кои се материјално недоследен(и) на нашите ревизорски наоди и кој(и) затоа обезбедува(ат)

²⁰ применливо или поради неусогласеност со НАО или поради ограничување на опсегот.

причина за сомневање дека Изјавата за гаранција е точно формулирана во согласност со применливото законодавство во овој поглед. Оваа/овие резервираност(и) и недоследност(и) е/се: <да се опише резервираноста>

Ревизиите беа спроведени меѓу ДД/ММ/20ГГ и ДД/ММ/20ГГ. Извештај за моите наоди е поднесен на истиот датум со датумот на ова мислење.

(Место и датум на издавање

Потпис

Име и официјално звање или функција на раководителот на именуваното ревизорско тело))

[Опција 3 – Негативно мислење

Врз основа на испитувањето наведено погоре, на мислење сум дека во периодот од 1 октомври 20xx до 30 септември 20xx+1) системите за управување и за контрола, формирани за компонентата на ИПА [од 1 до 5] за да придонесат за создавање сигурни [изводи од трошоците] [сметки и изводи од трошоците]³ кои ѝ се претставуваат на Комисијата и, со тоа да помогнат да се обезбеди, меѓу другото, законитост и регуларност на трансакциите кои се во основата на овие изводи, **не функционираа** ефикасно и, во врска со нивниот дизајн и работење, **не успеаја** да се усогласат, во значителен поглед, со применливите барања на Рамковната спогодба на ИПА и/или на која било друга спогодба меѓу Комисијата и (земја) во рамките на ИПА.

Ова негативно мислење се засновува на следната(ите) забелешка(и):

- Да се опишат околностите кои довеле до резервираноста – како и значајните импликации на усогласување со правилата на Заедницата – а особено да се именуваат телата кои се под влијание, доколку е применливо.

Поради ефектите на предметите опишани во претходниот став [(земја)][... тело] [некој друг учесник(ци)] **не успеаја** да се усогласат со барањата на Рамковната спогодба за ИПА и/или на некои други спогодби меѓу Комисијата и (земја) во рамките на ИПА.

Ревизиите беа спроведени меѓу ДД/ММ/20ГГ и ДД/ММ/20ГГ. Извештај за моите наоди е поднесен на истиот датум со датумот на ова мислење.

(Место и датум на издавање

Потпис

Име и официјално звање или функција на раководителот на именуваното ревизорско тело))

[Опција 4 – Оградување од мислење

Поради значењето на предметот кој се разгледува во претходниот став, **не изразувам мислење** за ефикасноста на системите за управување и за контрола според компонентата на ИПА [од 1 до 5] за периодот од 1 октомври 20xx до 30 септември 20xx+1 година и за нивната усогласеност со Рамковната спогодба на ИПА и/или некои

други спогодби меѓу Комисијата и (земја) во рамките на ИПА. Без да изразам мислење за севкупната сигурност на Изјавата за гаранција во целина, заклучувам дека Изјавата за гаранција издадена од страна на НАО содржи опис(и) кој е/кои се материјално недоследен(и) на нашите ревизиски наоди и кој(и) затоа дава(ат) причина за сомневање дека Изјавата за гаранција е точно формулирана во согласност со применливото законодавство во тој поглед. Оваа/овие резервираност(и) и недоследност(и) е/се: <да се опише резервираноста>

(Место и датум на издавање

Потпис

[Име и официјално звање или функција на раководителот на именуваното ревизорско тело)]

АНЕКС Д

кон Рамковната спогодба меѓу Владата на Република Македонија и Комисијата²¹

Ревизорско мислење

на ревизорското тело на (земја)²²

за завршниот извод од трошоци од [програмата во однос на: ...]

[за сметките и за изводите од трошоци според компонента 5]²³

[дел од програмата во однос на: ...]

[поткрепено со Завршниот извештај за ревизорската активност]²⁴

доставен до

- Европската комисија, Генералниот директорат,
- Надлежниот координатор за акредитација (НКА) на (земја)

1. Вовед

Јас, (*презиме, име, официјално звање или функција*), раководител на ревизорското тело на (земја), (назив на именуваното ревизорско тело), ги разгледав резултатите од ревизорската работа извршена врз програмата (да се посочи програмата – назив, компонента, период, референтен (ЦЦИ) број) од страна на или под одговорност на ревизорското тело, во согласност со работниот план за ревизија [и извршив дополнителни активности за кои сметав дека се потребни].

2. Соодветни одговорности на националниот координатор за авторизација (НАО) и на ревизорите

Во согласност со член 25 од Регулативата за спроведување на ИПА (ИПА ИР), подготовката и правичното претставување на изводите од трошоците кои ѝ се доставуваат на Комисијата, како и обезбедување на законитоста и на регуларноста на трансакциите кои се во основата на овие извештаи, е обврска на НАО.

[Оваа одговорност вклучува: креирање, спроведување и одржување на внатрешна контрола која е од важност за подготовка на правично претставување на годишните извештаи кои не содржат материјално неточни изјави, без оглед дали тоа се должи на измама или на грешка; избирање и примена на соодветни сметководствени политики; и изработка на сметководствени процени кои се разумни во дадените околности]³.

²¹ по компонента

²² Во согласност со член 29(2)(б) од Регулативата за спроведување на ИПА

²³ Можност која може да се избере за компонента 5

²⁴ каде тоа е соодветно, во секој случај не важи за компонента 5

Моја одговорност во овој извештај – во согласност со член 29(2)(б) трета алинеја од ИПА ИР - е да изнесам мислење [за сигурноста на завршниот извод од трошоците] [за сигурноста на изводот од трошоците и на годишните извештаи]²⁵ [и валидноста на повикувањето за завршна наплата] доставени од страна на НАО. Ревизијата ја спроведов во согласност со меѓународните стандарди за ревизија.

Тие стандарди бараат да ја испланирам и спроведам ревизијата со цел да се добие разумно ниво на гаранција дека изводот од трошоците [и годишните извештаи]²⁵ [и повикувањето за наплата на завршната сметка од придонесот на Заедницата за програмата] не содржи[ат] материјално неточни изјави [и ефикасност на постапките за внатрешна контрола]²⁵.

Ние организираме севкупен ревизорски план за работа за да ги исполниме нашите обврски според член 29 од ИПА ИР. Ревизиите вклучуваа [проверка, врз основа на тестирање, на доказите кои ги поткрепуваат сумите и објавените информации во завршниот извод од трошоците и повикувањето за наплата на завршната сметка од придонесот на Заедницата за програмата] [проверка, врз основа на тестирање, на доказите кои ги поткрепуваат информациите во годишните извештаи, проучување на постапките и на соодветните мостри на трансакции за да се добијат ревизорски докази за сумите и за објавените информации во изводот од трошоците и во годишните извештаи]²⁵. [Ревизиите опфатија сообразност на плаќањата според правилата на Заедницата само во однос на способноста на акредитираните административни структури да обезбедат сообразноста да се проверува пред да се изврши плаќањето]²⁵.

Сметам дека мојата ревизија претставува разумна основа за моето мислење.

3. Опсег на испитувањето

Испитувањето го спроведов во согласност со член 29(2)(б) од ИПА ИР.

< Опсегот на нашето испитување не беше креиран со цел да се формира мислење за законитоста и за регуларноста на трансакциите кои се во основата на завршниот извод од трошоците, доставен до Комисијата>²⁶ < Немаше ограничувања во опсегот на испитувањето>⁵.

Опсегот беше дополнително ограничен со следниве фактори:

- (а)
- (б)....
- (в) итн.

(Посочете кое било ограничување на опсегот на испитување, на пр. системски проблеми, слабости во системот за управување и за контрола, недостиг на придружна документација, случаи кои се во судска постапка итн. и оценете ги износите на трошоците и до кој степен тоа влијаело врз придонесот на Заедницата. Доколку ревизорското тело смета дека ограничувањата немаат влијание врз пријавените завршни трошоци, тоа треба да се наведе.)

²⁵ по избор за компонента 5

²⁶ опција која се избира во зависност од компонентите.

4. Грешки и неправилности

[Стапката на грешки и случаите на неправилности утврдени при ревизорската работа не се такви за да спречат неквалификувано мислење, со оглед на задоволителниот начин на кој НАО се справил со нив како и тенденцијата во степенот на нивно појавување со текот на времето.]

Или

[Стапката на грешки и на неправилности утврдена при ревизорската работа и начинот со кој НАО се справил со нив, се такви за да спречат неквалификувано мислење. Список на овие случаи е даден во завршниот извештај за ревизорската активност, заедно со укажување на нивниот можен системски карактер и размерот на проблемот.]

5. Мислење на ревизорите за завршниот извод од трошоците

[Мислење 1 – Неквалификувано мислење

(Доколку немало ограничувања на опсегот на испитување, а стапката на грешки и случаите на неправилност и начинот на кој НАО се справил со нив, не спречуваат неквалификувано мислење)

[Врз основа на горенаведеното испитување, кое ја опфаќа ревизорската работа спроведена во согласност со член 29(2)(б) од ИПА ИР [како и дополнителната работа која јас ја извршив], на мислење сум дека извештаите доставени до Комисијата за работење според компонентите [од 1 до 5] од ИПА, за периодот од (датум) до (датум) (особено изводот од трошоците) се прикажани правично, во однос на сите материјални прашања <, вклучувајќи ги и податоците кои се однесуваат на законитоста и на регуларноста на соодветните трансакции>²⁷ [а постапките за внатрешна контрола се одвиваа задоволително]³.]

Или

Врз основа на горенаведеното испитување, кое ја опфаќа ревизорската работа извршена во согласност со член 29(2)(б) од ИПА ИР [како и дополнителната работа која јас ја извршив], на мислење сум дека завршниот извод од трошоците ги прикажува правично, во однос на сите материјални прашања - <вклучувајќи ги и податоците кои се однесуваат на законитоста и регуларноста на соодветните трансакции>⁷ - трошоците исплатени според работната програма во однос на:.... ИПА компонентата [од 1 до 5], за периодот од (датум) до (датум) и дека повикувањето за наплата на крајната сметка од придонесот на Заедницата за оваа програма, е валидно.]

Ревизијата ја извршив меѓу ДД/ММ/20ГГ и ДД/ММ/20ГГ.

(Место и датум на издавање

Потпис

Име и официјално звање или функција на раководителот на именуваното ревизорско тело)).

²⁷ се вклучува по избор за компоненти каде тоа може да се примени (види фусната б погоре).

[Мислење 2 – Квалификувано мислење

(Доколку имало ограничувања во опсегот на испитување и/или во стапката на грешки и случаите на неправилност, а начинот на кој НАО се справил со нив бара квалификувано мислење, но не оправдува неповолно мислење за сите предметни трошоци)

[Врз основа на горенаведеното испитување кое ја опфаќа ревизорската работа спроведена во согласност со член 29(2)(б) од ИПА ИР [како и дополнителната работа што јас ја извршив], на мислење сум дека извештаите доставени до Комисијата за работење според компонентите [од 1 до 5] од ИПА за периодот од (датум) до (датум), се дадени правично, во однос на сите материјални прашања - <вклучувајќи ги и оние кои се однесуваат на законитоста и на регуларноста на основните трансакции>⁷ [и постапките за внатрешна контрола се одвиваа задоволително]³ - освен во оваа смисла:

(а)

(б)....

(в) итн.

(да се наведат квалификациите, особено засегнатите тела, и да се објасни, на пр. дали тие се од повторлива/системска природа, или се еднократни)

Оценувам дека влијанието на квалификацијата-ите изнесува [ЕВРО] [%].... од вкупните пријавени трошоци, [соодветно на [ЕВРО] [%] од јавниот придонес]. Влијанието врз придонесот на Заедницата изнесува.....].

Или

[Врз основа на горенаведеното испитување, кое ја опфаќа ревизорската работа извршена во согласност со член 29(2)(б) од ИПА ИР [како и дополнителната работа која јас ја извршив], на мислење сум дека завршниот извод од трошоците ги прикажува правично, во однос на сите материјални прашања - <вклучувајќи ги и оние кои се однесуваат на законитоста и на регуларноста на основните трансакции>⁷, трошоците платени според работната програма во однос на:.... компонентата [од 1 до 5] на ИПА за периодот од (датум) до (датум), и дека повикувањето за наплата на завршната сметка од придонесот на Заедницата за оваа програма, е валидно, освен во однос на прашањата наведени во точка 3 спомената погоре и/или укажувањата во точка 4 за стапката на грешки и за случаите на неправилности, како и за начинот на кој НАО се справил со нив.

Оценувам дека влијанието на квалификацијата(ите) изнесува [ЕВРО] [%].... од вкупните пријавени трошоци, [соодветно на [ЕВРО] [%] од јавниот придонес]. Така, влијанието врз придонесот на Заедницата изнесува.....].

Ревизијата ја извршив меѓу ДД/ММ/20ГГ и ДД/ММ/20ГГ.

(Место и датум на издавање

Потпис

Име и официјално звање или функција на раководителот на именуваното ревизорско тело))

[Мислење 3 – Негативно мислење

(Доколку природата и степенот на грешки и случаи со неправилности како и начинот на кој НАО се справил со нив се толку распространети што една квалификација се смета за несоодветна за да открие измамничка природа на завршниот извештај за трошоци во целина)

Врз основа на горенаведеното испитување, кое ја опфаќа ревизорската работа извршена во согласност со член 29(2)(б) од ИПА ИР [како и дополнителната работа која јас ја извршив], а особено од аспект на природата и на степенот на грешки и на случаи со неправилности, како и фактот дека НАО не се има справено со нив на задоволителен начин, како што е наведено во точка 4, на мислење сум дека извештаите доставени до Комисијата за работењето според компонента [од 1 до 5] на ИПА за периодот од (датум) до (датум) не се прикажани правично, во однос на сите материјални прашања [и постапките за внатрешна контрола не функционираше задоволително].]

ИЛИ

Врз основа на горенаведеното испитување, кое ја опфаќа ревизорската работа извршена во согласност со член 29(2)(б) од ИПА ИР [и дополнителната работа што јас ја извршив], на мислење сум дека завршниот извештај за трошоци не ги прикажува правично, во однос на сите материјални прашања - <вклучувајќи ги и оние кои се однесуваат на законитоста и на регуларноста на соодветните трансакции>⁷ трошоците исплатени според работната програма според:.... компонента [од 1 до 5] на ИПА за периодот од (датум) до (датум) и дека повикувањето за наплата на завршната сметка од придонесот на Заедницата за оваа програма, не е валидно.]

Ревизијата ја извршив меѓу ДД/ММ/20ГГ и ДД/ММ/20ГГ.

(Место и датум на издавање

Потпис

Име и официјално звање или функција на раководителот на именуваното ревизорско тело)]

[Опција 4 – Оградување на мислење

(Доколку имало значителни ограничувања врз опсегот на испитувањето така што не може да се донесе заклучок за сигурноста на завршниот извод од трошоците без значителна понатамошна работа)

[Врз основа на горенаведеното испитување, кое ја опфаќа ревизорската работа извршена во согласност со член 29(2)(б) од ИПА ИР [и дополнителната работа која јас ја извршив], а особено од аспект на прашањата наведени во точка 3, јас не можам да дадам мислење.

(Место и датум на издавање

Потпис

Име и официјално звање или функција на раководителот на именуваното ревизорско тело

- [примерок до: националниот службеник за авторизација (НАО) на (земја)]⁶

Член 3

Министерството за финансии и Секретаријатот за европски прашања при Владата на Република Македонија се определуваат како органи на државната управа што ќе се грижат за извршувањето на оваа спогодба.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.